

ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ
ภาษาไทย และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร

นางสาวจิตราภรณ์ ดั่งวงจุมพล

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-03-0042-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF USING READING WORKSHOP INSTRUCTION PROCESS ON THAI
LANGUAGE READING COMPREHENSION ABILITY AND ATTITUDE TOWARDS READING
THAI LANGUAGE OF MATHAYOM SUKSA TWO STUDENT, BANGKOK METROPOLIS

Miss Jitraporn Duangjumpol

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Thai Language'

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-03-0042-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถ
ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวจิตราภรณ์ ดั่งวงจุมพล

สาขาวิชา การสอนภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุมิตรา อังวัฒนกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพร บัณฑิตยานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมิตรา อังวัฒนกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พร้อมพรรณ อุดมสิน)

นางสาวจิตราภรณ์ ต้วงจุมพล : ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร (EFFECTS OF USING READING WORKSHOP INSTRUCTION PROCESS ON THAI LANGUAGE READING COMPREHENSION ABILITY AND ATTITUDE TOWARDS READING THAI LANGUAGE OF MATHAYOM SUKSA TWO STUDENTS, BANGKOK METROPOLIS)

อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. สุมิตรา อังวัฒนกุล, 172 หน้า. ISBN 974-03-0042-1.

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ 4) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 กลุ่ม ที่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กำหนดให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 26 คน โดยได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ และอีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 30 คน ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ ผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยตนเอง ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 2 คาบ ต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ 89.15
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดี โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยเท่ากับ 3.96
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยแตกต่างจาก นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

ภาควิชา	มัธยมศึกษา.....	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....	การสอนภาษาไทย.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2543.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4083670227 : MAJOR TEACHING THAI

KEY WORD : READING WORKSHOP INSTRUCTION PROCESS/ READING COMPREHENSION / ATTITUDE TOWARDS READING JITTRAPORN DUANGJUMPOL : EFFECTS OF USING READING WORKSHOP INSTRUCTION PROCESS ON THAI LANGUAGE READING COMPREHENSION ABILITY AND ATTITUDE TOWARDS READING THAI LANGUAGE OF MATHAYOM SUKSA TWO STUDENTS BANGKOK. METROPOLIS. THESTS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUMITRA ANGWATANAKUL, Ph. D., 172 pp. ISBN 974-03-0042-1.

The purposes of this research were 1) to study Thai language reading comprehension ability of mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process. 2) to study attitude toward Thai language reading of mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process. 3) to compare Thai language reading comprehension ability of mathayom sukka two students between groups taught by workshop instruction process and conventional intruction.4) to compare attitude towards Thai language reading of mathayom sukka two students between groups taught by workshop instruction process and conventional instruction . The samples were mathayom sukka two students at Phrakhanongphittayalai School, Bangkok Metropolis. They were divided into two groups. The first group consisted of 26 students was the experimental group taught by reading workshop instruction process. The second group consisted of 30 students was the controlled group taught by conventional instruction. The researcher taught each group 2 periods a week for 6 weeks. The instruments used in this research were Thai language reading comprehension test and attitude towards Thai language reading test. The data were analyzed by means of arithmetic mean (X), the percentage of arithmetic mean, standard deviation (S.D.) and t – test .

The findings were as follows :

1. Mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process had Thai reading Comprehension ability at very good level with the percentage of arithmetic mean of 89.15.
2. Mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process had the attitude towards Thai language reading at good level with the arithmetic mean of 3.96.
3. Mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process had Thai reading Comprehension ability higher than students taught by conventional instruction at the .05 level of significance.
4. Mathayom sukka two students taught by reading workshop instruction process had attitude towards had Thai language reading differently from students taught by conventional instruction.

Department.....Secondary..... Student's signature

Field of study.....Teaching Thai Language..... Advisor's signature

Academic year..2000..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมิตรา อังวัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เอาใจใส่ดูแลอย่างดียิ่ง ตลอดจนจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สร้อยสน สกลรักษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนที่จะลาไปศึกษาต่อต่างประเทศ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจและเอาใจใส่อย่างดียิ่งในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพร บัณฑิตยานนท์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ พร้อมพรรณ อุดมสิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ชี้แนะให้คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณาจารย์ทุกท่าน และชอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โรงเรียนพรตพิทยพยัต โรงเรียนวัดราชาธิวาส และโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน ที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี ในระหว่างการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน โรงเรียนพรตพิทยพยัต สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ส่งเสริมความก้าวหน้าทางการศึกษาของผู้วิจัย และเป็นผู้คอยให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ แก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตราภรณ์ ต้วงจุมพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ.....	10
ความหมายของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ	10
ขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ.....	10
กลวิธีที่ใช้ในการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ.....	16
ความเข้าใจในการอ่าน.....	18
ความหมายของการอ่าน.....	18
จุดมุ่งหมายของการอ่าน.....	20
ความสำคัญของการอ่าน.....	21
ขั้นตอนการสอนอ่าน.....	22
ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน	25
องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน.....	25
ระดับความเข้าใจในการอ่าน.....	27
การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน.....	30
เกณฑ์การวัดความเข้าใจในการอ่าน.....	33
ทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย.....	35

บทที่

หน้า

ความหมายของทัศนคติ.....	35
ลักษณะและประเภทของทัศนคติ.....	37
การสร้างแบบวัดทัศนคติ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
งานวิจัยในประเทศ.....	39
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	47
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	51
การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	52
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	52
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5. ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	74
รายการอ้างอิง.....	76
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	85
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	87
ภาคผนวก ค แผนการสอนการอ่านภาษาไทย.....	89
ภาคผนวก ง แบบสอบถามความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ภาษาไทย.....	145
ภาคผนวก จ แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	172

1	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำมีชฌิมเลขคณิต คิดเป็นร้อยละ ของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มทดลอง.....	63
2	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของทัศนคติต่อการ อ่านในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	64
3	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอัตราส่วนวิกฤตของคะแนน ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม.....	65
4	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	66
5	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ด้านความรู้สึก.....	67
6	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ด้านความคิดเห็น	68
7	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ด้านพฤติกรรม	69
8	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ด้านอื่น ๆ	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อติดตามและปรับปรุงตัวเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ วิธีการที่จะติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ นั้น มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน สำหรับวิธีการที่ใช้ได้ดีคือการอ่านหนังสือ เพราะช่วยให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและความเจริญก้าวหน้าของโลก ช่วยให้ศึกษาหาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพและเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ดังที่ ชูติมา สัจจามันท์ (2527 : 10) กล่าวว่า “ การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดที่บุคคลสามารถแสวงหาเพื่อความสำเร็จ และความสามารถตลอดชีวิต การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิต ทั้งส่วนตัวและการงาน จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันเราใช้เวลาเพื่อการอ่านอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ จดหมาย คำสั่ง ประกาศ สัญลักษณ์ ฯลฯ อยู่ตลอดเวลา ” บันลือ พุกกะวัน (2533 : 8 - 9) มีแนวความคิดเกี่ยวกับการอ่านว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้เรื่องราวที่เป็นวิชาการสาขาต่าง ๆ นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนในทุก ๆ วิชา ไม่ว่านักเรียนเรียนวิชาใดก็ตาม นักเรียนจะต้องอาศัยทักษะการอ่านเสมอ หากนักเรียนมีทักษะการอ่าน อย่างดีแล้ว การเรียนในวิชาอื่น ๆ ก็ย่อมจะบังเกิดผล ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2536 : 98) ที่ว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ และใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ เพื่อการบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ หากนักเรียนมีทักษะการอ่านอย่างดีแล้วย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี การอ่านจึงนับเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันที่จะนำผู้อ่านไปสู่โลกแห่งความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้นจะต้องใช้ทักษะในการอ่านเพื่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ในวิชาการทุกแขนง

จากความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีวิชาเลือกที่เป็นวิชาอ่านโดยตรง คือ ท 021 (การอ่านและพิจารณาหนังสือ) ไว้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ มุ่งส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างกว้างขวาง ให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน รู้จักหลักในการพิจารณาหนังสือ รวมทั้งให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนให้เกิดความเพลิดเพลินในการอ่านอีกด้วย

แม้หลักสูตรให้ความสำคัญกับการอ่าน แต่การสอนทักษะอ่านในระดับมัธยมศึกษายังไม่บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร จากการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2531 เขตการศึกษา 10 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความสามารถในการอ่านระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่มีจังหวัดใดได้คะแนนเฉลี่ยเกินครึ่งของคะแนนเต็ม (รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10. 2531 : 31) จากการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2538 เขตการศึกษา 10 (2538 : 31) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านความสามารถในการอ่านระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่มีจังหวัดใดได้คะแนนเฉลี่ยเกินครึ่งของคะแนนเต็ม สาเหตุเนื่องจากเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เป็นจริงการสอนของครูมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหา สอนโดยขาดเทคนิคใหม่ ๆ ทำให้นักเรียนเบื่อ ไม่สนใจ และไม่กระตือรือร้นในการเรียน (กรมวิชาการ, 2539 : 3 - 4)

อาจสรุปปัญหาที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการสอนทักษะการอ่านว่าเกิดจากระดับสติปัญญาของนักเรียน นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย บทเรียนไม่เร้าความสนใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและเรื่องที่น่าสนใจให้นักเรียนอ่านยากเกินไป (วนิดา โสภากัณฑ์ 2530 : 10) จากงานวิจัยของจิราภรณ์ จันทา (2543 : 2) ได้ศึกษาปัญหาด้านการอ่านพบว่า ปัญหาด้านการอ่านมีสาเหตุมาจากครูไม่สอนให้นักเรียนรู้จักจับใจความ หรืออ่านโดยใช้เทคนิคสมัยใหม่ ทำให้นักเรียนตีความแปลความไม่ได้ เนื้อหาที่นำมาเป็นสื่อในการเรียนการสอนอาจเหมาะกับนักเรียนบางส่วนแต่ไม่ทั้งหมด และนักเรียนอาจมีโอกาสในการเลือกสื่อน้อย นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ของสมศรี บำบัด (2531 : 30) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็วในการอ่านในใจกับอัตราเร็วการเขียนสรุปความจากวรรณกรรมร้อยแก้วของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดแพร่ ได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนอ่านที่สำคัญ คือ ผู้อ่านไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จะพบปัญหาในด้านการอ่านมาก เนื่องจากอ่านแล้วไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการขาดทักษะและความสามารถในการอ่าน และจากงานวิจัยของวัชรภรณ์ สมองคุณ (2534 : 12) ที่ทำวิจัยเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่องน้อย ขาดความสนใจในการอ่าน ไม่ชอบอ่านข้อความที่มีความยาว หรือเรื่องที่ต้องใช้ความพยายามมาก เพราะเห็นว่ายากและน่าเบื่อ ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ (2538 : 50) ได้ศึกษาปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนก็พบว่า ปัญหาการอ่านของนักเรียนส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในการอ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย แยกใจความสำคัญกับใจความรอง และสรุปใจความไม่ได้ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านได้ ไม่มีนิสัยรักการอ่าน

ปัญหาในการอ่านดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ต้องให้ความสนใจและร่วมมือกันแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงที่จะสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีอ่านและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและเอื้อบรรลุมิตรผลประสงคดังกล่าว

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่เหมาะสมในการนำมาใช้แก้ปัญหาการอ่านที่เกิดขึ้นและเป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะใช้พัฒนาการอ่าน ให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน มีความสนใจในการอ่าน และมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ถ้านักเรียนมีความสนใจในการอ่าน เข้าใจในเรื่องที่อ่าน กระตือรือร้นที่จะอ่านและอ่านสิ่งที่ตนสนใจ ผลที่ตามมาคือนักเรียนจะมีความรู้ที่หลากหลาย และนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีผู้นำวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมาใช้สอนแล้วปรากฏผล ดังนี้

แอทเวล (Atwell, 1987 : 152) ได้ศึกษาการสอนอ่านในเกรด 8 ตามวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานของกลุ่มทดลองอยู่ที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 54 มิลเลอร์ (Miller, 1990 : 137-138) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้วิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านกับนักเรียนเกรด 4 โดยจัดกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านทั้งสูงและต่ำคละกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า และมีเจตคติต่อการอ่านดีกว่ากลุ่มควบคุม

เครทเซนและฮิวชัน (Kletzein & Hushion, 1992 : 66) ได้ใช้วิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการในการสอนอ่าน แล้ววัดเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 10 ที่เรียนอ่อนจำนวน 26 คน โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น และความสามารถในการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น

ในประเทศไทย มีผู้นำวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมาทดลองใช้ ดังปรากฏในงานวิจัยของวิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) เรื่องการศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ความสนใจในการเล่าเรื่อง และความสนใจที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยต่างกัน โดยใช้กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการวัดความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่อง และความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้การอ่านแบบปฏิบัติการ มีความเข้าใจในการอ่านไม่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียน เพราะการฝึกทักษะของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการใช้เวลาสั้น คือ วันละ 10 นาที นักเรียนจึงมีทักษะและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอที่จะส่งผลให้คะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่องและความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ ทั้งยังช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มาพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการอ่านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อทัศนคติในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับการสอนปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับการสอนปกติ

สมมติฐานการวิจัย

สวิฟท์ (Swift, 1993) ได้จัดการสอนการอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ กับให้นักเรียนเกรด 6 ของโรงเรียน Hanover Street School, Lebanon ผลการสอพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น โรเบิร์ต, แครอล คอร์เนอร์ (Robert, Carole Komer, 1993) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อการอ่านและการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem) ของนักเรียนที่เรียนอ่อนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับการสอนตามกระบวนการสอนการอ่านแบบปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 42 นาที เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่เจตคติต่อการอ่านและเห็นคุณค่าของตนเองของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เฮวิต และคณะ (Hewitt and Other, 1996) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาให้นักเรียนที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำด้วยกระบวนการสอนแบบปฏิบัติการ โดยศึกษากับนักเรียน เกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 ที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น และมีเจตคติต่อการอ่านดีขึ้น

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการจะสามารถส่งเสริมพัฒนา การด้านความเข้าใจในการอ่าน และทัศนคติที่มีต่อการอ่าน

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถ
ใน
การอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีทัศนคติต่อ
การ
อ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอน 2 แบบ คือ การสอนด้วยกระบวนการสอน
อ่านแบบปฏิบัติการ และการสอนปกติ
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย
และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ใช้เวลาในการทดลองสอนแต่ละกลุ่ม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

คำจำกัดความในการวิจัย

1. กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกหนังสือตามความสนใจมาอ่านเอง ได้เล่าเรื่องรวมทั้งได้อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านและ ในการอภิปรายนั้น นักเรียนจะต้องเล่าเรื่องก่อนโดยสรุปตามโครงสร้างของเรื่องแล้วนำมาเล่าประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอ่านและความสนใจในการอ่านร่วมกัน เช่น ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่ครูชอบและน่าสนใจให้นักเรียนฟัง หรือฉายแผ่นใสให้นักเรียนดู เพื่อเป็นการเร้าหรือกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนบทเรียนสั้น

ในขั้นนี้ครูสอนยุทธวิธีในการอ่าน เพื่อให้ให้นักเรียนอ่านเข้าใจยิ่งขึ้น มีตัวอย่างให้เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้นักเรียน การเลือกเรื่องที่จะสอนบทเรียนสั้นควรยึดหลัก ดังนี้

- 2.1 ต้องเป็นเรื่องสั้น ๆ
- 2.2 ตรงกับความต้องการในการอ่าน ของนักเรียน
- 2.3 สามารถกำหนดขอบเขตการอ่าน และเตรียมกิจกรรมในการอ่านได้

ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่านในแต่ละวัน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน และดูความก้าวหน้าในการอ่าน

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง และการตอบสนอง

ในขั้นนี้ นักเรียนจะเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจของนักเรียนและทำกิจกรรม ดังนี้

- 4.1 เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น
- 4.2 พบครูเป็นรายบุคคล
- 4.3 พบครูเป็นรายกลุ่ม

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเรื่องที่นักเรียนอ่านในลักษณะสรุปความคิดเห็นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีวิจาร์ณญาณในการอ่าน

2. การสอนปกติ หมายถึง การจัดลำดับขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู เป็นการเรียนที่ไม่ประเมินผลสำเร็จของกลุ่มจากผลการเรียนของแต่ละคน ครูจะสอนนักเรียนพร้อมกันทั้งชั้น แล้วแต่คนจะได้รับมอบหมายให้ทำแบบฝึกหัดจากแบบเรียน หรือใบงานที่ครูให้ ทั้งด้วยตนเองตามลำพังหรือเป็นกลุ่ม โดยประเมินเป็นรายบุคคล มีลำดับขั้นตอนการสอน ดังนี้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยการสนทนาหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2) ชี้นสอน

ครูสอนเนื้อหาเป็นการเริ่มกิจกรรมในการฝึกทักษะการอ่าน ใช้กิจกรรมหลายๆ รูปแบบโดยครูเป็นผู้ชี้แนะ

3) ชี้นสรุป

ครูแจกเอกสารสรุปเนื้อหา ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน

3. ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง การที่ผู้อ่านรับรู้ความหมายจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความคิดออกมาเป็นตัวอักษร สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน จับใจความสำคัญและบอกรายละเอียดของเรื่องได้ บอกเหตุผลและสรุปความได้ โดยอาศัยความรู้เดิม และความสามารถทางภาษาในการตีความ และสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านได้เป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension)

เป็นการอ่านที่ผู้อ่านเข้าใจความหมาย ข้อความที่อ่านอย่างตรงไปตรงมา

2) ระดับความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation or Inferential Comprehension)

เป็นการคิดที่แสดงออกโดยการตีความ การหาข้อสรุป ขยายและทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมา

3) ระดับการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ (Critical Reading)

เป็นการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผลความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบสอนวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ทักษะคติต่อการอ่านภาษาไทย หมายถึง ทักษะที่ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการอ่านภาษาไทยแล้วแสดงออกมาในรูปของความชอบ ฟังพอใจ หรือไม่ชอบ ไม่ฟังพอใจ ซึ่งความรู้สึกหรือความคิดเห็นดังกล่าวนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากประสบการณ์ คือ สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมต่อการอ่านภาษาไทยและการชักจูงใจ ทักษะคติต่อการอ่านภาษาไทยนี้วัดได้ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เป็นแนวทางสำหรับครูในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอนอ่านที่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน และทักษะคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) เป็นแนวทางสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยและทักษะคติต่อการอ่านภาษาไทย
- 3) เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนทักษะการอ่านภาษาไทย และภาษาต่างประเทศในการนำไปจัดการเรียนการสอนในระดับ อื่น ๆ ต่อไป
- 4) เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับปฏิบัติการทักษะอื่น ๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อ

ความสามารถใน

การอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

- 1.1 ความหมายของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ
- 1.2 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ
- 1.3 กลวิธีที่ใช้ในการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

2. ความเข้าใจในการอ่าน

- 2.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
- 2.3 ความสำคัญของการอ่าน
- 2.4 ขั้นตอนการสอนอ่าน
- 2.5 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน
- 2.6 องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน
- 2.7 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
- 2.8 การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน
- 2.9 เกณฑ์การวัดความเข้าใจในการอ่าน

3. ทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

- 3.1 ความหมายของทัศนคติ
- 3.2 ลักษณะ และประเภทของทัศนคติ
- 3.3 การสร้างแบบวัดทัศนคติ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

1.1 ความหมายของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

แอมบรอส (Ambrose, 2542 : 1) ได้ให้ความหมายว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเป็นวิธีการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ (โดยเฉพาะทักษะในการอ่านและทักษะเกี่ยวกับคำศัพท์)

โดยอนุญาตให้นักเรียนสามารถเลือกเรื่องที่จะอ่านได้

แนวของการสอนอ่านในระยะแรกของ เอ็ม ซี พี เอส (MCPS Early Literacy Guide, 2544 : 1) ให้ความหมายไว้ว่ากระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่มีความสมดุล โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือได้คล่อง รักการอ่านและได้อ่านเนื้อหาที่มีความหลากหลาย

จากความหมายของกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกอ่านหนังสือได้อย่างอิสระ มีนิสัยรักการอ่าน ได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาหลากหลาย และอ่านหนังสือได้คล่อง

1.2 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

แอทเวล (Atwell, 1987 : 150) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการไว้ 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นสอนบทเรียน ในขั้นนี้จะใช้เวลาสอนประมาณ 15 นาที โดยครูจะเป็นผู้สอนโดยตรง สิ่งที่จะสอนในขั้นนี้ ประกอบด้วย วิธีการเรียนในชั้นเรียน แบบแผนการประพันธ์ ตัวอย่างยุทธวิธีการอ่านที่ประสบความสำเร็จ การแนะนำผู้เขียน และการแนะนำหนังสือต่าง ๆ ด้วยวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านมา
- 2) ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง ในขั้นนี้ครูจะให้นักเรียนเลือกหนังสือไปอ่านเองอย่างเงียบ ๆ
- 3) ขั้นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ในขั้นนี้นักเรียนจะเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในสมุด และส่งสมุดให้ครูเพื่อให้ครูดูพัฒนาการในการอ่าน และครูจะเขียนตอบกลับมาในสมุดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและเข้าใจสิ่งที่อ่านมากขึ้น สิ่งที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นในสมุดอาจจะถูกนำมาเป็นหัวข้อในการสอนบทเรียนขั้น

เรทเซล และคูเทอร์ (Rutzel and Cooter, 1991 : 549 - 553) ได้ปรับขั้นตอนการสอนของแอทเวล โดยกำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Time)
2. ขั้นสอนบทเรียน (Minilesson)

3. ขั้นสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (State of the class)
 4. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (Self – Selected Reading and Response)
 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing time)
- เรทเชลและคู่มือได้แสดงขั้นตอนการสอนไว้ดังในแผนภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 1 ขั้นการสอน ตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ (70 นาที)		
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)		
สอนบทเรียนสั้น (10 นาที)		
สำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (5 นาที)		
เลือกอ่านด้วยตนเอง และการตอบสนอง (35 นาที)		
1. เลือกอ่านด้วยตนเอง	2. อภิปรายกลุ่มย่อย	3. พบครูเป็นรายบุคคล
1.1 อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเอง (10 นาที)	2.1 อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน หรือหนังสือที่กลุ่มกำหนด	พบครูวันละ 2 – 3 คน (10 – 15 นาที)
1.2 อ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด	2.2 กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป	
1.3 เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น	2.3 กำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านครั้งต่อไป (15 – 20 นาที)	
1.4 บันทึกกิจกรรมในแผนภูมิหรือลงชื่อนัดหมายเพื่อพบครูเป็นรายบุคคล		
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)		

สำหรับรายละเอียดของการสอนตามขั้นตอนแต่ละขั้น อาจสรุปได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ในขั้นนี้นักเรียนจะเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่น นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง โดยอาจจะเสนอด้วยวิธีการเล่าเรื่องหนังสือ เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือให้ฟัง เพื่อเป็นการจุดความสนใจในการอ่าน และนำไปสู่การอ่านโดยอิสระในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 สอนบทเรียนสั้น (10 นาที)

ในขั้นนี้ครูจะสอนบทเรียนสั้นเกี่ยวกับทักษะในการอ่าน เช่น การอ่านในใจ และจับใจความของเรื่อง การอ่านพิจารณาโครงเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง และการทำ โครงสร้างของเรื่อง หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการอ่านหรือการเตรียมตัวเพื่อการอ่านหนังสือเล่มใหม่

นอกจากนั้นแล้ว ครูอาจนำหนังสือเรียนที่หลักสูตรกำหนดให้อ่านมาสอนใน ขั้นตอนนี้ได้ โดยที่ไม่เน้นการทำแบบฝึกหัดจากหนังสือเรียนนั้น

ขั้นที่ 3 สสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (5 นาที)

ในขั้นนี้ครูจะสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมการอ่านของนักเรียนจาก แผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านของนักเรียนแต่ละคนอย่างรวดเร็ว และถ้าพบว่านักเรียนของตนทำ กิจกรรมบางกิจกรรมหลายครั้งโดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เช่น อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเอง แล้วเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นทุกวัน โดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมการอภิปรายหรือกิจกรรมอื่น ครูจะให้ นักเรียนมาพบแล้วให้คำปรึกษาแนะนำต่อไป

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าใน การอ่านของนักเรียน การบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านนั้น นักเรียนจะเป็นผู้บันทึก ด้วยตนเอง อาจจะเป็นทีละชั่วโมง หรือบันทึกหลังจากหมดชั่วโมงเรียน แต่ควรบันทึกภายในวันนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (35 นาที)

ขั้นนี้จัดว่าเป็นหัวใจของการเรียนด้วยวิธีนี้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียน 3 กิจกรรม คือ การเลือกอ่านด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม และการพบครูเป็นรายบุคคล ซึ่งแต่ละ กิจกรรมมีรายละเอียด คือ

กิจกรรมที่ 1 การเลือกอ่านด้วยตนเอง (10 นาที)

ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรมคือ การอ่านหนังสือที่เลือกด้วย ตนเอง การอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด การเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และ การบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิหรือลงชื่อนัดหมายเพื่อพบครูเป็นรายบุคคล

ตัวอย่างแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน

แผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน					
เลขที่/ ชื่อ	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

ตัวอย่างของกิจกรรมการอ่าน

- 1.1 หมายถึง อ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง
- 1.2 หมายถึง อ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด
- 1.3 หมายถึง เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น
- 2.1 หมายถึง อภิปรายกลุ่มย่อยในเรื่องที่อ่าน, เรื่องที่กำหนดให้อ่าน
- 2.2 หมายถึง กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป
- 2.3 หมายถึง กำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่าน
- 3. หมายถึง พบครูเป็นรายบุคคล

นักเรียนทุกคนจะต้องทำกิจกรรมการอ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาที ก่อน หลังจากนั้นอาจจะเลือกทำกิจกรรมที่เหลืออยู่ โดยทำครบด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีแล้ว อาจจะอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนดไว้ เมื่อการอภิปรายครั้งก่อนแล้วจึงเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น ต่อเรื่องที่อ่าน แล้วไปลงชื่อนัดพบครู และบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิ และอาจ จะมีนักเรียนบางคนเมื่อ อ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองแล้ว ก็ไม่ทำกิจกรรมอื่นเลย ซึ่งครูจะต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

สำหรับนักเรียนที่ไม่เลือกทำกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรมที่เหลือ ให้ไปทำกิจกรรมที่ 2 ต่อไป
กิจกรรมที่ 2 การอภิปรายกลุ่ม (20 นาที)

ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเอง หรือหนังสือที่กลุ่มอภิปรายครั้งก่อนได้กำหนดไว้ การกำหนดนัดหมายครั้งต่อไป และการกำหนดหนังสือที่กลุ่มจะเลือกอ่านครั้งต่อไป

นักเรียนที่มาช่วยกันอภิปรายกลุ่ม จะมาโดยสมัครใจ ไม่มีการบังคับ อาจจะเป็นนักเรียนกลุ่มที่ได้นัดหมายกันไว้เมื่อการอภิปรายในวันก่อนมาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่กลุ่มได้ร่วมกันกำหนดให้อ่าน หรืออาจจะเป็นนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ต้องการจะร่วมกิจกรรมนี้มาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ตนได้เลือกอ่านมา เช่น นักเรียนจำนวน 5 คน ในกลุ่มอภิปรายได้นัดหมายกันว่าจะมาร่วมอภิปรายกันอีกในวันนี้ โดยจะอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ช่วยกันกำหนดไว้ ดังนั้น ในการอภิปรายกลุ่มในวันนี้ จะมีนักเรียน 5 คน (หรืออาจมีไม่ครบก็ได้ เพราะนักเรียนบางคนนัดแล้วอาจไม่มาก็ได้) และอาจจะมีนักเรียนหลายคนเข้ามาเข้ากลุ่มอภิปราย จะรวมถึงการเล่าเรื่องที่อ่าน การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่อง การเสนอปัญหาที่ได้พบเพื่อนำไปใช้ชีวิตประจำวันต่อไป

เมื่อจบการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน หรือหนังสือที่กลุ่มกำหนดให้อ่านแล้ว นักเรียนบางคนอาจจะมีกิจกรรมย่อยที่เหลือ คือ กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป และกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านร่วมกัน โดยอาจเลือกทำทั้ง 2 กิจกรรม หรือเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้ เช่น ในการอภิปรายมีนักเรียนเข้าร่วมอภิปราย 10 คน เมื่ออภิปรายจบแล้วอาจจะเหลือนักเรียนเพียง 8 คน ที่จะร่วมกันนัดหมายว่าจะมาอภิปรายร่วมกันอีกในวันที่ทั้ง 8 คนกำหนด โดยที่นักเรียนอีก 2 คน อาจไปทำกิจกรรมอื่น เช่น เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือบันทึกกิจกรรมการอ่านในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน หรืออ่านหนังสือเล่มอื่นเพื่อรอทำกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอาจจะเหลือนักเรียนเพียง 6 คน ที่ร่วมกันกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านร่วมกัน และนักเรียนอีก 2 คน อาจจะต้องการอ่านหนังสือตามที่ตนเองสนใจ แต่จะมาอภิปรายร่วมกับนักเรียนกลุ่มนี้ อีก โดยจะอภิปรายถึงหนังสือที่ตนเลือกอ่าน

ครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มทุกครั้ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการอภิปราย หรือคอยกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่น่าสนใจ และคอยบันทึกผลการเล่าเรื่องที่อ่าน บันทึกการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน แต่ในบางครั้งครูอาจเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด

กิจกรรมที่ 3 การพบครูเป็นรายบุคคล (10 นาที)

เมื่อครูเสร็จจากการร่วมอภิปรายกลุ่ม นักเรียนบางคนที่ยังมีข้อสงสัยหรือมีคำถามเพื่อพบครูวันละ 2 คนนั้น จะมาพบครูเพื่อปรึกษาในเรื่องการอ่าน เพื่อให้ครูช่วยแก้ปัญหาในการอ่าน หรือช่วยปรับปรุงทักษะการอ่านที่ยังด้อยอยู่ ในขณะที่เดียวกันครูอาจแนะนำในสิ่งที่นักเรียนควรแก้ไขปรับปรุง เช่น การเลือกทำกิจกรรมการอ่านที่ซ้ำกันหลาย ๆ ครั้ง การเล่าเรื่อง การแสดงความคิดเห็น หรือการเลือกหนังสืออ่านของนักเรียน

นักเรียนต้องนัดครูล่วงหน้า 1 วัน เพื่อทำกิจกรรมนี้ และถ้าหากนักเรียนนัดไว้แล้วไม่มาตามที่นัดไว้ นักเรียนจะต้องมานัดใหม่

การทำกิจกรรมในขั้นตอนการสอนนี้ นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมที่ 1 เพียงกิจกรรมเดียว คือ การเลือกอ่านด้วยตนเองโดยทำครบทั้ง 4 กิจกรรมย่อย หรือไม่ครบก็ได้ นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 คือ อ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง อภิปรายกลุ่มและพบครูเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนยังไม่ได้ทำกิจกรรมใด ซึ่งตรวจสอบได้จากแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน

สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้พบครูเป็นรายบุคคล ในขณะที่รอครูและเพื่อนปรึกษากันนั้น นักเรียนอาจจะอ่านหนังสือที่สนใจเพื่อเป็นการพักผ่อน หรือเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือนัดหมายเพื่อพบครูในสมุดนัดหมาย หรือบันทึกกิจกรรมการอ่าน ในแผนภูมิการอ่าน เพื่อรอเวลาที่จะร่วมกิจกรรมในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 นาที)

ในขั้นนี้ ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติไปในวันนี้ เช่น นักเรียนเสนอความก้าวหน้าในการอ่านของตน หนังสือที่ตนได้อ่าน การวางแผนจะนำเรื่องทีอ่านไปวาดภาพไปเขียนเรื่องใหม่ ในบางครั้งครูอาจให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูพบจากการอภิปรายกลุ่มย่อย หรือจากการปรึกษาการอ่านเป็นรายบุคคล

วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540 : 8 - 9) เสนอขั้นการสอนไว้ 5 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 นาที) ครูหรือนักเรียนเป็นผู้นำเสนอ หนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนบทเรียนสั้น (5 – 10 นาที) ครูสอนความรู้เกี่ยวกับการอ่าน การอธิบาย การเล่าเรื่อง การแสดงความคิดเห็น และทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน เช่น การจับใจความ การสรุปความ การตีความ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจสถานการณ์ภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (3 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้วางแผนการทำกิจกรรมการอ่านในชั่วโมง

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (30 – 35 นาที) นักเรียนเลือกอ่านหนังสือด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาที หลังจากนั้นเลือกทำกิจกรรมการอ่าน 1 กิจกรรม จาก 2 กิจกรรม คือ การอธิบายกลุ่ม หรือการเขียนบันทึกการอ่าน นักเรียนที่เลือกทำกิจกรรมการอธิบายกลุ่มเมื่อเสร็จจากการอธิบายกลุ่มนักเรียนที่ได้นัดหมายครูไว้จะมาพบครูเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 – 10 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันอธิบายและเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้ปฏิบัติ

อาจสรุปขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการได้ว่าให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน สอนกลยุทธ์การอ่านก่อนการเรียนการสอน ให้นักเรียนเลือกอ่านได้อย่างอิสระ และทำกิจกรรมหลังจากได้อ่านหนังสือ และมีการอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากได้อ่านและทำกิจกรรม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนและเวลาที่ทำกิจกรรมของ วิมลรัตน์ จตุรานนท์ มาปรับใช้

1.3 กลวิธีที่ใช้ในการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

จากการศึกษากลวิธีที่ใช้ในการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ จากอินเทอร์เน็ต มีผู้เสนอกลวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดสำหรับความสำเร็จในการสอนอ่านและยังมีส่วนช่วยในการปรับปรุงแก้ไขทักษะการฟัง การสะกดคำ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ และการอ่านออกเสียงยังมีผลกระทบทางบวกต่อทัศนคติในการอ่านของนักเรียน การอ่านออกเสียงยังเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพด้านหนึ่งในการส่งเสริมความสนุกสนานและความเข้าใจอย่างซาบซึ้งในการเรียนวรรณคดี อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถสังเกตเห็นกระบวนการเขียนของผู้ประพันธ์เพื่อที่จะได้เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้ใช้ในการตัดสินใจเลือกในสิ่งที่คล้ายกับสำหรับตนเอง

2. การอ่านแบบได้รับการแนะนำ

การอ่านแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อครู และกลุ่มนักเรียนมาพบกัน เพื่อคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน การอ่านปากเปล่าอาจจะเป็นการเน้นเนื้อหาแบบบรรยายที่สนับสนุนความคิดหรือความพอใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องให้เวลาในการอภิปรายเพื่อจะให้เกิดความเข้าใจและสนุกสนานกับภาษาของวรรณคดีซึ่งการอภิปรายนี้เป็นช่วงที่สำคัญอย่างยิ่ง การอ่านแบบได้รับการแนะนำนี้ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในแก่นของเรื่อง รูปแบบ ความคิดที่แตกต่าง ทำให้เข้าใจในการคิดระดับที่สูงขึ้น และการอ่านแบบนี้ทำให้ผู้สอนทราบถึงความสามารถ ความสนใจ และประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน และยังทำให้ผู้สอนยอมรับบทบาทของการสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าจะสั่งหรือชี้แนะการเรียนรู้

3. การอ่านแบบแลกเปลี่ยนกัน

การอ่านแบบแลกเปลี่ยนกันเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนหรือกลุ่มของผู้เรียนอ่าน และสังเกตผู้เชี่ยวชาญ (ปกติจะเป็นผู้สอน) อ่านบทอ่านนั้นด้วยความคล่องแคล่วพร้อมกับแสดงท่าทางและกระตุ้นให้นักเรียนอ่านไปด้วยกัน ซึ่งสถานการณ์การอ่านแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ควรจะเป็นการอ่านเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ผ่อนคลาย เน้นความสนุกสนาน และความชื่นชมยินดี หลังจากนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสอ่านอย่างเป็นอิสระ โดยเนื้อหาที่นำมาอ่านนั้นอาจเป็นรูปแบบของหนังสือเล่มใหญ่ บทร้อยกรองสั้น ๆ หรือหนังสือเฉพาะบุคคล

4. การอ่านในใจแบบยั่งยืน (SSR)

การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านในใจที่ไม่ถูกรบกวน นักเรียนจะเป็นผู้เลือกเนื้อหาที่จะอ่านเองแบบอิสระ หรืออาจจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนก็ได้ ซึ่งจะเป็นการตกลงกันระหว่างครูกับนักเรียนว่าการอ่านในใจแบบยั่งยืนนั้นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนไหนของแต่ละวันๆ ละ 20-30 นาที หลักสำคัญสำหรับการอ่านในใจแบบยั่งยืน จะต้องไม่มีการรบกวน ขัดจังหวะผู้อ่านไม่มีการแลกเปลี่ยนหนังสือขณะอ่าน ทุกคนรวมทั้งครูด้วยต้องอ่าน และครูจะนั่งตรงไหนก็ได้แต่ต้องไม่รบกวนผู้อ่าน

5. การอ่านอย่างเป็นอิสระ (ไม่พึ่งพาใคร)

เป็นการอ่านหนังสือที่นักเรียนเป็นผู้เลือกด้วยตนเองแต่ต้องอยู่ภายในแก่นของเรื่อง โดยนักเรียนอ่านในระดับของตนเองโดยไม่ต้องสนใจกับความก้าวหน้าของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเริ่มรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมเวลาว่างที่น่าสนุก ทำให้เกิดความพอใจการอ่านอย่างเป็นอิสระและเป็น การจุดประกายความสนใจในการประพันธ์ หรือรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนเอง

6. การศึกษารูปแบบและผู้ประพันธ์

เป็นการศึกษา “วรรณคดี” (Literature) รวมถึงหัวข้อบทเรียนเล็กๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสิ่งที่อ่านและสิ่งที่ศึกษา รวมถึงรูปแบบของงานเขียน (Genre) ที่แตกต่าง, ผู้แต่ง และส่วนประกอบของผลงานด้านการประพันธ์ ในแต่ละหน่วยที่เป็นแก่นของเรื่องว่ามีลักษณะแนวคิดที่แตกต่างกันอย่างไร

อาจสรุปกลวิธีที่ใช้ในการสอนอ่านแบบปฏิบัติได้ว่าเป็นกลวิธีที่ให้นักเรียนได้เลือกอ่านได้อย่างอิสระ และมีความสุขสนุกสนานในการอ่าน นอกจากนี้ยังได้ทราบรูปแบบและองค์ประกอบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

2. ความเข้าใจในการอ่าน

2.1 ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านให้ความหมายของการอ่านไว้แตกต่างกัน ดังนี้

กู๊ดแมน (Goodman, 1972 : 37) กล่าวว่า การอ่านหมายถึง กระบวนการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาที่ซับซ้อน ผู้อ่านจะต้องสร้างความหมายขึ้นมา ความหมายนี้จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับกระบวนการคิดและกระบวนการเลือกสิ่งชี้้นำทางภาษา ทั้งที่ปรากฏเป็นตัวอักษรและไม่เป็นตัวอักษร โดยอาศัยความสามารถของผู้อ่านเป็นพื้นฐานในการใช้สิ่งชี้้นำเพื่อการเดาและทำนาย นอกจากนี้การอ่านยังเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นด้วยการรับรู้ของสมอง และในขณะที่สมองรับรู้ตัวอักษรนี้ ผู้อ่านต้องมีการคาดเดาล่วงหน้า โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในอดีตของผู้อ่าน

แฮร์ริสและสมิท (Harris and Smith, 1976 : 14) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการสื่อความหมายเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ข่าวสารและความรู้ระหว่างผู้เขียน และผู้อ่าน ในลักษณะของการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตัวเองด้วยภาษาตามลักษณะการเขียนของแต่ละบุคคล ส่วนผู้อ่านจะพยายามหาความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ความสามารถที่จะทำนายหรือถอดความหมายจากข้อความที่อ่านขึ้นอยู่กับการประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ได้แก่ ความคุ้นเคยในหัวข้อเรื่องความคิดที่สำคัญ ๆ ของเรื่อง ตลอดจนความรู้ทางภาษาของผู้อ่านเองด้วย

คูเปอร์ (Cooper, 1979 : 3) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการสร้างหรือการพัฒนาความหมายของเนื้อหาที่เป็นตัวอักษรซึ่งผู้อ่านต้องนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงในการอ่านโดยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและเนื้อความ

คาร์ (Car, 1983 : 27) ให้ความหมายการอ่านว่า เป็นการตีความเรื่องที่อ่านจากประสบการณ์ของผู้อ่าน โดยใช้ความรู้เดิมในการตีความและตัดสินความอย่างมีเหตุผล

มานิตย์ บุญประเสริฐ (2536 : 9) ได้รวบรวมความหมายของการอ่านจากผู้รู้ทั้งทางการศึกษาและจิตวิทยาแล้วนิยามความหมายของการอ่านได้ว่าการอ่าน คือ การสื่อความหมายระหว่าง ผู้เขียน และผู้อ่าน โดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลาง หน้าที่ของผู้อ่าน คือ การค้นหาความหมายจากข้อเขียนนั้น ๆ ผู้อ่านจะเข้าใจข้อความที่อ่านได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการคือ ลักษณะของเรื่องที่อ่านประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน ความสามารถทางด้านภาษา เป็นต้น

ศิริรัตน์ นีละคุปต์ (2536 : 15) ได้สรุปความหมายของการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญการอ่านหลายๆ ท่านซึ่งให้ความหมายของการอ่านไว้ต่างๆ กัน แต่เน้นสิ่งเดียวกันคือการแปลความหมายจากตัวอักษรเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542 : 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

จากความหมายของการอ่านข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์ของตนในด้านต่างๆ รวมทั้งความรู้ความสามารถในระบบภาษา เพื่อเป็นข้อมูลช่วยตีความหมายของสิ่งที่อ่านทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจอันเป็นจุดประสงค์หลักของการอ่าน

2.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านหนังสือของแต่ละคนนั้น มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้หลายท่านดังนี้

มิลเลอร์ (Miller, 1972 : 15) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอ่านว่ามี 6 อย่างคือ

1. อ่านเพื่อความเข้าใจคร่าวๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียด และจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อเข้าใจความหมายอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามความคิดตามเรื่องที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดในเรื่องที่อ่าน

จินตนา ไบกาชฎี (2536 : 20-24) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่อ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ และทรรศนะที่กว้างขวาง โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งข่าวสาร การที่จะรับฟังอาจารย์สอนในชั้นเรียนหรือเฉพาะหนังสือเรียนนั้น ย่อมขาดโอกาสที่จะเพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่มากมาย การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสารต่างๆ จะก่อให้เกิดทรรศนะที่กว้างขวาง และลุ่มลึกต่อผู้อ่านเป็นอย่างมาก
2. การอ่านเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง ในการปฏิบัติงานนั้นวิชาความรู้ที่เรียนมาจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้บางส่วนเท่านั้น ความรู้ นอกเหนือจากนี้จำเป็นต้องศึกษา และค้นคว้าอ่านเพิ่มเติมจากสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อให้ทันกับวิทยาการที่รู้ดหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง
3. การอ่านเพื่อพัฒนาสมองและสติปัญญา การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาประเทืองสติปัญญา ช่วยทำให้สมองต้องคิด สมองจึงมีพัฒนาการในด้านสติปัญญาอยู่ตลอดเวลา การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ทำให้คนฉลาด ไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือเหยื่อของคนได้ง่าย
4. การอ่านเพื่อความบันเทิงหรือการพักผ่อน หนังสือประเภทบันเทิงคดี มีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านได้พักผ่อน เกิดความเพลิดเพลินและรู้สึกบันเทิงใจ

สำหรับการอ่านในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของรายวิชา ท 203 ท 204 ไว้ว่า เพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญหลักและใจความสำคัญรอง บอกเจตนาของผู้ส่งสารและวิเคราะห์ วิจัยหนังสือที่อ่านได้ เลือกอ่านหนังสือได้อย่างกว้างขวาง เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการบันเทิง

จากการศึกษาค้นคว้าจุดมุ่งหมายของการอ่านที่มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายในการอ่านย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อ่านว่าต้องการอ่านเพื่ออะไร สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของรายวิชา ท 203 ท 204 เพราะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.3 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ บุคคลทั่วไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และแสวงหาความรู้ในสาขาต่าง ๆ ดังที่ จินตนา ไบกาชฎี (วารสารการอ่าน ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 : 20) เขียนถึงความสำคัญของการอ่านว่า “ การอ่านเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษา ช่วยให้ชีวิตมีความบันเทิง และพัฒนาความเจริญของงานทางสมองและสติปัญญา ยุคนี้เป็นยุคในการศึกษา คนอ่านหนังสือไม่ออกเหมือนคนตาบอด ไม่รับรู้ความเป็นไปของโลกนี้ คนที่อ่านหุตากว้างกว่าคนที่ไม่รู้ข่าวสาร ซึ่งเปรียบเหมือนดังกบอยู่ในกะลา” มาลินี นิรมล (2523 : 26) เขียนถึง

ความสำคัญของการอ่านว่า “ การอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้น ถ้ารู้จักเลือกอ่านอย่างถูกวิธี สามารถวินิจฉัยความถูกต้องของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้จับใจ เนื่องจากประสบการณ์จากการอ่านทำให้เป็นผู้ที่เข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำมาแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ ช่วยขยายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เกิดความจรรโลงใจ ทำให้เพลิดเพลิน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ” ส่วนชุตติมา สัจจานนท์ (2525 : 8) อธิบายว่า “ การอ่านทำให้เกิดพัฒนาการ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ฯลฯ การอ่านมีส่วนช่วยปรับปรุงให้ชีวิตสดใสสมบูรณ์ การอ่าน หมายถึงการมีชีวิตอยู่ เพราะตราบไต่ที่โลกไม่หยุดหมุน วิทยาการต่าง ๆ จะเจริญงอกงาม มีการค้นคว้า ค้นพบทฤษฎีความรู้ใหม่ ๆ ให้ได้เรียนรู้โดยไม่สิ้นสุดความสำเร็จจากการศึกษามักเป็นผลมาจากความสามารถในการอ่าน นอกจากนี้การอ่านยังก่อให้เกิดความสนุกสนาน สร้างจินตนาการ ขยายขอบเขตของชีวิต ”

นอกจากการอ่านจะมีความสำคัญสำหรับบุคคลดังกล่าวแล้ว การอ่านยังเป็นเครื่องมือที่ถึงคุณภาพของประชากร ประชากรที่อยู่ในสังคมที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน จะมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีกว่า

2.4 ขั้นตอนการสอนอ่าน

วิลเลียมส์ (Williams, 1994:35-37) ได้เสนอแนะวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพโดยแบ่งเป็นขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ก่อนการอ่าน (Pre-reading) มีจุดประสงค์ดังนี้
 - 1.1 การสร้างความสนใจในหัวเรื่อง
 - 1.2. การชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
 - 1.3 การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาที่จะใช้ในบทเรียน

สิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะต้องถามตนเองเสมอคือ ผู้เรียนมีความรู้อะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะสอนจะทำอย่างไรที่จะนำความที่มีอยู่นั้นมาใช้ได้ และเรื่องที่สอนนี้มีความสำคัญอย่างไร ผู้อ่านจะสนใจเรื่องที่อ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเข้าใจผู้อ่าน

2. ระหว่างการอ่าน (While-reading) มีจุดประสงค์ในการช่วยผู้เรียนดังนี้
 - 2.1 การทำความเข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียน
 - 2.2 การทำความเข้าใจกับรายละเอียดของเรื่อง
 - 2.3 การทำความเข้าใจกับโครงสร้างของเรื่อง
3. หลังการอ่าน (Post - reading) มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ

3.1 การถ่ายโอนความคิดในเรื่องที่อ่าน

3.2 การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อบทอ่าน

อรุณี วิริยะจิตรา (2532 : 128 - 136) ได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนอ่านเพื่อการสื่อสาร โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นก่อนอ่าน คือ ระยะเวลาที่ผู้อ่านมีความต้องการที่จะอ่านและเตรียมตัวเองให้พร้อมที่จะรับสารนั้น ๆ
2. ขั้นระหว่างอ่าน คือ ระยะเวลาที่ผู้อ่านทำกิจกรรมการอ่านด้วยตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการอ่านนั้น
3. ขั้นหลังอ่าน คือ ระยะเวลาที่ผู้อ่านนำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านนั้นมาทำกิจกรรมต่อเรื่องอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการใช้ทักษะสัมพันธ์อื่น ๆ

ผู้สอนอาจดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสอนก่อนอ่าน การสอนในขั้นตอนนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเนื้อหาตลอดจนเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการรับสารนั้น โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน การทำเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ การกระตุ้นผู้เรียนอาจทำได้ดังนี้คือ

- 1.1 ให้ผู้เรียนระดมความคิดคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้รับรู้อะไรบ้าง โดยพิจารณาจากหัวข้อเรื่องหรือจากรูปภาพ แผนภูมิประกอบบทอ่าน
- 1.2 ให้ผู้เรียนเลือกข้อความที่ตนคิดว่าผู้เขียนจะกล่าวถึงในเรื่องที่จะอ่าน
- 1.3 ให้ผู้เรียนบอกว่าตนมีความรู้ในเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง และต้องการรู้อะไรเพิ่มขึ้น
- 1.4 ให้ผู้เรียนทำนายว่าผู้เรียนมีจุดประสงค์อันใดในการเขียนเรื่องนั้น ๆ
- 1.5 ให้ผู้เรียนออกความเห็นในเรื่องที่จะอ่าน

2. ขั้นตอนการสอนระหว่างการอ่าน การสอนในระยะนี้เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสื่อความหมายจากสารที่ได้อ่าน โดยให้ผู้เรียนทราบก่อนว่าจุดมุ่งหมายในการอ่านคืออะไรแล้วจึงให้ผู้เรียนหาข้อมูลต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่มีไว้ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนจะช่วยก็ต่อเมื่อผู้เรียนต้องการเท่านั้น

3. ขั้นตอนการสอนหลังการอ่าน การสอนในระยะนี้เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านมาประกอบกับความรู้ความคิด และความเห็นของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการทำกิจกรรมต่อเรื่องอื่น ๆ ที่มีอยู่ในจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น นำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ หรือนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการตัดสินใจปัญหา อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการ

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537 :178 - 179) ได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre-reading Activities)

เป็นการสร้างความสนใจและปูพื้นความรู้ในเรื่องที่อ่าน ตัวอย่าง กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่

1.1 ให้คาดคะเนเรื่องที่จะอ่าน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความรู้เดิมแล้วนำมาสัมพันธ์กับเรื่องที่จะอ่าน การคาดคะเนอาจจะผิดหรือถูกก็ได้

1.2 ให้เดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท โดยดูจากประโยคข้างเคียง หรือจากรูปภาพและการแสดงท่าทาง

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน (While-reading Active)

เป็นการทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่อ่าน กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่

2.1 ให้ลำดับเรื่อง โดยให้ตัดเรื่องออกเป็นส่วนๆ (Strip Story) อาจจะเป็นย่อหน้าหรือเป็นประโยคก็ได้ แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มลำดับข้อความกันเอง

2.2 เขียนแผนผังโยงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่อง (Semantic Mapping)

2.3 เติมข้อความลงในแผนผังของเนื้อเรื่อง (Graphic Organizer)

2.4 เล่าเรื่องโดยสรุป

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-reading Activities)

เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมที่ทำได้จะเป็นการถ่ายโยงไปสู่ทักษะ

อื่น ๆ เช่น ทักษะการพูด และทักษะการเขียนก็ได้ โดย

3.1 ให้แสดงบทบาทสมมติ

3.2 ให้เขียนเรื่องหรือเขียนโต้ตอบ เช่น เขียนจดหมาย เขียนบทสนทนา เขียนแบบฟอร์ม วาดรูป เป็นต้น

3.3 พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน

หลักการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารนั้น เทคนิคการสอนจะมุ่งให้ผู้เรียนได้พบ และได้ใช้ภาษาในการสื่อสารที่เหมือนจริงให้มากที่สุด การสื่อสารที่เหมาะสม คือการที่มุ่งความสนใจไปที่สาร ที่สื่อออกมา หรือสารที่ต้องการสื่อออกไปไม่ใช้มุ่งความสนใจมาที่ตัวภาษา

สรุปได้ว่าการสอนอ่าน นอกจากจะคำนึงถึงเนื้อหาหรือสารที่นำมาสอนแล้ว ขั้นตอนการ สอนก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านเช่นเดียวกัน จาก หลักการสอนอ่านข้างต้น จะเห็นได้ว่านักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนการสอนอ่านในลักษณะที่เหมือนกัน คือ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการอ่าน ขั้นระหว่างกาอ่าน ขั้นหลังการอ่าน

2.5 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน มีผู้ให้ความหมายของความ เข้าใจในการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

เซฟเพิร์ด (Shepherd, 1973 : 79) กล่าวถึง ความเข้าใจในการอ่านว่าเป็น ความสามารถของผู้อ่านที่ได้ใช้ความคิด ติดตามข้อความที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ และสามารถเข้าใจภาษา ของผู้เขียน

คาร์ และคนอื่น ๆ (Carr and others, 1983 : 1 - 2) อธิบายว่า ความเข้าใจในการ อ่านคือการตีความหมายจากเรื่องที่อ่าน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่อ่าน กับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะใช้ความรู้เดิมในการตีความ ทำความเข้าใจ โดยให้ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เหมาะสม สอดคล้องกันกู๊ดแมน (Goodman, 1989 : 209) อธิบายว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การสื่อสาร ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน โดยอาศัยมโนภาพและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านในการเรียนรู้ความหมาย โดยรวมของภาษา ซึ่งผู้เขียนพยายามสื่อสารให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเหตุการณ์ได้เพื่อประมวล ความคิดกับความหมายของภาษาจนสามารถสื่อสารเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนได้

อาจสรุปได้ว่าความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ต้องอาศัย ความสามารถทางภาษา และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านในการแปลความ ตีความกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความหมายของภาษาจากเรื่องที่อ่าน ตลอดจนสรุปความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้

2.6 องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน ต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง มีผู้อธิบายถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านไว้ ดังนี้

เซฟเพิร์ด (Shepherd, 1973 : 79) สรุปว่าผู้อ่านจะประสบความสำเร็จในการอ่าน เข้าใจความหมายในสิ่งที่ตนอ่านมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาของผู้อ่าน หมายถึง ระดับความรู้ทางภาษาที่ ได้เรียน

มาของผู้อ่าน และระดับความรู้ในภาษาที่ผู้เขียนใช้

2. ประสบการณ์ที่มีมาแต่หลังของผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนช่วยในการรวบรวมความคิดของผู้อ่าน ย่อมทำให้อ่านได้เร็ว เข้าใจในเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและสามารถเข้าใจถึงความตั้งใจ อารมณ์ และทัศนคติของผู้เขียน ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือได้อย่างลึกซึ้ง

สโกเนล (Schonell, 1975 : 42) แสดงความเห็นไว้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน และตีความสิ่งที่อ่านจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ระดับสติปัญญา
2. ความรู้ในด้านคำศัพท์
3. ภูมิหลังในเรื่องความรู้และประสบการณ์
4. วัตถุประสงค์ที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการที่จะเข้าใจ

แฮริส และสมิธ (Haris and Smith, 1976 : 235) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ ดังนี้

1. ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านจะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ง่ายและเร็วขึ้น และประสบการณ์เดิมยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจด้วย
2. ความสามารถทางภาษา ได้แก่ ความสามารถในการที่จะเข้าใจความหมายของคำใหม่ ๆ จากบริบท ความสามารถที่จะเข้าใจโครงสร้างของประโยค และความสามารถที่จะเข้าใจเครื่องหมายวรรคตอน และตัวพิมพ์ใหญ่
3. ความสามารถในการคิด
4. เจตคติที่มีต่อสิ่งที่อ่าน
5. จุดประสงค์ในการอ่าน

โคดี้ (Coady, 1979 : 5 - 10) กล่าวถึง การอ่านว่าเกิดขึ้นได้ด้วยปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Abilities)
2. ความรู้เดิม (Background Knowledge)
3. กลวิธีกระบวนการ (Process Strategies)

มิลเลอร์ (Miller, 1990 : 83) กล่าวถึง ความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นความสามารถในการผสมผสาน แล้วขยายความรู้ ความจำให้ได้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผลและความเข้าใจในการอ่านประกอบด้วยมีคุณสมบัติหลายประการ ดังนี้คือ

1. รู้ความหมาย และรายละเอียดย่อย ๆ ของเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว
2. รู้ความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างชั้น ของความรู้ย่อย ๆ เหล่านั้น
3. สามารถอธิบายสิ่งเหล่านั้นได้ด้วยภาษาของตนเอง
4. เมื่อพบสิ่งอื่นใดที่มีสภาพทำนองเดียวกับที่เคยเรียนรู้มาแล้ว ก็สามารถอธิบายได้

ศิริรัตน์ นิลคุปต์ (2536 :17) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าความเข้าใจในการอ่านประกอบด้วย

1. ความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่านโดยจับใจความสำคัญหรือแก่นสำคัญของเรื่องได้
2. ความสามารถในการเดาเหตุการณ์ หรือคาดคะเนเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏในเรื่อง
3. ความสามารถในการหาจุดมุ่งหมายที่สำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่านได้
4. ความสามารถในการลำดับความคิดให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้
5. ความสามารถที่จะค้นหาใจความสำคัญ หรือชี้ให้เห็นความคิดหลักได้

จากคำอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ความสามารถทางภาษา ความสามารถในการคิด ทักษะการตีต่อสิ่งที่อ่าน และจุดประสงค์ในการอ่าน ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการอ่าน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

2.7 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่าน มีผู้แบ่งลักษณะพฤติกรรมที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านไว้เป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ คือ

สมิท (Smith, 1969 : 196) แบ่งการอ่านออกเป็น 4 ระดับคือ

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร ในระดับนี้มักไม่ต้องใช้ทักษะการคิด เป็นการระลึกเอาจากความจำ
2. การตีความ ในระดับนี้ต้องใช้ทักษะการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การหาข้อมูลเสริมจากที่ไม่มีให้ตรงกับการสรุป การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ เป็นต้น
3. การอ่านขั้นวิจารณ์ เป็นการประเมินค่าการตัดสินใจด้านคุณภาพ คุณค่า ความถูกต้อง และความเป็นจริงของสิ่งที่อ่าน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมีปฏิริยาโต้ตอบต่อสิ่งที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์

4. การอ่านอย่างสร้างสรรค์ ระดับนี้ผู้อ่านจะคิดขยายความเกินออกไปจากเนื้อหาเพื่อให้ได้ความคิดใหม่

ดอลแมน และคนอื่น ๆ (Dallman and others, 1974 : 166) ได้จำแนกระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจเรื่องทีอ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความแปลความ จากเรื่องที่อ่าน
3. ระบบความเข้าใจขั้นประเมินค่า คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่อ่านมาโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของการอ่านพิจารณาตัดสินว่า ข้อสรุปของผู้เขียนถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

มิลเลอร์ (Miller, 1977 : 137-138) แบ่งระดับของความเข้าใจไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง ประกอบด้วย ความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดได้จากเรื่องที่อ่าน
2. ระดับความเข้าใจแบบตีความสรุปลงความเห็น เป็นการอ่านที่แสดงออกโดยการตีความ การหาข้อสรุปขยายและทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นตาม
3. ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผล
4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่าการอ่านประยุกต์ (Applied Reading) หรือการอ่านอย่างบูรณาการ (Integrative Reading)

เรย์เกอร์ และเรย์เกอร์ (Raygor and Raygor, 1985 : 145) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร คือ ความสามารถในการเข้าใจเรื่องของคำ และความคิดของผู้เขียน
2. ความเข้าใจระดับตีความ คือผู้อ่านไม่เพียงแต่รู้สิ่งที่ผู้เขียนเขียนเท่านั้น แต่ยังสามารถโยงไปถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของเรื่องได้ สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องกับประสบการณ์ส่วนตัวได้ สามารถเข้าใจลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และสามารถตีความข้อความทั่ว ๆ ไปได้

3. ความเข้าใจระดับการนำไปใช้ คือ ผู้อ่านสามารถประเมินความคิดของผู้เขียนได้ ไม่ว่าผู้อ่านจะยอมรับหรือปฏิเสธความคิดเห็นนั้นก็ตาม และผู้อ่านสามารถนำความคิดเห็นนั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้

นอกจากนี้ นักการศึกษาไทยหลายท่านได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ ดังนี้

นพรัตน์ สรวายสุวรรณ (2527 : 123) อ้างถึงระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดซึ่งได้ดัดแปลงมาจาก Bloom's Taxonomy ซึ่งกล่าวถึงระดับต่าง ๆ ของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ระดับความจำ คือ การที่ผู้อ่านจำในสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวไว้ ซึ่งได้แก่ การจำ หรือการเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง วันที่ คำจำกัดความ คำสำคัญของเรื่อง คำสั่งหรือลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน

2. ระดับแปลความ คือ การนำเอาข้อความหรือสิ่งที่เข้าใจไปแปลเป็นรูปอื่น เช่น การแปลภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดข้อความจากคำจำกัดความ หรือข้อความจากการนำใจความสำคัญของเรื่องไปแปลเป็นรูปแผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น

3. ระดับการตีความ คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้ เช่น เมื่อได้เหตุมาแล้วหาผลได้ สามารถทำนายเหตุการณ์ต่อไปได้ จับใจความของเรื่องได้ หรือสรุปความจากสิ่งที่กล่าวโดยทั่วไป และสามารถมองเห็นภาพพจน์ในสิ่งที่อ่านได้

4. ระดับการประยุกต์ใช้ เป็นการเข้าใจหรือมองเห็นหลักการแล้วนำไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จได้

5. ระดับการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการอ่าน แยกแยะส่วนประกอบย่อย ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นส่วนใหญ่ได้ เช่น การวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อ แยกแยะบทประพันธ์ ตรวจสอบการให้เหตุผลผิด ๆ และการแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่อ่านได้

6. ระดับการสังเคราะห์ คือ การนำเอาความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมาผสมผสานกันแล้วจัดเรียงเรียงใหม่ได้

7. ระดับการประเมินผล คือ ความสามารถในการวางเกณฑ์และตัดสินสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น เรื่องราวที่อ่านมีอะไรบ้างที่เป็นจริง อะไรบ้างที่เป็นจินตนาการ อะไรบ้างที่เป็นความคิดเห็น และอะไรบ้างที่เป็นความเชื่อของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

จากการแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านข้างต้น พบว่า ทุกแนวคิดมีความเหมือนกัน คือ แบ่งความเข้าใจในการอ่านไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก หรือจากไม่ซับซ้อนไปสู่ความซับซ้อนขึ้น โดยเริ่มจากระดับทำความเข้าใจความหมายไปตามตัวอักษรในบทอ่าน ระดับใช้ความคิดแยกแยะตีความหมายให้เข้าใจความคิดผู้เขียนที่แฝงไว้ ซึ่งไม่ได้เขียนไว้โดยตรง ไปจนถึงความเข้าใจในระดับสูง

คือ การใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองด้วยเหตุด้วยผลแล้วประเมินค่าสิ่งที่อ่าน จะถึงการนำคุณค่าที่ได้รับไปสร้างสรรค์ต่อไป

2.8 การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน

การพัฒนาทักษะความเข้าใจในการอ่าน จำเป็นต้องทราบถึงระดับความเข้าใจในการอ่านของผู้อ่านก่อน ดังนั้น การวัดและประเมินผลความเข้าใจในการอ่านจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบจะช่วยให้ทราบถึงระดับความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้สอนสามารถวางแผนทางการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้มีผู้กล่าวถึงการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านไว้ ดังนี้

แฮริส (Harris, 1969 : 120) สรุปว่า การประเมินความเข้าใจในการอ่าน ควรให้ครอบคลุมความสามารถในการอ่าน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านภาษาและสัญลักษณ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจความหมายส่วนใหญ่ของคำที่ปรากฏในบทอ่านว่า รู้จักการเดา ความหมายของคำศัพท์จากบริบท เข้าใจระบบคำและโครงสร้างประโยค เข้าใจข้อความยาว ๆ และเข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา เช่น เครื่องหมายต่าง ๆ การย่อหน้า เป็นต้น

2. ด้านความคิด คือ ความสามารถระบุจุดประสงค์ของผู้เขียน ความคิดสำคัญของข้อความที่อ่าน สามารถเข้าใจความคิดย่อยที่มาสนับสนุน สามารถสรุปและอนุมานความจากสิ่งที่อ่านได้

3. ด้านอารมณ์และลีลาของเนื้อหาที่อ่าน คือ สามารถบอกถึงทัศนคติของผู้เขียนต่อเรื่องที่อ่านและต่อผู้อ่านได้ เข้าใจอารมณ์ของเรื่อง สามารถระบุวิธี และแนวการเขียนของผู้เขียน

ฮอฟเนอร์ และจอลลี (Hafner and Jolly, 1972 : 147) ได้สรุปการประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน ให้ดูจากความสามารถต่อไปนี้

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
2. เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง
3. จดจำและสามารถบรรยายสิ่งที่ได้อ่านเป็นคำพูดของตัวเองได้
4. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง
5. แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญ ตอนไหนไม่สำคัญ
6. บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนไหน อย่างไร
7. บอกได้ว่าประโยคไหนเป็นประโยคแสดงเนื้อหาความสำคัญ หรือใจความสำคัญ

ของเรื่องราวที่อ่าน

8. บอกได้ว่าเนื้อหาของสิ่งที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร
9. แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
10. บอกได้ว่าในการเขียนบทความที่อ่านนั้น ผู้เขียนยึดแนวอะไรในการจัดเรียบเรียง เช่น เวลา สถานที่ หรือสาเหตุและผล เป็นต้น
11. บอกได้ว่าอะไร คือความหมายที่ซ่อนเร้นที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทความ
12. บอกได้ว่า เรื่องที่อ่านมีแนวการดำเนินเรื่องหรือให้อารมณ์อย่างไร
13. บอกวัตถุประสงค์ในการเขียน ซึ่งผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้ได้
14. บอกได้ว่าตอนใดผู้เขียนใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบอย่างไร มีความหมายอย่างไร

ฟินอคเชียโร และซาโกะ (Finocchio and Sako, 1983 : 97 – 98) อธิบายถึงแบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านว่ามีอยู่ 3 แบบ คือ

1. แบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ แบบทดสอบความเรียง โดยให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาว ๆ
2. แบบทดสอบปรนัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ แบบเติมคำ เป็นต้น
3. แบบทดสอบกึ่งปรนัย ได้แก่ แบบทดสอบที่ต้องการคำตอบสั้น ๆ ให้เติม หรือต่อให้สมบูรณ์ ให้คะแนนโดยผู้สอน หรือผู้ทดสอบที่มีความสามารถในการประเมินผล

ลักษณะของแบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน ฮีตัน (Heaton. 1990) สรุปว่า ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านแบบทดสอบที่นิยมใช้ คือ แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ ซึ่งมีผู้ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนข้อดีของแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดนี้ ดังต่อไปนี้

เมดเซน (Medsen, 1983 : 80) สรุปถึง ข้อดีของแบบทดสอบชนิดนี้ว่า เป็นแบบทดสอบที่ง่ายต่อการให้คะแนน เพราะมีคำตอบที่แน่นอน และสามารถประเมินผลผู้เรียนได้ทุกระดับ

อัจฉรา วงศ์โสธร (2529 : 67) ให้ทรรศนะว่า แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบเป็นแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรง เนื่องจากให้คะแนนเหมือนกัน ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ตรวจและสะดวกรในการให้คะแนน เพราะคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียว

นอกจากนี้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ในการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไว้ว่า เพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญหลักและใจความสำคัญรอง บอกเจตนาของผู้ส่งสาร และวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่อ่าน ดังนั้น ใน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงประเมินความเข้าใจในการอ่าน โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยวัดความสามารถต่อไป

1. การเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง หมายถึง การสามารถตอบคำถาม และสามารถค้นพบรายละเอียดจากเรื่องที่อ่านได้
 2. การตีความหรือสรุปลงความเห็น หมายถึง การคิดที่แสดงออก โดยการตีความ การหาข้อสรุป ขยาย และทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมา
 3. การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง การประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผลความสามารถเหล่านี้ พิจารณาจากคะแนนการทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปทดลองหาคุณภาพแล้ว
- อาจสรุปได้ว่า การประเมินความเข้าใจในการอ่านสามารถทำได้หลายวิธี ผู้ประเมินจะต้องเลือกลักษณะของการประเมินที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอน เพื่อให้การประเมินได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.9 เกณฑ์การวัดความเข้าใจในการอ่าน

การวัดระดับความเข้าใจในการอ่านจากแบบทดสอบ มีผู้ให้เกณฑ์การวัดความเข้าใจในการอ่านไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

เบทส์ (Betts, 1957 : 87) กำหนดเกณฑ์ในการวัดระดับความเข้าใจในการอ่านจากผลการทดสอบ ดังนี้

1. ระดับการอ่านอิสระ ผู้เรียนอ่านเองให้เข้าใจเนื้อหาส่วนใหญ่ที่อ่าน ผู้เรียนต้องได้คะแนนความเข้าใจการตีความ ร้อยละ 90 ขึ้นไป
2. ระดับการอ่านตามที่สอน ผู้เรียนอ่านเองแต่ผู้สอนอธิบายข้อความบางตอนให้ผู้เรียนฟัง ระดับนี้ครูเป็นผู้สอนและผู้เรียนอ่านเอง ผู้เรียนต้องได้คะแนนความเข้าใจการตีความร้อยละ 75 ขึ้นไป
3. ระดับการอ่านที่คับข้องใจ ผู้เรียนอ่านข้อความด้วยความยากลำบาก ต้องได้คะแนนความเข้าใจการตีความ ร้อยละ 50 หรือต่ำกว่า

จอห์นสัน และเครส (Johnson and Kress, 1971 : 159) ได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดระดับความสามารถด้านการอ่านไว้ ดังนี้

1. ระดับการอ่านอิสระ ผู้อ่านต้องได้คะแนนการอ่านเพื่อความเข้าใจไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90
2. ระดับการอ่านตามที่สอน ผู้อ่านต้องได้คะแนนการอ่านเพื่อความเข้าใจไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75
3. ระดับการอ่านที่คับข้องใจ ผู้อ่านต้องได้คะแนน การอ่านเพื่อความเข้าใจ ร้อยละ 50 หรือต่ำกว่า
4. ระดับการอ่านด้วยการฟังอย่างเข้าใจ ผู้อ่านได้คะแนนจากการตอบคำถามจากเรื่อง ที่อ่านให้ฟัง ร้อยละ 75

นอกจากนี้แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ (2535) กำหนดระดับผลการเรียนจากคะแนนใน การทดสอบไว้ ดังนี้

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ (โดยประมาณ)
4	ดีมาก	80 – 100
3	ดี	70 – 79
2	ปานกลาง	60 – 69
1	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	50-59
0	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0 – 49

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ทักษะต่อการอ่านภาษาไทย

3.1 ความหมายของทัศนคติ

คำว่า “ **ทัศนคติ** ” ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Attitude มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Apius ซึ่งมีความหมายว่า ปรับเปลี่ยน ทำให้เหมาะ เหมาะสม (Sandra J Savignon, 1983 : 111)

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

อลพอร์ต (Allport, 1985: 810) ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมของจิตใจและประสาทอันเกิดจากประสบการณ์ ที่จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง หรือ อิทธิพลต่อการตอบสนองของแต่ละบุคคลต่อวัตถุและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กิลฟอร์ด (Guilford, 1959 : 223) กล่าวถึงทัศนคติว่า หมายถึง อารมณ์ที่ซับซ้อนของบุคคลในการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถาบัน หรือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น โบนัส โรงเรียน การแต่งงาน รัฐบาล เชื้อชาติ ประเทศ เป็นต้น

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1971 : 614) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าหมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งของ แนวความคิด หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่จะเข้าหาหรือ หลีกเลียง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าดังกล่าวในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิม ความรู้สึกเห็นด้วยหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อสิ่งนั้น ๆ

จาโคโบวิทส์ (Jakrobovits, 1971 : 243) อธิบายความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความสนใจอันเป็นสภาวะที่เป็นแรงผลักดันอยู่ภายในตัวบุคคลนั้น หรือหมายถึง ความรู้สึกเห็นด้วยหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อสิ่งนั้น ๆ

กู๊ด (Good, 1973 : 49) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า เป็นความพร้อมที่จะแสดงออก ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือหนีห่าง หรือต่อต้านเหตุการณ์ บุคคล สิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น รักเกลียดกลัว ไม่พึงพอใจต่อสิ่งนั้น ๆ

อเนสตาซี (Anastasi, 1976 : 543) กล่าวไว้ว่า “ ทัศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น กลุ่มชน ประเพณี หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทัศนคติ

ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปอ้างอิงได้จากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลนั้นแสดงออกมา หรือท่าทาง ”

เลฟตัน (Lefton, 1979 : 386) ได้กล่าวถึงความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นรูปแบบของความรู้สึก ความเชื่อ และความโน้มเอียงของพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น ความคิด หรือวัตถุ

เฮร์เกนฮาห์น (Hergenhahn, 1980 : 189) กล่าวถึงทัศนคติว่า หมายถึง ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในอันที่จะตอบสนองต่อวัตถุหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะ ทัศนคติเป็นสิ่งที่เป็ผลมาจากความรู้

เวนเดน (Wenden, 1991 : 52) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นแรงจูงใจ ความเชื่อ การวัดประเมิน การยอมรับ หรือการตอบสนองหรือหลีกเลี่ยงต่อแนวคิดนั้น ๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) ได้สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2538 : 84) ได้กล่าวถึงความหมายของทัศนคติว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากมีประสบการณ์ในสิ่งนั้น และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่จะสนองต่อสิ่งเร้านั้นไปทางใดทางหนึ่ง หรือในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น แสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบสิ่งนั้น สนับสนุนสิ่งนั้น ๆ อีกลักษณะหนึ่ง คือ แสดงออกในทางไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนสิ่งนั้น ๆ

สุชา จันทร์เอม (2541 : 242) ได้กล่าวถึง ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติหมายถึงความรู้สึก หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึก หรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ทัศนคติมิได้ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึงท่าที ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของหรือบุคคลหรือสถานการณ์ แล้วแสดงออกมาในรูปของความชอบ

พึงพอใจ หรือไม่ชอบไม่พึงพอใจ และท่าที ความเชื่อหรือความคิดเห็นนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากประสบการณ์

3.2 ลักษณะและประเภทของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ดังนั้น จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (ทวิศักดิ์ บุญทน, 2534 : 35, อ้างอิงมาจาก กมลรัตน์ หล้าสุวรรณษ์, 2524 : 240)

เคลแมน (อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อนโคกสูง, 2522 : 7) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ภายใต้กระบวนการ ดังนี้

1. การยินยอม คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่นเพื่อให้เขาได้ปฏิบัติตัวในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. การเลียนแบบ คือ การแสดงพฤติกรรม เพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคม หรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อการมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้อื่น
3. รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตนเอง

ทัศนคติของแต่ละบุคคลนั้นย่อมมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทัศนคติเชิงนิมมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นชอบด้วย สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. ทัศนคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในทางตรงกันข้าม เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมทำ
3. ทัศนคติเป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งทัศนคติเชิงนิมมาน และทัศนคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

3.3 การสร้างแบบวัดทัศนคติ

การสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติตามขั้นตอนของลิเคิร์ต (Likert) มีดังนี้

1. ขั้นที่ 1 พิจารณาว่าจะวัดทัศนคติของใคร ที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของทัศนคติและสิ่งที่จะวัดนั้นให้แน่นอน
2. ขั้นที่ 2 เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อนั้น ๆ โดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น และข้อความที่จะถามต้องเป็นข้อความที่ถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความเชื่อของผู้ตอบ ซึ่งลิเคอรัท ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบสอบถามไว้ ดังนี้

2.1 ข้อความจะเขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นไปในทางบวก และข้อความที่เป็นไปในทางลบคละกัน

2.3 ข้อความแต่ละข้อจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน

จำนวนข้อที่สร้างครั้งแรกจะมีประมาณ 20 - 25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่จะวัดเมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้ว ก็บรรจุลงในสเกลโดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อเลือก

จากความหมายของทัศนคติ และลักษณะของการเกิดทัศนคติดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทัศนคติของบุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ในสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง ในทำนองเดียวกัน ทัศนคติของนักเรียนต่อการอ่านหนังสือนั้นก็ย่อมมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านก็สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอ่านได้

งานวิจัยในประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ ในประเทศ ปรากฏว่ามีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพียงท่านเดียว คือ

วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่อง และความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเข้าใจในการอ่านไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุม มีความสามารถในการเล่าเรื่องและความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกระดับความสามารถ มีความสามารถในการเล่าเรื่องหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลางและต่ำ

3. นักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่องและความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับสูง มีความสามารถในการเล่าเรื่องหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทุกระดับความสามารถ และมีความสนใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลางและต่ำ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่าน

กาญจนาพรพรณ ธรรมารัตน์ (2537:77-79) ได้ศึกษาเรื่องผลของวิธีสอนตามแนวการกระตุ้นให้เด็กเรียนตามความคาดหวังของตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงขุย จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยวิธีสอนตามแนวการกระตุ้นให้เด็กเรียนตามความคาดหวังของตนเอง และกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของกลุ่มที่เรียนโดยใช้แนวการกระตุ้นให้เด็กเรียนตามความคาดหวังของตนเองสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิ่งดาว กลิ่นจันทร์ (2537 : 69-72) ได้ศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะการอ่านด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ส่วนกลุ่มควบคุมควบคุมฝึกทักษะการอ่านด้วยวิธีการเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมจะมีความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาลี นรสิงห์ (2537:117-120) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเขียนและไม่ใช้กิจกรรมการเขียน วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถ

ในการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อน และหลังการทดลองในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมอ “ พัฒนาราชบุรี ” จังหวัดสระบุรี จำนวน 64 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 32 คน กลุ่มทดลองที่เรียนเรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเขียน กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือโดยไม่ใช้กิจกรรมการเขียน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้กิจกรรมการเขียนและไม่ใช้กิจกรรมการเขียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขวัญเรือน โพธิ์วิเชียร (2538 : 80-82) ได้ศึกษาเรื่องผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมซี ไอ อาร์ ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมซี ไอ อาร์ ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านความภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมวันและวัดปทุมวนาราม จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ฝึกอ่านด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มทดลองที่ 2 ฝึกอ่านด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมการอ่านของซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนการอ่านจากครูตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมซี ไอ อาร์ ซี กับกลุ่มที่เรียนด้วยตนเองโดยใช้การอ่านของซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มที่เรียนการอ่านจากครูตามปกติมีความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี มีแนวโน้มว่ามีความสามารถสูงกว่ากลุ่มอื่น

อภิรดี ทักธิการ (2538 : 73-76) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านและเรียนโดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน วัดดูประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านบทอ่าน 5 ประเภทของนักเรียนที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านและเรียนโดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอกไม้ จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองกลุ่มละ 25 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านมีความเข้าใจในการอ่านประเภทบรรยาย ประเภทจัดลำดับ ประเภทเปรียบเทียบประเภทเหตุผล และประเภทปัญหาและข้อแก้ไขสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการเขียนเรื่องจากบทอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กานดา ศรีพรวิศิฐ (2539 : 79-83) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมซึ่งนำการคิดในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วัดดูประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมซึ่งนำการคิดในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทนา อานมณี (2539 : 60-61) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและทักษะด้านเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองและเทคนิคการอ่าน วัดดูประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองและเทคนิคการอ่าน 2) เปรียบเทียบทักษะด้านเมตาคอกนิชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองและเทคนิคการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 40 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนด้วยเทคนิคการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองมีทักษะด้านเมตาคอกนิชันสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตติมา จรรยาธรรม (2539 : 62-66) ได้ศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์ผลที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์ผลที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะการอ่านด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบแบ่งกลุ่มคละสัมฤทธิ์ผล กลุ่มควบคุมฝึกทักษะการอ่านด้วยวิธีการสอนตามปกติของครู ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์ผล มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแลคละสัมฤทธิ์ผล มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามปกติของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พา วิทโยฬารโกวิท (2539 : 85-88) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยแตกต่างกัน ที่เรียนโดยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทผสมผสานการอธิบายโดยตรง วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทผสมผสานการอธิบายโดยตรงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูง ปานกลาง และต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุขสวัสดิ์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูง 10 คน ปานกลาง 10 คน และต่ำ 10 คน ทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทผสมผสานการอธิบายโดยตรง ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำและปานกลางเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงเพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำที่เพิ่มขึ้น คะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยปานกลางและสูงเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

พิสมัย สังข์ทอง (2539 : 56-59) ได้ศึกษาเรื่องผลของการร่วมมือในการอ่านโดยกลุ่มตั้งเป้าหมายร่วมกันที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการร่วมมือในการอ่านโดยกลุ่มตั้งเป้าหมายร่วมกันที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนคงวิทยา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 16 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกด้วยวิธีการร่วมมือในการอ่านโดยกลุ่มตั้งเป้าหมายร่วมกัน และกลุ่มควบคุมจะเรียนด้วยการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการร่วมมือในการอ่านโดยกลุ่มตั้งเป้าหมายร่วมกันมีคะแนนการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังคณา ชัยมณี (2540 : 91-96) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขัน ระหว่างกลุ่มด้วยเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านผือพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความ

เข้าใจของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์การประเมินหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนบางส่วนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรมอยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก และบางส่วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรมว่าอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

ทัศนพร เกตุถนอม (2540 : 95) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะมีความเข้าใจในการอ่าน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สุมาลี ธนวุฒิศติวรกุล (2541 : 71) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี K-W-L Plus ประกอบกับกลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี K-W-L Plus กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธี K-W-L Plus มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ขวัญหทัย สัมครคุณ (2541 : 96-97) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย และมีความคงทนในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อการอ่าน

ศรีสกุล ด่านยุทธศิลป์ (2529 : 128) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านสมรรถภาพการอ่านเร็วและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนวิธีโคลซ SQ3R และวิธีการตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่าน สมรรถภาพการ

อ่านเร็วและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อมรา รัชชเมณี (2529 : 130) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ทักษะคิดและความคงทนในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน และทัศนคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

อรุณศรี แสงแก้ว (2530 : 82) ศึกษาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่างๆ กับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการอ่านของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

วิภาดา อิงคนารถ (2530 : 142) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่านภาษาอังกฤษกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธีที่เรียกว่า concept formation ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งที่ยังแนวทฤษฎีอภิปัญญา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้กลวิธี concept formation ในการอ่านภาษาอังกฤษมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

อรวรรณ บรรจงสวัสดิ์ (2533 : 105) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการสอนแบบโครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการสอนแบบโครงสร้างระดับยอดมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และมีเจตคติต่อการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วพรพรรณ พรนิมิตร (2534 : 97) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนการอ่านโดยใช้กิจกรรมคู่กับกิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนการอ่านโดยใช้กิจกรรม คู่มีความสามารถในการอ่าน และมีเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษหลังการอ่านทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ทวีศักดิ์ บุญทน (2534 : 110) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาไทย และทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียน โดยใช้การสอนแบบโครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จารณีย์ ปิ่นทองน้อย (2536 : 107) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิสมัย ชุ่มจิตร (2536 : 120) ศึกษาความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบ เอส เอส อาร์ (SSR) กับวิธีการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

อุดมพร พัสถาน (2537 : 39) อ้างอิงมาจาก สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2534 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติในการอ่านกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษากับนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 214 คน นักเรียน 111 คน นักเรียนหญิง 103 คน ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติในการอ่านกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนหญิงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ของนักเรียนชายมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนทัศนคติในการอ่านของนักเรียนทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

แอทเวล (Atwell, 1987 : 152) ได้สอนอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนเกรด 8 ซึ่งมีการศึกษาพิเศษรวมอยู่ด้วย 8 คน ใช้เวลาในการสอน 1 ปีการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบมาตรฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 72 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 54

มิลเลอร์ (Miller , 1990 : 59) ได้ศึกษาเรื่องผลการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 4 โดยแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านทั้งปานกลางและต่ำละกัน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า และมีทัศนคติต่อการอ่านดีกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มนั้น มีผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน

บิทเนอร์ (Bitner , 1992 : 87) ได้ศึกษาเรื่องผลของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความหมายของคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน การเป็นอาสาสมัครในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน ของนักเรียนเกรด 8 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทุกวัน วันละ 45 นาที เป็นเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีปกติทุกวัน วันละ 45 นาที ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

เครทเซน และฮูชัน (Kletzein and Hushion , 1992 : 66) ได้ศึกษาผลของการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ แล้ววัดทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 10 ที่เรียนอ่อน จำนวน 26 คน โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น และความสามารถในการอ่านของนักเรียนก็สูงขึ้นด้วย

โรเบิร์ต (Roberts , 1993 : 48) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน และการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) ของนักเรียนที่เรียนอ่อนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 80 คนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมใช้เวลาทดลองสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 42 นาที เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการอ่านสูงขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น

เกรีย (Greer , 1994 : 101) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการต่อการพัฒนาทัศนคติในการอ่าน โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 5 จำนวน 23 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการชอบเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

เฮวิท และคณะ (Hewitt and others, 1996 : 127) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาเด็กนักเรียนที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 ที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น และมีทัศนคติต่อการอ่านดีขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่าน

ชุนเลอร์ (Schundler, 1992 : 72) ได้ศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน : การวิเคราะห์ผลของแนวการสอนแบบ CIRC (Cooperative Integrated Reding and comprehension) โดยได้ทดลองกับนักเรียนเกรด 2 จำนวน 33 คน เป็นเวลา 20 สัปดาห์ แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 17 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 16 คน กลุ่มควบคุมเรียนด้วยการสอนแบบปกติ กลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอนแบบ CIRC ผลการทดลองพบว่าคะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบ CIRC มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า

จอห์นสัน (Johnson, 1994 : 39) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กลยุทธ์วิธีความเข้าใจในการอ่านที่มีต่อคะแนนการอ่านและภาษาของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 18 คน ผลการศึกษาพบว่าการสอนยุทธวิธีความเข้าใจในการอ่านส่งผลให้คะแนนการอ่านและภาษาของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ครูควรจะศึกษาทำความเข้าใจกับงานวิจัยหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ยุทธวิธีความเข้าใจในการอ่านที่ทันสมัยและนำความรู้นั้นมาใช้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนได้

แอนฮอลท์ และคณะ (Anhalt and Others, 1995 : 67 - 68) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้น คือ การใช้ยุทธวิธีการอ่านเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน การใช้การอ่านแบบปฏิบัติการในชั้นเรียน และการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนโดยตรง และยุทธวิธีการอ่านที่เป็นต้นแบบ การใช้การอ่านแบบปฏิบัติการ และการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน

สาค และคณะ (Salch and Oters, 1996 : 88) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 4 โดยผู้ศึกษาได้เข้าร่วมกันพัฒนาโครงการเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน โครงการนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การพัฒนากิจกรรมในขั้นก่อนอ่าน การใช้ยุทธวิธีการอ่านในขั้นการอ่าน และการไตร่ตรองและการสะท้อนกลับหลังการอ่าน กิจกรรมขั้นก่อนการอ่านประกอบด้วย การสร้างความประทับใจในเรื่องที่อ่าน การแนะนำล่วงหน้าเกี่ยวกับโครงสร้างของคำและการวิเคราะห์คำ และกิจกรรมเกี่ยวกับคำศัพท์ ยุทธวิธีการอ่านได้แก่ การชี้้นำการคิดในการอ่าน (DRTA) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องและเรื่อง (GIST) การสร้างโครงสร้างของเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าการใช้ยุทธวิธีการอ่าน มีผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอ่าน

คาโลนีส (Karlolis, 1995 : 71) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียนชายหญิงจำนวน 56 คน จาก 2 โรงเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองจะได้เรียนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และนักเรียนกลุ่มควบคุมจะได้เรียนจากบทเรียนพื้นฐานตามปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความเข้าใจในการอ่านดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมและทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

เบอร์นินส์ (Burins, 1995 : 161) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้ยุทธวิธีการอ่านแบบ K – W – L ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียน 52 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 26 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 26 คน กลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธี K – W – L ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เรียนตามยุทธวิธีนี้ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธี K – W – L มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยวิธีนี้ และคะแนนและทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 2) ศึกษาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วย กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับการสอนปกติ 4) เปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับการสอนปกติ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่างประชากร
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทั้งในและต่างประเทศ
2. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านทั้งในและต่างประเทศ
3. ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจุดประสงค์รายวิชา ท 021 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้
4. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอ่านทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทาง และขอบเขตในการสร้างแบบวัดทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลัก และวิธีการ

สร้างแบบทดสอบ และเกณฑ์การประเมินผลความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ประชากรและการสุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เป็นตัวอย่างประชากร ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนสหศึกษาที่รับนักเรียนด้วยวิธีการสอบคัดเลือก และการจับฉลาก และใช้หลักสูตรเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จึงเป็นตัวแทนของประชากรได้ อีกทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนให้ความร่วมมือในการวิจัย นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาเลือก ท 021 (การอ่านและพิจารณาหนังสือ) ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาในรายวิชาสอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยจะใช้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ท 021 มีจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 56 คน ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจแบบทดสอบกลุ่มการเรียนรู้ (Pre - test) มาทดสอบนักเรียน ทั้ง 2 ห้อง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนทั้ง 2 ห้อง ซึ่งผลการทดสอบพบว่านักเรียนทั้ง 2 ห้อง ได้ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนเท่ากับ 20.12, 21.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.33, 4.87 จึงนำค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนทั้ง 2 ห้อง ไปทดสอบค่าที (t - test) ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นจึงจับสลากให้ ห้องหนึ่ง (26 คน) เป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ อีกห้องหนึ่ง (30 คน)เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนปกติ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย
 - 1.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ได้แก่ แผนการสอน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย

1.1.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย

1.1.2 ศึกษาวัตถุประสงค์รายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการอ่าน เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบ และเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้สร้างแบบทดสอบตามโครงสร้าง

1.1.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) มี 4 ตัวเลือกให้คะแนนข้อถูกข้อละ 1 คะแนน ไม่ตอบหรือตอบผิด ให้ 0 คะแนน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียนการสอน (Pre-test) และหลังการเรียนการสอน (Post-test) แต่ละชุดครอบคลุมบทอ่านคำประพันธ์ 6 บท เรื่องสั้น 6 บท นิทาน 5 บท รวม 17 บท และมีข้อคำถาม 50 ข้อ ซึ่งวัดระดับความเข้าใจ 3 ด้าน คือ ความเข้าใจตามตัวอักษร การตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจประกอบด้วยเนื้อหาที่คัดเลือกและตัดทอนมาจากนิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการอ่านเนื้อเรื่องมีความยากง่าย เหมาะสมกับอายุและความสนใจของนักเรียน โดยมีรายละเอียดของข้อคำถาม ดังนี้

ระดับความเข้าใจ	คำประพันธ์	เรื่องสั้น	นิทาน
เข้าใจตามตัวอักษร	9	5	3
ตีความ	4	7	6
อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	7	4	5
รวม	20	16	14

1.1.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

1.1.3 นำแบบทดสอบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมตามความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษาและข้อคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้แก้ไขและเพิ่มเติม รายละเอียดในแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชุดที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้แก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1.1) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 3 จากข้อ ข. เยาวชนเสพยาหรือเพราะชอบ
โฆษณา เป็น ข. เยาวชนเสพยาหรือเพราะดูโฆษณา

1.2) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 5 จากข้อ ค. จังหวะ เป็น ค. สัมผัสใน

1.3) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 29 จากข้อ ก. คบคนพาล พาลพาไปหาผิด
เป็น ก. เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

1.4) บทอ่านของข้อ 30 – 34 ยาวเกินไป แก้ไขโดยตัดบทอ่านให้สั้นลงและ
มีเนื้อหาครอบคลุมข้อคำถาม ข้อ 30 – 34

1.5) เปลี่ยนคำถามข้อ 37 จาก “ ดอกไม้ ” เปรียบได้กับข้อใด เป็น
“ ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบกับดอกไม้กับสิ่งใด ”

1.6) เปลี่ยนคำถามข้อ 38 จาก “ การกระทำของพ่อกบไม่เหมาะสมในแง่ใด
มากที่สุด ” เป็น “ การกระทำของพ่อกบตรงกับข้อใดมากที่สุด ”

2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจชุดที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ
แนะนำแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

2.1) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 2 จากข้อ ก. ชาวสวนโกหก เป็น
ก. ชาวสวนเจ้าปัญญา

2.2) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 8 จากข้อ ข. โกรธ เป็น ข. สลดใจ

2.3) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 9 จากข้อ ก. ชี้เล่น เป็น อนุรักษ์นิยม
ข. ชอบพูดปด เป็น ข. รักธรรมชาติ

2.4) เปลี่ยนตัวเลือกในข้อ 22 จาก

ก. ใช้คำอุปมาอุปไมย

ข. ใช้คำอธิบาย

ค. ใช้คำอุปสรรค

ง. ใช้คำบุคลาธิษฐาน

เป็น

ก. ใช้คำสละสลวย

ข. ใช้คำได้เกิดภาพพจน์

ค. ใช้คำเปรียบเทียบ

ง. ใช้คำกล่าวเกินจริง

1.1.4 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ชุดที่ 1 ไปทดลองใช้
(Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้อง
มีนักเรียนจำนวน 70 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ
0.49 ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบมาปรับปรุง เนื่องจากข้อสอบมีจำนวนมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเวลา
นักเรียนทำไม่ทันเวลา จึงตัดบทอ่านออกไป 4 บท เหลือบทอ่าน 13 บท ข้อสอบ 40 ข้อ นำไปทดสอบ
ครั้งที่ 2 กับนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 70 คน
ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับการทดลองใช้ครั้งแรก นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบ ได้ค่า

ความเที่ยงเท่ากับ 0.88 จึงนำมาวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 38 ข้อ ไม่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 2 ข้อ ค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ 40 ข้อ จึงตัดข้อที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ออก 2 ข้อ เหลือข้อสอบ 38 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 3 กับนักเรียนโรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 70 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ ดังนี้

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง

.81	ขึ้นไป	จำนวน	5	ข้อ
.61 – 80		จำนวน	10	ข้อ
.41 – 60		จำนวน	13	ข้อ
.20 - .40		จำนวน	10	ข้อ
.00 – 19		จำนวน	2	ข้อ

ค่าความยากง่ายระหว่าง

.81	ขึ้นไป	จำนวน	-	ข้อ
.61 – 80		จำนวน	3	ข้อ
.41 – 60		จำนวน	20	ข้อ
.20 - .40		จำนวน	15	ข้อ
.00 – 19		จำนวน	-	ข้อ

ค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.22 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.22 – 0.70 จึงนำไปหาค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.891 (ดูรายละเอียดเครื่องมือในภาคผนวก จ.)

1.1.7 นำแบบสอบชุดที่ 2 ที่ใช้ทดสอบหลังการทดลองไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 70 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบ โดยใช้สูตร คูเดอริชาร์ดสัน 20 (KR 20) พบว่าค่าความเที่ยงของแบบสอบชุดที่ 2 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.928 ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 49 ข้อ ไม่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 1 ข้อ ค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ 0.02 ขึ้นไปทุกข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง

.81 ขึ้นไป	จำนวน	3	ข้อ
.61 – 80	จำนวน	21	ข้อ
.41 – 60	จำนวน	17	ข้อ
.20 - .40	จำนวน	8	ข้อ
.0 – 19	จำนวน	1	ข้อ

ค่าความยากง่ายระหว่าง

.81 ขึ้นไป	จำนวน	2	ข้อ
.61 – 80	จำนวน	12	ข้อ
.41 – 60	จำนวน	29	ข้อ
.20 - .40	จำนวน	7	ข้อ
.0 – 19	จำนวน	-	ข้อ

เนื่องจากนักเรียนทำแบบสอบไม่ทันเวลา ผู้วิจัยจึงตัดข้อสอบออกให้เหลือ 45 ข้อ แล้วนำไปวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบใหม่ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.936 (ดูรายละเอียดเครื่องมือในภาคผนวก จ.)

1.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย โดยมีวิธีการ และขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและกรอบความคิดของแบบสอบถาม

1.2.2 ศึกษาทฤษฎี กรอบแนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

1.2.3 กำหนดกรอบแนวคิดของแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมหัวข้อ ต่อไปนี้

- 1) ความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน คือ การถามถึงความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน
- 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน คือ การถามถึงความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน
- 3) พฤติกรรมต่อการอ่าน คือ การถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน
- 4) อื่น ๆ คือ การถามเกี่ยวกับประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน

นักเรียนที่นักเรียนรู้จัก และใช้เวลาในการอ่าน

ในแต่ละประเด็นหลักของกรอบคำถามมีประเด็นย่อย ดังนี้ ความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการอ่านมีจำนวน 8 ข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านมีจำนวน 8 ข้อ พฤติกรรมการอ่านมีจำนวน 8 ข้อ ประเภทของหนังสือและผู้เขียนที่นักเรียนรู้จัก 4 ข้อ และการใช้เวลาในการอ่าน 2 ข้อ ทั้งนี้ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ

การให้คะแนนแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert) โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

การให้คะแนนข้อความทางบวก	การให้คะแนนข้อความทางลบ
5. เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. เห็นด้วย	2. เห็นด้วย
3. ไม่แน่ใจ	3. ไม่แน่ใจ
2. ไม่เห็นด้วย	4. ไม่เห็นด้วย
1. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1.2.4 นำแบบสอบถามวัดทัศนคติที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาแก้ไขความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องเหมาะสมของคำถาม

1.2.5 นำแบบสอบถามทัศนคติที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไขความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. สลับข้อความทางบวกและทางลบให้คละกัน
2. เพิ่มประเด็นคำถามเกี่ยวกับประเภทของหนังสือ
3. เพิ่มประเด็นคำถามเกี่ยวกับการใช้เวลาในการอ่านของนักเรียน
4. ชีดเส้นใต้เน้นคำว่า “ ภาษาไทย ” ในคำชี้แจง

1.2.6 นำแบบสอบถามทัศนคติที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่แท้จริง จำนวน 40 คน

1.2.7 นำผลจากการทดลองไปใช้วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามวัดทัศนคติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม 0.96 จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่แท้จริงต่อไป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการสอน สำหรับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ จำนวน 6 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยชั้นการสอน 5 ชั้น คือ ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ชั้นการสอนบทเรียนสั้น ชั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง และการตอบสนองชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และกลุ่มควบคุม ใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 6 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยชั้นการสอน 3 ชั้น คือ ชั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุป

ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชาและแบบเรียน วิชา ท 021 (การอ่านพิจารณาหนังสือ) ปรากฏว่ามีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้อ่านข้อเขียนประเภทต่าง ๆ และวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี และสารคดี ที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง
2. ผู้วิจัยเลือกสอนวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ซึ่งได้แก่ เรื่องสั้น นิทาน และบทร้อยกรอง ทั้งนี้ เพราะในช่วงต้นเทอมนักเรียนได้เรียนงานเขียนประเภทสารคดีแล้ว
3. กำหนดเนื้อหาที่ใช้สอนทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วยเนื้อหาประเภทนิทาน 1 แผน เนื้อหาประเภทเรื่องสั้น 2 แผน และเนื้อหาประเภทกวีนิพนธ์ 3 แผน ใช้เวลาในการสอนแผนละ 2 คาบ (100 นาที) เนื้อหาที่ใช้สอนเน้นความเข้าใจ 3 ระดับ คือ การเข้าใจตามตัวอักษร การตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
4. นำแผนการสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไข

ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้แก้ไขและเพิ่มเติมรายละเอียดในแผนการสอน ดังนี้

- 1) แผนการสอนที่สอนโดยวิธีกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- 1.1) ปรับสาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.2) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่นำมาเขียนแผนการสอน
- 2) แผนการสอนโดยวิธีปกติ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำแก้ไขปรับปรุง ดังนี้
 - 2.1) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่นำมาเขียนแผนการสอน
 - 2.2) กิจกรรมชั้นการสอนควรมีความหลากหลายและน่าสนใจ

5. ผู้วิจัยนำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไขแผนการสอน 2 ชุด จากนั้นนำแผนการสอนให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำแผนการสอนที่เสร็จสมบูรณ์ชุดละ 1 แผน ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอน นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน ก่อนที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างประชากร

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ขอนหนังสือทางบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผู้อำนวยการโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตในการทำการทดลองสอน

2. ผู้วิจัยทำการสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นทั้งสองชุด ชุดละ 6 แผน แผนละ 2 คาบ (100 นาที) รวมเวลาในการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มทั้งหมด 12 คาบ ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มด้วยตนเองโดยแต่ละกลุ่มมีวิธีการสอน ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนแบบกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของครูและนักเรียน ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอ่านและความสนใจในการอ่านร่วมกัน เช่น ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่ครูชอบ และน่าสนใจให้นักเรียนฟัง หรืออ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง

2.1.2 ชั้นสอนบทเรียนสั้น ครูสอนความรู้เกี่ยวกับการอ่านเรื่องแต่ละประเภทเพื่อให้นักเรียนอ่านเข้าใจยิ่งขึ้น

2.1.3 ชั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียน นักเรียนแต่ละคนร่วมกันวางแผนการอ่านในแต่ละวัน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านและดูความก้าวหน้าในการอ่าน

2.1.4 ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง และการตอบสนอง

ในขั้นนี้นักเรียนจะเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจของนักเรียนและทำกิจกรรม ดังนี้

1) เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น โดยนักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องที่อ่านลงในแบบบันทึกความคิดเห็น ซึ่งเรื่องที่เขียนแสดงความคิดเห็นจะเป็นเรื่องที่นักเรียนได้กำหนดจุดประสงค์การอ่านไว้ในแต่ละคาบ

2) พบครูเป็นรายบุคคล โดยที่ครูจะเรียกนักเรียนมาพบทีละคน เพื่อให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนอ่านหรือปัญหาในการอ่านของนักเรียน

3) พบครูเป็นรายกลุ่ม โดยที่ครูจะเรียกนักเรียนมาพบทีละกลุ่ม (โดยนักเรียนในกลุ่มจะเป็นนักเรียนที่เลือกเรื่องอ่านเรื่องเดียวกัน) เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนอ่านหรือปัญหาในการอ่านของนักเรียน

2.1.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่าน

ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเรื่องที่นักเรียนอ่านในลักษณะสรุปความคิดเห็นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน

2.2 กลุ่มควบคุม เรียนแบบปกติ มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน นำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา ชักถามอภิปราย เพื่อเร้าและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

2.2.2 ขั้นสอน ครูสอนเนื้อหาด้วยวิธีการต่าง ๆ มีการอภิปราย อธิบาย การสาธิต การถามตอบ ฯลฯ โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

2.2.3 ขั้นสรุป เป็นการสรุปบทเรียน โดยครูหรือนักเรียน หรือทั้งครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

3. เมื่อสอนครบตามกำหนดการสอนแล้ว ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 45 ข้อ รวม 45 คะแนน ใช้เวลาในการสอบ 1 ชั่วโมง

4. ตรวจให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน ในข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก

5. วัดทัศนคติต่อการอ่านโดยใช้แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากการทดลองสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและแบบวัดทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (The Statistical Package for Social Science : SPSS) โดยผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกตินำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต(\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่ามัชฌิมเลขคณิต คิดเป็นร้อยละไปเทียบกับระดับความสามารถตามเกณฑ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

80 – 100	หมายถึง	ดีมาก
70 – 79	หมายถึง	ดี
60 – 69	หมายถึง	ปานกลาง
50 – 59	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0 – 49	หมายถึง	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

แล้วทดสอบอัตราส่วนวิกฤติ (t-test) เพื่อดูความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนแบบวัดทัศนคติต่อการอ่าน ผู้วิจัยนำคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อความมา คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้ของแต่ละข้อไปแปลความหมาย ซึ่งกำหนดเกณฑ์ระดับทัศนคติไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง มีทัศนคติดีมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง มีทัศนคติดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง มีทัศนคติไม่ค่อยดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง มีทัศนคติไม่ดี

จากนั้นเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อดูความแตกต่างของทัศนคติต่อการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง “ ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น

ตอนที่ 1 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ ปรากฏในตารางที่ 1

ตอนที่ 2 ทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ ปรากฏในตารางที่ 2

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ ปรากฏในตารางที่ 3

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ กับการสอนปกติ ปรากฏในตารางที่ 4 - 8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ ของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มทดลอง

ระดับความเข้าใจในการอ่าน	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง			ระดับความสามารถ
		\bar{x}	S.D.	\bar{x} ของร้อยละ	
1. เข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง	16	14.04	1.00	87.75	ดีมาก
2. ตีความหรือสรุปลงความเห็น	15	13.58	1.14	90.53	ดีมาก
3. อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	14	12.50	1.17	89.28	ดีมาก
รวม		13.37	1.10	89.15	ดีมาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการอ่านหลังจากการทดลองสอนในระดับดีมาก มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) เท่ากับ 13.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.10 ค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 89.15 เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับความสามารถในการอ่านแต่ละระดับ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับการตีความหรือสรุปลงความเห็นได้คะแนนสูงสุด โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 13.58 คิดเป็นร้อยละ 90.53 รองลงมาได้แก่ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 12.50 คิดเป็นร้อยละ 89.28 และระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริงมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 14.04 คิดเป็นร้อยละ 81.75 ซึ่งระดับความสามารถทั้ง 3 ระดับของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ทักษะในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติของทัศนคติต่อการอ่านในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มทดลอง

ทัศนคติต่อการอ่านในด้านต่าง ๆ	กลุ่มทดลอง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ความรู้สึก	4.13	0.37	ดี
2. ความคิดเห็น	4.14	0.40	ดี
3. พฤติกรรม	4.00	1.13	ดี
4. อื่น ๆ	3.47	1.23	ปานกลาง
รวม	3.96	0.78	ดี

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านอยู่ในระดับดี โดยมีค่าค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) เท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณาทัศนคติในด้านต่าง ๆ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติในด้านความรู้สึก ความคิดเห็น และพฤติกรรมต่อการอ่านอยู่ในระดับดี โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 4.13 4.14 และ 4.00 ตามลำดับ และมีทัศนคติต่อการอ่านในด้านอื่น ๆ เช่น เวลาในการอ่าน, ประเภทของหนังสือ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.47

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ ปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอัตราส่วนวิกฤต (t - test) ของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	\bar{x}	S.D.	t
ทดลอง	13.37	1.10	7.795 *
ควบคุม	11.54	1.32	

* P < .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยหลังการทดลอง มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) เท่ากับ 13.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.10 กลุ่มควบคุมมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) เท่ากับ 11.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.32 เมื่อทดสอบอัตราส่วนวิกฤต (t - test) ของผลต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีค่าเท่ากับ 7.795 ซึ่งมากกว่าค่า t จากตาราง (df = 54) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (t = 1.684) จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ กับการสอนปกติ ปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอัตราส่วนวิกฤต (t - test) ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ทัศนคติต่อการอ่าน ในด้านต่าง ๆ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ ทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. ความรู้สึก	4.13	0.37	ดี	3.06	0.49	ปานกลาง
2. ความคิดเห็น	4.14	0.40	ดี	3.08	0.51	ปานกลาง
3. พฤติกรรม	4.00	1.13	ดี	3.05	0.50	ปานกลาง
4. อื่น ๆ	3.47	1.23	ปานกลาง	2.96	0.01	ปานกลาง
รวม	3.96	0.78	ดี	3.04	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับดี และมีทัศนคติต่อการอ่านด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านความรู้สึก ความคิดเห็น และพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ส่วนทัศนคติต่อการอ่านในด้านอื่น ๆ เช่น ประเภทของหนังสือ และเวลาในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยด้านความรู้สึก ความคิดเห็น พฤติกรรม และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง อาจสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยโดยรวม และด้านความรู้สึก ด้านความคิดเห็น และพฤติกรรม แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีกว่า แต่ทัศนคติต่อด้านอื่น ๆ เช่น ประเภทของหนังสือ และเวลาในการอ่าน ไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยด้านความรู้สึก

ข้อความ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. เมื่อข้าพเจ้าเหงา ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ	4.57	.64	ดีมาก	3.60	.93	ดี
2. ข้าพเจ้ารู้สึกชอบที่จะได้อ่านหนังสือหลายประเภท	4.57	.64	ดีมาก	3.50	.93	ดี
3. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจถ้าได้ของขวัญวันเกิดเป็นหนังสือ	4.57	.64	ดีมาก	3.23	1.16	ปานกลาง
4. การอ่านหนังสือช่วยผ่อนคลายความเครียด	4.15	.64	ดี	3.10	1.02	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจเมื่อถึงชั่วโมงการอ่านในห้องเรียน	4.46	.92	ดี	3.50	.97	ดี
6. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจถ้าครูลดจำนวนหนังสือที่สั่งให้อ่าน	4.46	.85	ดี	3.40	.96	ปานกลาง
7. ข้าพเจ้าไม่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อเรื่องยาวเกินไป	4.46	.85	ดี	3.16	1.14	ปานกลาง
8. ขณะที่อ่านหนังสือข้าพเจ้ารู้สึกว่าเวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว	4.42	.85	ดี	3.13	1.13	ปานกลาง
รวม	4.13	0.37	ดี	3.06	0.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านความรู้สึกแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติในระดับดี ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านความรู้สึกเป็นรายข้อ พบว่า ทัศนคติของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อ 5 คือ “ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจเมื่อถึงชั่วโมงการอ่านในห้องเรียน” ที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยด้านความคิดเห็น

ข้อความ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. การอ่านหนังสือช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์โลก	4.42	.75	ดี	3.50	1.04	ดี
2. การซื้อหนังสือมาอ่านทำให้สิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ	4.42	.75	ดี	3.40	1.03	ปานกลาง
3. การอ่านหนังสือมากๆ ทำให้สายตาสั้น	4.42	.75	ดี	3.26	1.11	ปานกลาง
4. วิชาการอ่านให้ประโยชน์มากกว่าวิชาอื่น ๆ	4.42	.75	ดี	3.13	1.16	ปานกลาง
5. การอ่านหนังสือเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.03	.66	ดี	3.53	.97	ดี
6. การที่ครูให้หนังสือมาอ่านล่วงหน้า ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.03	.66	ดี	3.50	.93	ดี
7. การอ่านหนังสือเฉพาะในเวลาเรียนก็เพียงพอแล้ว	3.76	.81	ดี	3.13	1.10	ปานกลาง
8. การดูรายการโทรทัศน์น่าสนใจมากกว่าการอ่านหนังสือ	4.11	.76	ดี	3.02	.99	ปานกลาง
รวม	4.14	0.40	ดี	3.08	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติในระดับดี ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อ 1, 5 และ 6 คือ “การอ่านหนังสือช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์โลก” “การอ่านหนังสือ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์” และ “การที่ครูให้หนังสือมาอ่านล่วงหน้า ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น” ที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยด้านพฤติกรรม

ข้อความ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. เมื่อข้าพเจ้าได้เงินในโอกาสพิเศษจากผู้ปกครอง ข้าพเจ้าจะนำไปซื้อหนังสือ	3.76	.99	ดี	2.66	.99	ปานกลาง
2. ข้าพเจ้าซื้อหนังสือเป็นของขวัญให้แก่เพื่อนในโอกาสสำคัญต่าง ๆ	3.23	1.10	ดี	2.33	1.09	ไม่ค่อยดี
4. หลังจากเรียนการอ่านแล้ว ทุกครั้ง ข้าพเจ้าจะกลับมาทบทวนเสมอ	2.84	1.12	ปานกลาง	2.26	1.08	ไม่ค่อยดี
4. เมื่อต้องการศึกษาความรู้เรื่องใด ข้าพเจ้ามักจะศึกษาโดยวิธีอ่านหนังสือ	4.19	.93	ดี	3.00	.94	ปานกลาง
5. ถ้าข้าพเจ้าจับฉลากได้หนังสือ จะนำไปแลกเปลี่ยนของอย่างอื่น	4.07	.97	ดี	2.83	1.08	ปานกลาง
6. ถ้าข้าพเจ้าไม่ทราบเรื่องอะไร ข้าพเจ้าจะถามเพื่อนมากกว่าอ่านหนังสือ	3.57	1.10	ดี	2.50	1.10	ไม่ค่อยดี
7. ข้าพเจ้าอุทิศเวลาส่วนใหญ่ให้กับเพื่อนมากกว่าหนังสือ	3.50	1.17	ดี	2.46	1.10	ไม่ค่อยดี
8. ข้าพเจ้าจะอ่านเฉพาะหัวข้อที่น่าสนใจเท่านั้น	4.11	.96	ดี	2.93	1.08	ปานกลาง
รวม	4.00	1.13	ดี	3.05	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านพฤติกรรมแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติในระดับดี ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านพฤติกรรมเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันทุกข้อ

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยด้านอื่น ๆ

ข้อความ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ทุกวันก่อนนอน ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ	4.03	.95	ดี	2.63	1.06	ปานกลาง
2. ข้าพเจ้าชอบอ่าน หนังสือประเภทเรื่องสั้น	3.73	1.00	ดี	2.53	1.04	ปานกลาง
3. ข้าพเจ้าชอบอ่าน หนังสือประเภทนิทาน	3.50	1.06	ดี	2.46	1.00	ไม่ค่อยดี
4. ข้าพเจ้าชอบอ่านบท ประพันธ์ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	3.38	1.02	ดี	2.90	.88	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้าใช้เวลา ส่วนมากในช่วงปิดภาค เรียนอ่านหนังสือ	2.88	1.10	ปานกลาง	2.36	1.06	ไม่ค่อยดี
6. ข้าพเจ้าไม่เคยหยิบ หนังสือที่เคยอ่านแล้ว มาอ่านเป็นครั้งที่สอง	2.73	1.28	ปานกลาง	2.16	1.08	ไม่ค่อยดี
รวม	3.47	1.23	ปานกลาง	2.96	0.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านอื่น ๆ เช่น เวลาในการอ่านและประเภทของหนังสือ ไม่แตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยที่นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีทัศนคติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยในด้านอื่น ๆ เป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันทุกข้อ

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ 4) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวน 2 ห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมาทดสอบนักเรียนทั้ง 2 ห้อง แล้วเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการทดลองของนักเรียนทั้ง 2 ห้อง โดยการไปทดสอบค่าที่ (t - test) ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงจับสลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งได้แก่ แผนการสอน 2 ชุด คือ แผนการสอนโดยใช้วิธีการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ และแผนการสอนโดยใช้วิธีการสอนปกติ แผนการสอนแต่ละแผนใช้เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมแผนการสอนชุดละ 6 แผน รวม 12 แผน ผู้วิจัยนำแผนการสอนทั้ง 2 ชุด ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแผนการสอนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความ ถูกต้องเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากร ส่วนเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยฉบับหลังการทดลอง และแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย แบบสอบถามวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก ประกอบด้วยเนื้อเรื่องที่ครอบคลุมทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง ในรูปแบบคำประพันธ์

เรื่องสั้น นิทาน จำนวน 17 บทอ่าน ข้อคำถาม 45 ข้อครอบคลุมระดับความเข้าใจทั้ง 3 ด้าน คือ ความเข้าใจข้อเท็จจริง การตีความ และการประเมินค่า หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษาของข้อคำถามจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ได้ค่าความเที่ยง 0.936 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.32 – 0.85 ค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.33 – 0.77 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย เป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้ คือ 1) ความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน 3) พฤติกรรมต่อการอ่าน และอื่น ๆ จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านใช้เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดทัศนคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของคำถามแต่ละข้อความ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try- out) และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.96

ผู้วิจัยทำการทดลองสอนด้วยตนเองตามขั้นตอนของแผนการสอนจนครบทุกแผนเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างและให้นักเรียนทำแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย จากนั้นนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัชฌิมเลขคณิต คิดเป็นร้อยละ แล้วทดสอบอัตราส่วนวิกฤตด้วยการทดสอบค่าที (t - test) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับดีมากโดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ 89.15
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดี โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยเท่ากับ 3.96
3. นักเรียนได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

อภิปรายผล

ผลการทดลองในครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่ามัธยฐานเลขคณิตคิดเห็นร้อยละ 89.15 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้ เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในด้านความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง ระดับตีความหรือสรุปลงความเห็นและการอ่านอย่าง มีวิจารณ์ญาณ พบว่าอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540 : 133) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับสูงขึ้นไป จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยสูงขึ้น โดยเห็นได้จากคะแนนวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการได้เรียนรู้กลวิธีการอ่านที่ถูกต้องและทราบข้อบกพร่องในการอ่านของตนเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะข้อบกพร่อง มีการได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งของตนเอง จึงนับว่าการเรียนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติต่อการอ่านในระดับดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการนี้สามารถเลือกเรื่องที่จะอ่านได้อย่างอิสระตามความสนใจหรือความพอใจ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกในทางบวกต่อการอ่าน เพราะไม่ได้ถูกบังคับให้อ่านในเรื่องที่นักเรียนไม่ชอบ ดังที่สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542 : 44) กล่าวว่า “ เด็กที่อ่านหนังสือโดยผู้ปกครองไม่ต้องบังคับสามารถอ่านได้โดยเข้าใจความหมาย แสดงความคิดเห็นได้แสดงถึงเจตคติที่ดีต่อการอ่าน” ซึ่งสอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ (2540 : 96) ซึ่งกล่าวว่า “ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จทางการเรียนถ้าผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ และต้องการที่จะเรียนตามความสนใจของตนเอง” สอดคล้องกับผลการวิจัยของโรเบิร์ต (Robert, 1993) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติต่อการอ่านดีขึ้น

3. จากการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการมีระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโรเบิร์ต (Robert, 1993) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น และงานวิจัยของเฮวิต และคณะ (Hewitt and Others, 1996) ก็พบว่า

นักเรียนที่มีทักษะการอ่านต่ำที่เรียนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการมีการพัฒนาด้านทักษะความเข้าใจ การอ่านดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะกลุ่มควบคุมได้ปรึกษาและพูดคุยกับครูน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

4. จากการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับวิธีการสอนปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติต่อการอ่านในระดับดี ซึ่งดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการปกติที่มีทัศนคติต่อการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรีย (Greer, 1994) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งเรียนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการชอบเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และสอดคล้องกับบิทเนอร์ (Bitner, 1990) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

จากผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการทำให้ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่าวิธีการสอนโดยปกติ ครูจึงควรนำวิธีการสอนด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามแต่ละขั้นให้เกิดความชำนาญ การเรียนการสอนด้วยวิธีนี้จำเป็นต้องให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งนักเรียนบางคนเมื่อพบปัญหาไม่กล้าที่จะถามครู ครูจึงควรสังเกตรวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนมีความมั่นใจ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ พบว่านักเรียนมีหนังสือที่ใช้ประกอบในการเรียนน้อย ผู้บริหารจึงควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดในงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ และมีนิสัยที่รักการอ่าน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีการแบบปฏิบัติการ (Workshop) กับการสอนทักษะการเขียน
2. ควรมีการนำกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการไปทดลองใช้เพื่อศึกษาผลในระยะเพื่อเห็นพัฒนาการของผู้เรียนทั้งในด้านความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนพรพรรณ ธรรมาธิวัฒน์. ผลของวิธีสอนตามแนวการกระตุ้นให้เด็กเรียนตามความคาดหวังของตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

กานดา ศรีพรวิสิฐ. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมซึ่งนำการคิดในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

กิ่งดาว กลิ่นจันทร์. ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ขวัญหทัย สัมครคุณ. ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ขวัญเรือน โพธิ์วีเชียร. ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

จันทนา อานมณี. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและทักษะด้านเมตด้าคอกนิชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองและเทคนิคนำการอ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

จันทิมา พรหมโชติกุล. การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

จรรย์ ปิ่นทองน้อย. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบซึ่งนำกับการอ่านตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

จิตติมา จรรยาธรรม. **ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์**

ผลที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์

ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

จินตนา ไบกาซุ่ย. การอ่านในหลักสูตร. **วารสารการอ่าน.** ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 : 20 – 24.

จินตนา ไบกาซุ่ย. **การส่งเสริมการอ่านของกรมวิชาการ.** เอกสารประกอบการสัมมนาในระดับชาติ

ว่าด้วยการรณรงค์เพื่อพัฒนาการอ่าน, 23 – 25 กันยายน 2536.

ชุติมา สัจจานนท์. การส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก. **ประชากรศึกษา.** 34 (พฤศจิกายน 2525) 8 – 15.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

ทวีศักดิ์ บุญทน. **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้น**

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนภาษาไทยโดยใช้การสอนแบบโครงสร้างระดับยอดกับ

การสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2534.

นพรัตน์ สรวายสุวรรณ. **ศึกษาความสามารถในการอ่านระดับวิจารณ์ของนักศึกษาระดับ**

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชา

มัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

บรรเทา กิตติศักดิ์. **การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท021).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

บันลือ พุกชะวัน. **วรรณกรรมกับเด็ก.** โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

บันลือ พุกชะวัน. ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการสอนอ่าน, **ประชากรศึกษา.** (พฤษภาคม 2529) : 8 - 9.

ประคอง กรวรรณสุด. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. **ทัศนคติ การวัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย.** มปท, 2520.

พร้อมพรรณ อุดมลิน. **การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนคณิตศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- พิศมัย ชุ่มจิตฺร. การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีการสอนอ่านแบบ เอส เอส อาร์ กับวิธีสอนตามคู่มือ. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2536.
- พิศมัย สังข์ทอง. ผลของความร่วมมือในการอ่านโดยกลุ่มตั้งเป้าหมายร่วมกันที่มีต่อการอ่านเข้าใจความภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- มานิต บุญประเสริฐ. ยุทธวิธีพัฒนาการอ่าน, **จันทร์เกษม**. 9 กันยายน – ตุลาคม 2536 : 174.
- มาลินี นิยมเสมอ. การส่งเสริมการอ่านของเด็ก, **ครู**. (มกราคม 2523) : 26 – 28.
- มาลี นรสิงห์. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเขียนและไม่ใช้กิจกรรมการเขียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ยุพยง เทพอาภรณ์. การศึกษาระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วรพรรณ พรหมมิตร. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมคู่และกิจกรรมตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- วัชรภรณ์ สมองคุณ. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิชากร, กรม. **คู่มือครู การประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

- วิมลรัตน์ จตุรานนท์. การศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อ
ความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่องและความสนใจในการอ่านของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.
- ศิริรัตน์ นีละคุปต์. กระบวนการอ่านและทักษะการอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. **คู่มือครูชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์คุรุสภา. 2534.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.
2533)**. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2533.
- ศรีสกุล ด่านยุทธศิลป์. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สมรรถภาพการ
อ่านเร็ว และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยการสอนอ่านวิธีโครซ SQ3R และตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยนครสวรรค์วิโรฒประสานมิตร. 2529.
- สุจิตต์ เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรวรรย์. **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุจิตต์ เพียรชอบ. **ศิลปะการใช้ภาษา**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- สุจิตต์ ศรีนวล. **การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจกลวิธีการอ่าน การ
คิดสำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. **หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช. 2542.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. **กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. การวัดทัศนคติและความสนใจ. **วารสารวัดผลการศึกษา**. (กันยายน - ธันวาคม
2524.) : 7 - 13.
- อมรา รักษมณี. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เจตคติและ
ความคงทนในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการ
สอนโดยวิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคกับการสอนตามคู่มือครู.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร 2529

อรุวรรณ บรรจงสวัสดิ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การ
เรียนที่จัดกิจกรรมการสอนแบบโครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครู.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร. 2533

อังคณา ชัยมณี. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้
การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อภิรดี ทักธิการ. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 ที่เรียนโดยการทำแบบฝึกสรุยโยงเรื่องที่อ่านและเรียนโดยการเขียนเรื่องจาก
การอ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อรุณศรี แสงแก้ว. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง
ๆ กับการสอนตามปกติ. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2530.

อุดมพร พัสถาน. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณกับ
เจตคติการอ่านก่อนและหลังฝึกอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Allport, Gordon W. Attitudes, **Handbook of Social Psychology**. Clark University Press. Mass, 1935.

Anastasi, Anne. **Psychological testing**. 4th ed. New York : Macmillan, 1976.

Atwell, In the Middle : **Writing Reading and Learning with Adolescents**. Postsmouth : Boyuton/ Cook Publish., 1987.

Betts, Emmetts A. **Foundations of Reading Instruction**. New York : American Company, 1957

Bitner, Susan S. (1992). **The Effects of Reading Workshop on Eighth – Graders’ Vocabulary, Comprehension, Voluntary Reading, and Attitude Toward Reading (Whole Language)**. [CDROM] . Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstracts Item : 398553

Coady, James. “A Psycholinguistics Model of The ESL Reader In Reading in a Second Language ” Hypothesis, Organization, and Practice. Newbury House Publishers Inc., 1979.

Combs, Martha, 1996. **Development Compotent Readers and Writers in the Primary Grades**. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.

Dallman, Martha and others. **The Teaching of Reading**. 5nd ed New York : Noth. Rinehart and Winton, Inc, 1978.

Finocchiaro, Mary and Sako Sydney. **Foreign Language Testing : Practical Approach**. New York : Regents Publishing Company, 1983.

G. benedio. U.B. Two Method of Teaching Reading In Nigerian Primary Classes. **ELT Journal** 40 (January 1986) : 45 – 50.

Goodman. Yelta M. “Reading for life : The Psycholinguistic Base.” In **Reading Implementing The Bullock Report**, 1987.

HEWITT, Colleen, and Others (1996). **Improving Low Reading Skills Through The Use of Reader’s Workshop** [CDROM] . Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstracts Item : ED 398546

Karlonis, Patricia Marion. 1995. The Effect of Reciprocal Teaching on the Attitude on Fifth Grade Students. Doctoral Dissertation, Temple University, 1995 **Dissertation Abstracts International**.

- Lamont, Blanche. 1992. Fostering a Community of Readers with Readers' Workshops. In Terry, M. (ed.) **Readers' Workshops : Bridging Literature and Literacy**. Canada : Irwin Publishing.
- Maribeth. Carmichael. "Reading Workshop and Accelerated Reader." (Online). Available : [http : // www. Faleon. Jnu. Edu/ ~ ramseyil/ reading workshop](http://www.faleon.jnu.edu/~ramseyil/reading_workshop). 1999.
- Mc Cormick, Sandra. **Remedial and Clinical Reading Tnstruction**. Ohio : Merrill Publishing Company, 1987.
- MCPS Early Literacy Guide. "Reading Workshop for fluent Reader" (Online). Available [http : // www. Mcps.k 12 md us/ english/ rdr- wkshop. htm](http://www.Mcps.k12md.us/english/rdr-wkshop.htm).2000.
- Miller, Lyle L. **Developing Reading Efficiency**. Minnesota : Burgers Pub, 1972.
- Miller, Wilma H. **Reading Comprehension Activities Kit**. New York : The Center for Applied Research in Education, 1990.
- Raygor, A.L. and Raygor, R.D. **Effective Reading**. New York : Mc Geaw – Hill, 1985.
- Reutzel, D. Ray, and Cooter J.R., Robert B. **Organizing for Effective Intruction : The Reading Workshop**. *The Reading Teacher* 8 (April 1991) : 548 – 554.
- Robert, Carole Korner. **Self – esteem alternation and attitudes toward reading**.
- Schonell, Fred J. **The Psyclogy and Teaching of Reading**. By Fred J. Schonell and Elizabeth Goodacre. 5nd ed Edinburge : Oliver & Boyd, 1975.
- Smith, Frank, **Understanding Reading**. 4th ed Hillsdale : Lawrence Erbaum Associates, Publishers, 1988.
- Smith, Nila Banton. The Many Faces of Reading Comprehension. *The Reading Teacher* 23 (December 1969) : 249 – 259.
- Swift, Kathleen. Try Reading Workshop in Your Classroom. *The Reading Teacher*, 5 (February) : 366 – 371, 1993.
- Therstone, LL. " Attitude can be Measured" **Reading in Attitude Theory and Measurement**. P.77, Edited by Martin Fishbein, New York : John Wiley and Sons, Inc., 1967.
- Williams, Eddie, **Reading in the Language classroom**. London : Mcmilan Publishers Ltd. 1994.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแผนการสอน

1. ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. อาจารย์สร้อยสน สกกรักษ์
อาจารย์ประจำภาคมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนีย์ ศรีณรงค์
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

1. อาจารย์พิมพ์ศักดิ์ อุ่สุวรรณธรรม
ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์รัตนา ต่านสมบุญ
ศึกษานิเทศก์ ส่วนกลาง สายวิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา
3. อาจารย์จุไรวรรณ ปาปะจี
อาจารย์ประจำวิชาภาษาไทย โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล
อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร. เอมอร กฤษณะรังสรรค์
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
3. ดร. เปรมสุรีย์
รองคณบดี คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)480

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

12 มีนาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวจิตราภรณ์ คิ้วงุมพล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย อยู่ในระหว่างดำเนินการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. สุมิตรา อังวัฒนกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบแผนการสอน แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่าน และแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวจิตราภรณ์ คิ้วงุมพล ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

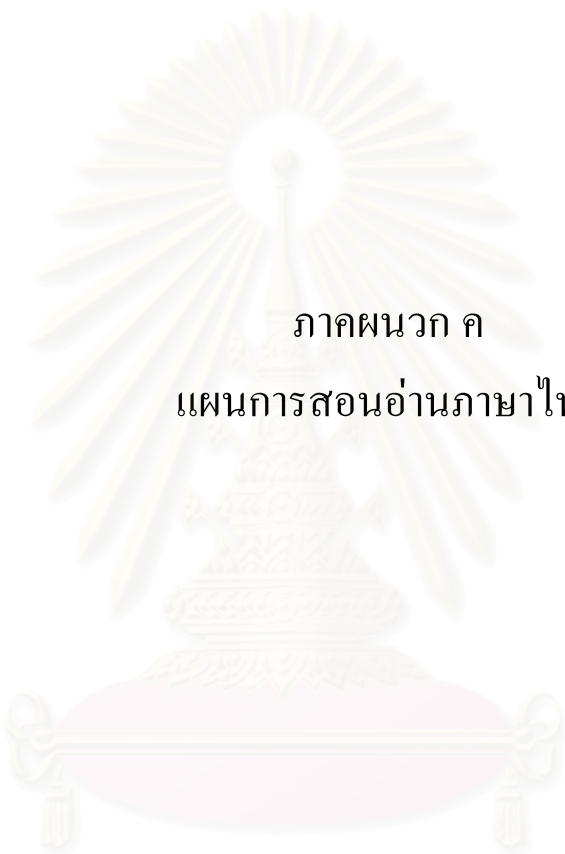
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณะบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณะบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ภาคผนวก ค
แผนการสอนอ่านภาษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 1 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง เรื่องสั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่มีคุณค่านั้น นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้วยังแฝงข้อคิด คติธรรม ในการดำเนินชีวิต และความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เรียนจึงควรรู้ความหมาย ลักษณะ และประเภทของเรื่องสั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน และเกิดประโยชน์จากการอ่าน

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้นที่อ่านได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและลักษณะของเรื่องสั้นได้
2. อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
3. ระบุประเภทของเรื่องสั้นได้

เนื้อเรื่อง

ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง เรื่องที่มีจำนวนคำในเนื้อเรื่องประมาณ 1,000 – 10,000 คำ ซึ่งใช้เวลาในการอ่านไม่มากนัก คือประมาณ 5 – 50 นาที เรื่องสั้นต้องมีโครงเรื่องเดียว ไม่มีความซับซ้อน มีเหตุการณ์เดียว มีจุดมุ่งหมายเดียว มีผลอย่างเดียว ตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องมีเพียง 2 - 3 ตัว ใช้เวลาในการดำเนินเรื่องน้อย ฉากและบรรยากาศของเรื่องต้องมีความสมจริงสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บทสนทนาต้องมีความกระชับ ประหยัดคำ การกระทำของตัวละครจะมุ่งไปสู่จุดสูงสุด

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นประกอบด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ

1. **แก่นเรื่อง** คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องที่คุณผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด จึงมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเรื่องเดียว หรือแนวคิดเพียงประการเดียว
2. **โครงเรื่อง** คือ แก่นโครงเรื่องที่คุณผู้แต่งกำหนดไว้ก่อนว่าจะแต่งเรื่องไปทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น และกระหายใคร่รู้ไปได้ตลอดทั้งเรื่อง โครงเรื่องต้องมีการเปิดเรื่อง การผูกปม คลายปม การหน่วงเรื่อง กลวิธีการง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน มีเพียงโครงเรื่องเดียว
2. **ตัวละคร** โดยทั่วไปตัวละครในเรื่องสั้นมีน้อยตัว มีตัวละครเอกเพียงหนึ่งหรือสองตัว และตัวละครประกอบเพียง 2 – 3 ตัวเท่านั้น
3. **บทสนทนา** คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ซึ่งบทสนทนาจะช่วยสะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละคร หรือสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ ผู้แต่งควรใช้บทสนทนาอย่างประหยัดและให้ตรงประเด็นของเรื่อง เพราะบทสนทนาจะช่วยในเรื่องสืบหน้าไปได้โดยไม่ต้องมาบรรยายให้ยืดเยื้อ
4. **ฉาก และบรรยากาศ** คือ สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องรวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อม เหตุการณ์นั้น ๆ ฉากในเรื่องสั้นควรมีฉากเดียว เรื่องสั้นที่ต้องมีฉากและบรรยากาศที่สมจริง และที่สำคัญคือทั้งสองสิ่งจะต้องสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องด้วย โดยทั่วไปผู้แต่งจะถือว่าบรรยากาศเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของฉาก เพราะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของเรื่องสั้น

การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง แต่ในที่นี้จะใช้เกณฑ์การแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. **เรื่องสั้นแนวประเทืองอารมณ์** หมายถึง เรื่องสั้นที่คุณผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจเป็นหลัก
2. **เรื่องสั้นแนวประเทืองปัญญา** หมายถึง เรื่องสั้นที่คุณผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิดหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นไปของชีวิตและสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำสนทนาเกี่ยวกับหนังสือประเภทเรื่องสั้นว่านักเรียนเคยอ่านหรือไม่ ถ้าเคยอ่านนักเรียนเคยอ่านเรื่องอะไร โดยครูสุ่มถามนักเรียนประมาณ 2 – 3 คน จากนั้นโยงเข้าสู่เรื่องความหมายและองค์ประกอบของเรื่องสั้น

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความหมายลักษณะของเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
2. ครูอธิบายองค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ปัญหาชิงไม้เรียว” ของ แพร่เชื้อไม้ ให้นักเรียนอ่าน
4. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาองค์ประกอบของเรื่องสั้น เรื่อง “ปัญหาชิงไม้เรียว” และช่วยกันระบุประเภทของเรื่องสั้นเรื่องนี้ว่าผู้เขียนเขียนแนวใด ครูอธิบายเพิ่มเติม
5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 5 กลุ่ม
6. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ปล่อยแมว” ให้ทุกคนอ่าน
7. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนเรื่องย่อ ตัวละครสำคัญ ฉาก ประเภทของเรื่องสั้น แนวคิดสำคัญของเรื่อง โดยเขียนลงในสมุด
8. ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากในประเด็นที่แต่ละกลุ่มจะต้องมารายงาน ได้แก่ เนื้อเรื่องย่อ ตัวละครสำคัญ ฉาก ประเภทของเรื่องสั้น แนวคิดสำคัญของเรื่อง
9. เมื่อนักเรียนรายงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมาย ลักษณะ และองค์ประกอบของเรื่องสั้น และประเภทของเรื่องสั้นอีกครั้ง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องสั้น “ปล่อยแมว” และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ใ้บทความรู้เรื่ององค์ประกอบของเรื่องสั้น
4. เอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ปัญหาซึ่งไม่เรียว” และ ปล่อยแมว
5. แบบฝึกหัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 1 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง เรื่องสั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่มีคุณค่านั้น นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้วยังแฝงข้อคิด คติธรรม ในการดำเนินชีวิต และความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เรียนจึงควรรู้ความหมาย ลักษณะ และประเภทของเรื่องสั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน และเกิดประโยชน์จากการอ่าน

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบ และประเภทของเรื่องสั้นที่อ่านได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและลักษณะของเรื่องสั้นได้
2. อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
3. ระบุประเภทของเรื่องสั้นได้

เนื้อเรื่อง

ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง เรื่องที่มีจำนวนคำในเนื้อเรื่องประมาณ 1,000 – 10,000 คำ ซึ่งใช้เวลาในการอ่านไม่มากนัก คือ ประมาณ 5 – 50 นาที เรื่องสั้นต้องมีโครงเรื่องเดียว ไม่มีความซับซ้อน มีเหตุการณ์เดียว มีจุดมุ่งหมายเดียว มีผลอย่างเดียว ตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องมีเพียง 2 – 3 ตัว ใช้เวลาในการดำเนินเรื่องน้อย ฉากและบรรยากาศของเรื่องต้องมีความสมจริงสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บทสนทนาต้องมีความกระชับ ประหยัดคำ การกระทำของตัวละครจะมุ่งไปสู่จุดสูงสุด

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นประกอบด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ

1. **แก่นเรื่อง** คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องและผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด จึงมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเรื่องเดียว หรือแนวคิดเพียงประการเดียว
2. **โครงเรื่อง** คือ ลำดับโครงเรื่องของผู้แต่งกำหนดไว้ก่อนว่าจะแต่งเรื่องไปทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น และกระหายใคร่รู้ไปได้ตลอดทั้งเรื่อง โครงเรื่องต้องมีการเปิดเรื่อง การผูกปม คลายปม การหน่วงเรื่อง กลวิธีการง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน มีเพียงโครงเรื่องเดียว
3. **ตัวละคร** โดยทั่วไปตัวละครในเรื่องสั้นมีน้อยตัว มีตัวละครเอกเพียงหนึ่งหรือสองตัว และตัวละครประกอบเพียง 2 – 3 ตัวเท่านั้น
4. **บทสนทนา** คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ซึ่งบทสนทนาจะช่วยสะท้อนบุคลิก ลักษณะของตัวละคร หรือสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ ผู้แต่งควรใช้บทสนทนาอย่างประหยัดและให้ตรงประเด็นของเรื่อง เพราะบทสนทนาจะช่วยในเรื่องสืบหน้าไปได้โดยไม่ต้องมาบรรยายให้ยืดเยื้อ
5. **ฉาก และบรรยากาศ** คือ สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง รวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อม เหตุการณ์นั้น ๆ ฉากในเรื่องสั้นควรมีฉากเดียว เรื่องสั้นที่ต้องมีฉากและบรรยากาศที่สมจริง และที่สำคัญคือ ทั้งสองสิ่งจะต้องสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องด้วย โดยทั่วไปผู้แต่งจะถือว่าบรรยากาศเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของฉาก เพราะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของเรื่องสั้น

การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง แต่ในที่นี้จะใช้เกณฑ์การแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. **เรื่องสั้นแนวประเทืองอารมณ์** หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจเป็นหลักสำคัญ
2. **เรื่องสั้นแนวประเทืองปัญญา** หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิดหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นไปของชีวิตและสังคม

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูได้อ่านมา เรื่อง “เสียแล้วเสียไป” ของอัศศิริ ธรรมโชติ ซึ่งเป็นเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งจากหนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ ให้นักเรียนฟังจากนั้นครูจึงบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้ เพราะเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในสังคม เกี่ยวกับความยากลำบากของชาวชนบท นอกจากนี้เรื่องนี้

ยังมีการใช้สำนวนภาษาที่รัดกุมและสละสลวย จากนั้นครูจึงโยงเข้าสู่ขั้นสอน โดยถามนักเรียนถึงเรื่องสั้นที่นักเรียนเคยอ่าน แล้วให้นักเรียนออกมานำเสนอประมาณ 2 – 3 คน โยงเข้าสู่การสอน ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

2. ขั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายความหมายลักษณะของเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
2. ครูอธิบายองค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ปัญหาชิงไม้เรียว” ของ แพร่เชื้อไม้ ให้นักเรียนอ่าน
4. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาองค์ประกอบของเรื่องสั้น เรื่อง “ปัญหาชิงไม้เรียว” และช่วยกันระบุประเภทของเรื่องสั้นเรื่องนี้ว่าผู้เขียนเขียนแนวใด ครูอธิบายเพิ่มเติม

3. ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านเรื่องสั้น เช่น เขียนเรื่องย่อตัวละคร จาก บทสนทนา แนวคิดสำคัญของเรื่อง และอื่น ๆ จากนั้น ให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านของตัวเองลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อเรื่องสั้นจำนวน 15 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกอ่านเรื่องซ้ำกันได้เรื่องละ 2 คน (เพราะครูเตรียมเรื่องสั้นไว้จำนวนเรื่องละ 2 ชุด)
 2. เมื่อนักเรียนเลือกเรื่องที่ต้องการอ่านแล้ว ให้นักเรียนลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
 2. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนกำหนดไว้
 4. ครูสุ่มเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียกประมาณ 4 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านเรื่องสั้น
 5. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านและทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียน จำนวน 4 คน ออกมา รายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นทีละคนเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 5 นาที
- ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอเรื่องทีอ่านหน้าชั้น ให้เขียนเรื่องที่นักเรียนอ่านตามจุดประสงค์ที่นักเรียนกำหนดเป็นใบงานส่งครู

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน
4. ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
2. แผนภูมิสรุปองค์ประกอบของเรื่องสั้น
3. ใบความรู้เรื่องความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของเรื่องสั้น
4. เอกสารประกอบการอ่านเรื่องสั้น จำนวน 15 เรื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 2 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง เรื่องสั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ

100 นาที

สาระสำคัญ

วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่มีคุณค่านั้น นอกจากให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้วยังแฝงข้อคิด คติธรรมในการดำเนินชีวิต และความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เรียนจึงควรรู้หลักในการอ่านและการพิจารณาเรื่องสั้น เพื่อให้การอ่านนั้นเกิดประโยชน์ทั้งความบันเทิงใจ และเสริมสร้างสติปัญญา

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายหลักการพิจารณาเรื่องสั้นได้
2. บอกประโยชน์จากการอ่านเรื่องสั้นได้

เนื้อเรื่อง

ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

1. ให้ความรู้ ความประทับใจ และความจรรโลงใจจากการอ่าน ทั้งด้านเนื้อเรื่อง และสำนวนภาษา
2. ใช้เวลาอ่านน้อย โดยเฉพาะปัจจุบันคนเรามีภารกิจมากหาเวลาได้น้อย คนที่มีเวลาน้อยก็สามารถหาความสุขจากการอ่านเรื่องสั้นได้ เพราะสามารถอ่านจบได้อย่างรวดเร็ว
3. รู้เรื่องเร็ว การอ่านเรื่องสั้นผู้อ่านจะได้ความรู้ ความคิด ความประทับใจในแต่ละเรื่องอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่เวลามากอย่างการอ่านนวนิยาย
4. รู้หลายเรื่องหลายรสในเวลาที่มีน้อย ผู้อ่านจะอ่านเรื่องสั้น ๆ ได้หลายเรื่อง แต่ละเรื่องจะได้แนวคิดไม่เหมือนกัน ทำให้ผู้อ่านได้ความคิดหลายประการ

หลักการพิจารณาเรื่องสั้น

1. พิจารณาเนื้อหา

การวิเคราะห์โครงเรื่อง ได้แก่ การพิจารณาว่า ปมของเรื่องคืออะไร จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ตรงไหน ตอนหนึ่งเรื่องคือตอนใด ผู้แต่งคลายปมของเรื่องไว้ในตอนไหน ใช้วิธีการเปิด-ปิดเรื่องอย่างไร ผู้เรื่องได้สมเหตุสมผลและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ เบาะสามารถสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยได้ลึกซึ้ง กว้างขวางและสมจริงเพียงไร ผู้อ่านได้ประสบการณ์จากการอ่านมากน้อยเพียงไร หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในด้านใดบ้าง เป็นต้น

การวิเคราะห์ตัวละคร ได้แก่ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของตัวละครได้ว่า ตัวละครตัวใดเป็นตัวเอก ตัวละครตัวใดเป็นตัวประกอบ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครเหล่านี้ได้ว่า มีอุปนิสัยคงที่หรือไม่ ถ้าตัวละครมีอุปนิสัยไม่คงที่ ควรพิจารณาด้วยว่าการเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับโครงเรื่องมากน้อยเพียงไร และตัวละครเหล่านี้มีลักษณะสมจริงหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

การวิเคราะห์บทสนทนา ได้แก่ การพิจารณาคำพูดของตัวละครแต่ละตัว ว่าสอดคล้องกับภูมิหลังของตัวละคร (อัน ได้แก่ ชาติกำเนิด การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ประสบการณ์ ฯลฯ) ที่ผู้เขียนกำหนดไว้ในเรื่องหรือไม่ และมีความสมจริงเพียงไร บทสนทนานั้นช่วยบอกลักษณะนิสัยใจคอตัวละครได้มากน้อยเพียงไร หรือช่วยให้เรื่องดำเนินไปได้ได้อย่างไร และช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริงยิ่งขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

การวิเคราะห์ฉาก ได้แก่ การพิจารณาว่า สถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อตัวละครหรือเรื่องอย่างไร ผู้แต่งพรรณนาฉากได้ถูกต้องชัดเจนและสมจริงหรือไม่ ฉากที่พรรณนานั้นก่อให้เกิดบรรยากาศอะไร ฉากช่วยสื่อแนวคิดของผู้แต่งไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

การวิเคราะห์บรรยากาศ ได้แก่ การพิจารณาว่าบรรยากาศที่ผู้แต่งบรรยายไว้ดูสมจริงและสอดคล้องกับฉากหรือไม่

การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์หาจุดมุ่งหมายของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อไปยังผู้อ่าน ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อจุดมุ่งหมายของผู้แต่งแล้ว

2. พิจารณาด้านศิลปะการแต่ง

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งมีวิธีการที่ทำให้งานเขียนของเขา มีลักษณะเด่นแปลก มีคุณค่าน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่านอย่างไร และใช้ได้ดีผลมากน้อยเพียงไร กลวิธีการแต่งที่ควรพิจารณาจึงได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเปิด-ปิดเรื่อง กลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ กลวิธีการสร้างตัวละครและฉาก เป็นต้น

การวิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่ง ได้แก่ การพิจารณาเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวนโวหาร วิธีการเรียบเรียงประโยค และทัศนคติของผู้แต่งว่ามีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร มีข้อดีหรือข้อด้อยในด้านใดบ้าง และลักษณะดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยเสริมให้งานของผู้แต่งมีความดีเด่นยิ่งขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

3. การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น

การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น เรื่องสั้นจะสอดแทรกทรรสนะหรือข้อคิดแอบแฝงไว้อยู่เสมอ และให้คุณค่าในด้านคำนิยม หรือจริยธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ผู้เขียนแฝงไว้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำสนทนาเกี่ยวกับประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้นว่านักเรียนทราบหรือไม่ เรื่องสั้นมีประโยชน์อย่างไร โดยสุ่มถามนักเรียนประมาณ 2 - 3 คน จากนั้นครูโยงเข้าสู่การสอนเรื่องประโยชน์ของเรื่องสั้น

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิประกอบการอธิบาย และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูอธิบายหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปหลักการพิจารณาเรื่องสั้น และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง “ไฟใกล้หมด” ของ อำนาจ เย็นสบาย
4. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาเรื่อง “ไฟใกล้หมด” ว่าเป็นเรื่องสั้นประเภทใด และช่วยกันวิจารณ์ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 โครงเรื่อง

4.2 ตัวละคร

4.3 บทสนทนา

4.4 ฉาก

4.5 แก่นเรื่อง

4.6 ท่วงทำนองการแต่ง

4.7 บรรยากาศของเรื่อง

จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันนำเสนอในประเด็นที่ครูกำหนด และครูอธิบายเพิ่มเติม

5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน 7 กลุ่ม
6. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ศึกกรออสส์” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
7. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นที่ครูกำหนดให้

แล้วเขียนเป็นใบงานมาส่งครู โดยอภิปรายในทุกประเด็น ต่อไปนี้

7.1 โครงเรื่อง

7.2 ตัวละคร

7.3 ฉาก

7.4 แก่นเรื่อง

7.5 บทสนทนา

7.6 ท่วงทำนองการแต่ง

7.7 บรรยากาศของเรื่อง

8. ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากในประเด็นที่แต่ละกลุ่มจะต้องออกมารายงาน ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก วิธีการดำเนินเรื่อง แนวคิดของเรื่อง การใช้สำนวนภาษา คุณค่าของเรื่อง

9. เมื่อนักเรียนรายงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูอธิบายเพิ่มเติม และให้นักเรียนช่วยกัน โยงคุณค่าที่ได้รับเรื่องมาใช้กับสังคมจริง หรือกับตนเอง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของเรื่องสั้น และหลักการพิจารณาเรื่องสั้นอีกครั้ง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องสั้น “ศึกกรออสส์” อีกครั้ง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียนภายในกลุ่ม
4. ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปประโยชน์ของเรื่องสั้น
2. แผนภูมิสรุปหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น
3. ใบความรู้ประโยชน์ของเรื่องสั้น
4. ใบความรู้หลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น
5. เอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ไฟที่ใกล้มอด” และ “ ตีกรออสส์ ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 2 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง เรื่องสั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ

100 นาที

สาระสำคัญ

วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่มีคุณค่านั้น นอกจากให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้วยังแฝงข้อคิด คติธรรมในการดำเนินชีวิต และความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เรียนจึงควรรู้หลักในการอ่านและการพิจารณาเรื่องสั้น เพื่อให้การอ่านนั้นเกิดประโยชน์ทั้งความบันเทิงใจ และเสริมสร้างสติปัญญา

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายหลักการพิจารณาเรื่องสั้นได้
2. บอกประโยชน์จากการอ่านเรื่องสั้นได้

เนื้อเรื่อง

ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

1. ให้ความรู้ ความประทับใจ และความจรรโลงใจจากการอ่าน ทั้งด้านเนื้อเรื่อง และสำนวนภาษา
2. ใช้เวลาอ่านน้อย โดยเฉพาะปัจจุบันคนเรามีภารกิจมากหาเวลาได้น้อย คนที่มีเวลาน้อยก็สามารถหาความสุขจากการอ่านเรื่องสั้นได้ เพราะสามารถอ่านจบได้อย่างรวดเร็ว
3. รู้เรื่องเร็ว การอ่านเรื่องสั้นผู้อ่านจะได้ความรู้ ความคิด ความประทับใจในแต่ละเรื่องอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่เวลามากอย่างการอ่านนวนิยาย
4. รู้หลายเรื่องหลายรสในเวลาที่มีน้อย ผู้อ่านจะอ่านเรื่องสั้น ๆ ได้หลายเรื่อง แต่ละเรื่องจะได้แนวคิดไม่เหมือนกัน ทำให้ผู้อ่านได้ความคิดหลายประการ

หลักการพิจารณาเรื่องสั้น

1. พิจารณาเนื้อหา

การวิเคราะห์โครงเรื่อง ได้แก่ การพิจารณาว่าปมของเรื่องคืออะไร จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ตรงไหน ตอนหนึ่งเรื่องคือตอนใด ผู้แต่งคลายปมของเรื่องไว้ในตอนไหน ใช้วิธีการเปิด-ปิดเรื่องอย่างไร ผู้แต่งได้สมเหตุสมผลและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ และสามารถสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยได้ลึกซึ้งกว้างขวางและสมจริงเพียงไร ผู้อ่านได้ประสบการณ์จากการอ่านมากน้อยเพียงไร หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในด้านใดบ้าง เป็นต้น

การวิเคราะห์ตัวละคร ได้แก่ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของตัวละครได้ว่า ตัวละครตัวใดเป็นตัวเอก ตัวละครตัวใดเป็นตัวประกอบ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครเหล่านี้ได้ว่า มีอุปนิสัยคงที่หรือไม่ ถ้าตัวละครมีอุปนิสัยไม่คงที่ ควรพิจารณาด้วยการเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับโครงเรื่องมากน้อยเพียงไร และตัวละครเหล่านี้มีลักษณะสมจริงหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

การวิเคราะห์บทสนทนา ได้แก่ การพิจารณาคำพูดของตัวละครแต่ละตัว ว่าสอดคล้องกับภูมิหลังของตัวละคร (อันได้แก่ ชาติกำเนิด การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ประสบการณ์ ฯลฯ) ที่ผู้เขียนกำหนดไว้ในเรื่องหรือไม่ และมีความสมจริงเพียงไร บทสนทนานั้นช่วยบอกลักษณะนิสัยใจคอตัวละครได้มากน้อยเพียงไร หรือช่วยให้เรื่องดำเนินไปได้ได้อย่างไร และช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริงยิ่งขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

การวิเคราะห์ฉาก ได้แก่ การพิจารณาว่า สถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อตัวละครหรือเรื่องอย่างไร ผู้แต่งพรรณนาฉากได้ถูกต้องชัดเจนและสมจริงหรือไม่ ฉากที่พรรณนานั้นก่อให้เกิดบรรยากาศอะไร ฉากช่วยสื่อแนวคิดของผู้แต่งไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

การวิเคราะห์บรรยากาศ ได้แก่ การพิจารณาว่าบรรยากาศที่ผู้แต่งบรรยายไว้ดูสมจริงและสอดคล้องกับฉากหรือไม่

การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์หาจุดมุ่งหมายของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อไปยังผู้อ่าน ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อจุดมุ่งหมายของผู้แต่งแล้ว

2. พิจารณาด้านศิลปะการแต่ง

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งมีวิธีการที่ทำงานเขียนของเขามีลักษณะเด่น แปลก มีคุณค่าน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่านอย่างไร และใช้ได้ผลมากน้อยเพียงไร กลวิธีการแต่งที่ควรพิจารณาจึงได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเปิด-ปิดเรื่อง กลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ กลวิธีการสร้างตัวละครและฉาก เป็นต้น

การวิเคราะห์ที่ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่ง ได้แก่ การพิจารณาเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวนโวหาร วิธีการเรียบเรียงประโยคและทัศนคติของผู้แต่งว่ามีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร มีข้อดีหรือข้อด้อยในด้านใดบ้าง และลักษณะดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยเสริมในทำงานของผู้แต่งมีความดีเด่นยิ่งขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

3. การพิจารณาคุณค่าของเรื่องสั้น

การพิจารณาคุณค่าของเรื่องสั้น เรื่องสั้นจะสอดแทรกทรรศนะหรือข้อคิดแอบแฝงไว้อยู่เสมอ และให้คุณค่าในด้านค่านิยม หรือจริยธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนแฝงไว้

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูได้อ่านมา เรื่อง “ ดอกเลือด ” ของ ศิลา โคมฉาย จากนั้นครูบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้ เพราะเป็นเรื่องที่มีการนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจ มีการใช้ภาษาที่ดี อ่านแล้วเกิดภาพพจน์ชัดเจน นอกจากนี้ เนื้อเรื่องยังเป็นการเสียดสีวงการสื่อมวลชนที่นำเสนอรายการที่มีภาพที่รุนแรง จากนั้นครูถามนักเรียนว่านักเรียนเคยอ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้หรือไม่ หรือมีเรื่องสั้นเรื่องใดที่เคยอ่านแล้ว นักเรียนชอบอยากนำเสนอให้เพื่อนฟัง ครูให้นักเรียนที่ต้องการนำเสนอออกมานำเสนอให้เพื่อนฟังประมาณ 2 – 3 คน จากนั้นครูโยงเข้าสู่การสอนเรื่องประโยชน์ของเรื่องสั้น

2. ชั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิประกอบการอธิบาย และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

2. ครูอธิบายหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น โดยใช้แผนภูมิสรุปหลักการพิจารณาเรื่องสั้น และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

3. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง “ ไฟใกล้มือ ” ของ อำนาจ เย็นสบาย

4. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยพิจารณาเรื่อง “ ไฟใกล้มือ ” ว่าเป็นเรื่องสั้นประเภทใด และช่วยกันวิจารณ์ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 โครงเรื่อง

4.2 ตัวละคร

4.3 ฉาก

4.4 บทสนทนา

4.5 แก่นเรื่อง

4.6 ท่วงทำนองการแต่ง

4.7 บรรยากาศของเรื่อง

จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันนำเสนอประเด็นที่ครูกำหนด และครูอธิบายเพิ่มเติม

3. ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านเรื่องสั้น เช่น เขียนโครงเรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร วิเคราะห์ฉาก วิเคราะห์การดำเนินเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดของเรื่อง วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษา วิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง และอื่น ๆ จากนั้น ให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านของตนเองลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อเรื่องสั้น 15 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง โดยห้ามนักเรียนเลือกเรื่องที่เคยเลือกอ่านแล้ว
2. นักเรียนที่เลือกเรื่องเหมือนกันให้จับคู่กัน แล้วลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
3. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนกำหนดไว้
4. ครูสุ่มนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียกประมาณ 4 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านเรื่องสั้น
5. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านและกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียนจำนวน 4 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับที่เคยเรียกแล้ว ออกมารายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นที่ละคนเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 5 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอเรื่องที่ที่อ่านหน้าชั้น ให้นักเรียนเขียนวิจารณ์เรื่องที่อ่านตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้มาส่งครู

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปประโยชน์ของเรื่องสั้น
2. แผนภูมิสรุปหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น
3. ใบความรู้ประโยชน์ของเรื่องสั้น
4. ใบความรู้หลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น
5. เอกสารประกอบการอ่าน จำนวน 15 เรื่อง

แผนการสอนที่ 3 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง นิทาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

นิทานเป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่หรือเป็นการเล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ และสอดแทรกความรู้หรือคุณธรรมเป็นส่วนประกอบ ดังนั้น นักเรียนจึงควรรู้ความหมายและประเภทของนิทาน เพื่อสามารถวิเคราะห์คุณค่าของนิทานได้

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายของนิทาน และสามารถวิเคราะห์ประเภทและคุณค่าของนิทานได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของนิทานได้
2. ระบุประเภทของนิทานที่อ่านได้
3. บอกคุณค่าจากการอ่านนิทานได้

เนื้อเรื่อง

ความหมายของนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มต้นเล่ากันมาตั้งแต่เมื่อใด การเล่านิทานก็เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติเพื่อสอนใจไปด้วย

นิทานแตกต่างจากเรื่องสั้น คือ นิทานไม่มีบทสนทนาของตัวละครที่อยู่ในเครื่องหมายอัฒประกาศ ทำให้มีลักษณะเหมือนเรื่องเล่าไปเรื่อย ๆ อ่านเรื่องสั้นจะมีบทสนทนาชัดเจน มีเครื่องหมายอัฒประกาศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทของนิทาน

ประเภทของนิทานแบ่งออกตามรูปแบบได้ 5 ประเภท คือ

1. นิทานปรัมปรา (Fairy tale) เป็นนิทานที่มีเรื่องค่อนข้างยาว เป็นเรื่องสมมติว่าเกิดขึ้นในที่ใดที่หนึ่ง ไม่กำหนดชัดเจนว่าที่ไหน ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษประการใดประการหนึ่ง เช่น เป็นผู้มีอำนาจ มีบุญ มีฤทธิ์เดช ทำให้ศัตรูพ่ายแพ้ได้ ถ้าเป็นหญิงมักได้แต่งงานกับชายสูงศักดิ์ เช่น ปลาบู่ทอง สโนไวท์ และซินเดอเรลลา และมักนิยมขึ้นต้นว่า “ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว..” หรือ “ ในกาลครั้งหนึ่ง ..”

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) เป็นนิทานที่มีเรื่องสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี โศกกลาง หรือคตินิยม แต่เชื่อว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีเค้าความจริง มีบุคคลจริง ๆ มีสถานที่จริง กำหนดแน่นอนกว่านิทานปรัมปรา

3. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวเอกของเรื่อง เช่น เมขลา - รามสูร ท้าวมหาสงครามต์

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ และมีความคิดและการกระทำต่าง ๆ ตลอดจนพูดจาอย่างคน หรืออาจมีคนเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย ทั้งคนทั้งสัตว์สามารถพูดจาโต้ตอบ และปฏิบัติต่อกันได้ นอทานประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

4.1 นิทานเรื่องสัตว์ประเภทคติธรรม (Fable) ได้แก่ นิทานอีสป ชาดกต่าง ๆ

4.2 นิทานเรื่องสัตว์ประเภทเล่าซ้ำ หรือเล่าไม่รู้จบ (Commutative Table) เช่น เรื่องยายกะตา

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นนิทานเรื่องสั้น ๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแก้แค้นแก้แค้น การแสดงปฏิกิริยาไหวพริบ

การวิเคราะห์คุณค่าของนิทาน

1. คุณค่าทางด้านอารมณ์ เป็นการให้ความเพลิดเพลิน และสนองอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความสนุกสนาน

2. คุณค่าเชิงจิตใจ เป็นการแฝงข้อคิดให้คติสอนใจ

3. คุณค่าเชิงความรู้ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน ด้านตำนาน ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี

4. คุณค่าเชิงสังคม เป็นการปลูกฝังจริยธรรมและรักษาบรรทัดฐานของสังคม และช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความหมายและประเภทของนิทาน โดยใช้แผนภูมิสรุปความหมายของนิทาน และประเภทของนิทาน และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “หัวล้านนอกครู” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน แล้วช่วยกันวิเคราะห์ว่า นิทานเรื่องนี้จัดอยู่ในประเภทใด และเรื่อง “หัวล้านนอกครู” ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร
3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 5 กลุ่ม แล้วให้ตัวแทนออกมาจับสลากเรื่องที่จะต้องอ่านกลุ่มละ 1 เรื่อง
4. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่าน ตามเรื่องที่แต่ละกลุ่มจับสลากได้ ได้แก่เรื่อง “แก้พิษตามราสี” “พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู ทำไมเป็นอริต่อกัน” “เมขลา - รามสูร ” “สามสหาย ” และเรื่อง ตาเหลวตกปลาไหล
5. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายจบแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่านิทานที่ได้อ่านแล้วบอกประเภทของนิทาน และข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน ครูอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของนิทาน และประเภทของนิทานอีกครั้ง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องและประโยชน์ หรือข้อคิดที่ได้จากการอ่านนิทานและจากเรื่องที่นักเรียนอ่าน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียนภายในกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปความหมายของนิทาน แผนภูมิสรุปประเภทของนิทาน
2. ใบความรู้ความหมาย และประเภทของนิทาน
3. เอกสารประกอบการอ่านนิทาน เรื่อง “แก้พิษตามราสี” “พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู ทำไมเป็นอริต่อกัน” “เมขลา - รามสูร ” “สามสหาย ” และเรื่อง ตาเหลวตกปลาไหล
4. หุ่นมือ

แผนการสอนที่ 3 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง นิทาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

นิทานเป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่หรือเป็นการเล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ และสอดแทรกความรู้หรือคุณธรรมเป็นส่วนประกอบ ดังนั้น นักเรียนจึงควรรู้ความหมายและประเภทของนิทาน เพื่อสามารถวิเคราะห์คุณค่าของนิทานได้

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายของนิทาน และสามารถวิเคราะห์ประเภทและคุณค่าของนิทานได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของนิทานได้
2. ระบุประเภทของนิทานที่อ่านได้
3. บอกคุณค่าจากการอ่านนิทานได้

เนื้อเรื่อง

ความหมายของนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มต้นเล่ากันมาตั้งแต่เมื่อใด การเล่านิทานก็เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติเพื่อสอนใจไปด้วย

นิทานแตกต่างจากเรื่องสั้น คือ นิทานไม่มีบทสนทนาของตัวละครที่อยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ ทำให้มีลักษณะเหมือนเรื่องเล่าไปเรื่อย ๆ อ่านเรื่องสั้นจะมีบทสนทนาชัดเจน มีเครื่องหมายอัญประกาศ

ประเภทของนิทาน

ประเภทของนิทานแบ่งออกตามรูปแบบได้ 5 ประเภท คือ

1. นิทานปรัมปรา (Fairy tale) เป็นนิทานที่มีเรื่องค่อนข้างยาว เป็นเรื่องสมมติว่าเกิดขึ้นในที่ใดที่หนึ่ง ไม่กำหนดชัดเจนว่าที่ไหน ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษประการใดประการหนึ่ง เช่น เป็นผู้มีอำนาจ มีบุญ มีฤทธิ์เดช ทำให้ศัตรูพ่ายแพ้ได้ ถ้าเป็นหญิงมักได้แต่งงานกับชายสูงศักดิ์ เช่น *ปลาบู่ทอง* *สโนไวท์* และ *ซินเดอเรลลา* และมักนิยมขึ้นต้นว่า “ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว..” หรือ “ในกาลครั้งหนึ่ง ..”

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) เป็นนิทานที่มีเรื่องสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี โศกกลาง หรือคตินิยม แต่เชื่อว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีเค้าความจริง มีบุคคลจริง ๆ มีสถานที่จริง กำหนดแน่นอนกว่านิทานปรัมปรา

3. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวเอกของเรื่อง เช่น เมขลา - รามสูร ท้าวมหาสงครามต์

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ และมีความคิดและการกระทำต่าง ๆ ตลอดจนพูดจาอย่างคน หรืออาจมีคนเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย ทั้งคนทั้งสัตว์สามารถพูดจาโต้ตอบ และปฏิบัติต่อกันได้ นอทานประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

4.1 นิทานเรื่องสัตว์ประเภทคติธรรม (Fable) ได้แก่ นิทานอีสป ชาดกต่าง ๆ

4.2 นิทานเรื่องสัตว์ประเภทเล่าซ้ำ หรือเล่าไม่รู้จบ (Commutative Tale) เช่น เรื่อง

ยายกะตา

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นนิทานเรื่องสั้น ๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแก้แค้นแก้ลำ การแสดงปฏิกิริยาไหวพริบ

การวิเคราะห์คุณค่าของนิทาน

1. คุณค่าทางด้านอารมณ์ เป็นการให้ความเพลิดเพลิน และสนองอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความสนุกสนาน

2. คุณค่าเชิงจิตใจ เป็นการแฝงข้อคิด ให้คติสอนใจ

3. คุณค่าเชิงความรู้ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน ด้านตำนาน ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี

4. คุณค่าเชิงสังคม เป็นการปลูกฝังจริยธรรมและรักษาบรรทัดฐานของสังคม และช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูเล่านิทานเรื่อง “ ผิงผู้โชคร้าย ” ซึ่งเป็นเรื่องที่สอนให้นักเรียนเป็นเด็กดี ไม่พูดปด จากนั้นครูถามนักเรียนว่า นักเรียนเคยอ่านนิทานเรื่องนี้หรือไม่ หรือมีนิทานเรื่องใดที่นักเรียนเคยอ่าน แล้วรู้สึกชอบ อยากนำเสนอให้เพื่อนฟัง ครูให้นักเรียนที่ต้องการนำเสนอออกมาแนะนำเสนอหน้าห้องประมาณ 2 – 3 คน จากนั้นครูโยงเข้าสู่ความหมายและประเภทของนิทาน

2. ขั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายความหมายและประเภทของนิทาน โดยใช้แผนภูมิสรุปความหมายของนิทาน และประเภทของนิทาน และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

2. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ หัวล้านนอกครู ” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน แล้วช่วยกันวิเคราะห์ว่า นิทานเรื่องนี้จัดอยู่ในประเภทใด และเรื่อง “ หัวล้านนอกครู ” ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร

3. ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านนิทาน เช่น สรุปเรื่องที่อ่าน บอกประเภทของนิทานที่อ่าน ข้อคิดที่ได้รับ และอื่น ๆ จากนั้นให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อนิทาน จำนวน 15 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง
2. เมื่อนักเรียนเลือกเรื่องที่ต้องการอ่านแล้ว ให้นักเรียนลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
3. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนร่วมกันกำหนดไว้
4. ครูสุ่มเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียกประมาณ 4 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านนิทาน
5. เมื่อนักเรียนทุกคนอื่นและทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียกจำนวน 4 คน ออกมารายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นที่ละคนเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 5 นาที

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปความหมายของนิทาน แผนภูมิสรุปประเภทของนิทาน
2. ใบความรู้ความหมาย และประเภทของนิทาน
3. เอกสารประกอบการอ่านนิทาน จำนวน 15 เรื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 4 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรอง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ประกอบด้วย ศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และโวหารที่ไพเราะ มีความหมายลึกซึ้ง ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้ความหมายและ ลักษณะของบทร้อยกรอง องค์ประกอบของบทร้อยกรอง โดยเน้นบทร้อยกรองแบบเก่า เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองได้
3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบ และประเภทของบทร้อยกรองแบบเก่าได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและลักษณะของบทร้อยกรองได้
2. อธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองได้
3. บอกประเภทและองค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่าได้

เนื้อหา

ความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง

คำว่า “บทร้อยกรอง” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า “ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์” ฉะนั้น บทร้อยกรองจึงเป็นข้อเขียนที่เขียนขึ้นโดย มีข้อบังคับ จำกัดจำนวนคำในแต่ละวรรคและจำนวนวรรคในแต่ละบท และกำหนดให้มีเสียงสัมผัสระหว่าง วรรคในแต่ละบท และระหว่างวรรค เพื่อให้เกิดความไพเราะตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ในบทบัญญัติแห่งฉันท ลักษณ์ บทร้อยกรองที่ดีจะต้องประกอบด้วยลักษณะดีและถูกต้อง 3 ประการ คือ

1. ต้องมีข้อความหรือเนื้อหาดี

2. ต้องมีการเลือกสรรคำทำให้เกิดสัมผัส เพื่อให้เกิดเสียง ไพเราะ
3. ต้องแต่งถูกต้องตามลักษณะการบังคับหรือบทบัญญัติที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองบางที่เรียกว่า “ กวีนิพนธ์ ” คือ เรื่องที่กวีแต่งขึ้นเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ ถ้าแบ่งบทร้อยกรองออกตามระยะเวลาการแต่ง จะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทร้อยกรองเก่า เป็นบทร้อยกรองที่กวีในอดีตแต่งขึ้น
2. บทร้อยกรองปัจจุบัน เป็นบทร้อยกรองที่กวีในยุคปัจจุบันแต่งขึ้น โดยได้มีการเริ่มเปลี่ยนแปลงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากเดิมการเขียนร้อยกรองเพื่อ “ สื่่ออารมณ์ ” มาเป็นเขียนร้อยกรองเพื่อสื่อ “ ความคิด ” แทน

องค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่า

1. รูปแบบการแต่ง กวีมักจะแต่งเป็นบทร้อยกรองขนาดยาวเพื่อเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เช่น กลอนนิทาน กลอนเสภา กลอนบทละคร กวีจะยึดถือแบบแผนของฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด บทร้อยกรองต้องมีลักษณะถูกต้องตามลักษณะของฉันทลักษณ์แต่ละชนิด

2. ธรรมเนียมการแต่ง กวีสมัยก่อนมีธรรมเนียมการแต่ง 3 ลักษณะ คือ

2.1 ธรรมเนียมเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาการแต่ง

- บทละคร มุ่งให้ความรื่นรมย์ และใช้ในการแสดงละคร จะมีคำบอกฐานะของตัวละคร เช่น ใช้คำว่า “ มาจะกล่าวบทไป ” เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวใหม่ ตัวละครใหม่ และใช้คำว่า “ เมื่อนั้น ” เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มีความสำคัญ และใช้คำว่า “ บัดนั้น ” เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มีความสำคัญรองลงไป และบทละครในจะเน้นความงามของท่ารำ และบทร้อง การกล่าวชมธรรมชาติ ชมทัพ ชมเครื่องแต่งตัวอย่างละเอียด ส่วนบทละครนอกจะเน้นเรื่องเนื้อเรื่องให้รวดเร็ว มีบทลกขบขัน การชมธรรมชาติ ชมทัพ ชมเครื่องแต่งตัว จึงบรรยายไม่ละเอียด ทั้งบทละครในและบทละครนอก จะบอกท่ารำ การขับร้อง และทำนองเพลงของเครื่องดนตรีกำกับไว้ทุกตอน

- วรรณคดีประเภทนิทาน มุ่งแสดงเนื้อเรื่องและวิถีชีวิตของตัวละคร ถ้าเป็นวรรณคดีประเภทคำกลอน เช่น พระอภัยมณี จะเริ่มต้นด้วยกลอน วรรคที่ 2 จะจบลงด้วยคำว่า “ เอย ” เช่นเดียวกับวรรณคดีนิราศ

- วรรณคดีประเภทนิราศ ถ้าเป็นนิราศคำโคลงจะเริ่มต้นด้วยการชมความงามของบ้านเมือง ความสมบูรณ์พูนสุข บางที่มีบทไหว้ครูและการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ ส่วนตอนท้ายเรื่องจะบอกสาเหตุที่แต่ง วันเดือนปีที่แต่ง ชื่อและตำแหน่งของผู้แต่ง และกวีมักจะถ่อมตนว่าคำประพันธ์อาจมีข้อบกพร่อง เป็นต้น

สำหรับวรรณคดีนิราศที่เป็นคำกลอน จะบอกวันเดือนปีในการเดินทางและเหตุผลในการเดินทาง ตั้งแต่ตอนเริ่มเรื่อง ส่วนใหญ่จะพรรณนาแต่เฉพาะการเดินทางไปเท่านั้น โดยพรรณนาถึงผู้เป็นที่รักแทรกอยู่กับ

สถานที่ที่ผ่านทั้งภูมิภาค ผู้คน วัฒนธรรม เมื่อถึงจุดหมายปลายทางจะกล่าวถึงความสำคัญของสถานที่และจบเรื่อง โดยไม่มีบทไหว้ครูและชมบ้านเมืองในตอนต้นเรื่อง เช่นนิราศคำโคลง

วรรณคดีประเภทลิลิต จะขึ้นต้นด้วยร่าย โดยกล่าวชมบ้านเมือง สรรเสริญพระมหากษัตริย์ บุษยาพระรัตนตรัย เทพยดา เป็นการขึ้นต้น ลิลิตจะแต่งด้วยร่ายสลับโคลงสอง โคลงสาม และโคลงสี่

2.2 ธรรมเนียมการใช้คำประพันธ์ในการแต่งคำประพันธ์ไทย มี 5 ชนิด คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย

โคลง จะนิยมใช้พรรณนาเรื่องราวที่เป็นพิสดาร เป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ หรือใช้ในการแต่งเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์ และโคลงด้นเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นต้น นอกจากนั้น โคลงยังใช้ในการพรรณนาความ การคร่ำครวญ เพื่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ จึงแต่งโคลงในรูปของนิราศ เช่น โคลงกำสรวล โคลงนิราศต่าง ๆ

ฉันท์ ฉันท์ถือว่าเป็นคำประพันธ์ที่สูง จึงใช้แต่งเรื่องราวที่ศักดิ์สิทธิ์และสูงส่ง เช่น สรรพสิทธิ์ คำฉันท์ สำนึกศิวคำฉันท์ ซึ่งเป็นเรื่องราวในนิทานชาดก และแต่งบุษยาพระรัตนตรัย เทพเจ้า และเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์

กาพย์ มักใช้ในการแต่งนิทาน เรียกว่า กลอนสวด ส่วนมากในการแต่งฉันท์ก็ใช้กาพย์ฉับ และกาพย์สุรางคนางค์แทรก

กลอน มักใช้แต่งเรื่องราวที่เป็นบทละคร นิราศ บทเสภา บทสักวา บทมโหรี หรือบทขับร้องต่าง ๆ ตลอดจนใช้ในการละเล่นต่าง ๆ และกลอนจะนิยมใช้กันในวงกว้างมากกว่าคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ

ร่าย การใช้ร่ายจะใช้ในการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ หรือบทประณามพจน์ บทไหว้ครู เป็นต้น บางครั้งใช้ร่ายแต่งปนกับกาพย์เป็นลิลิต โดยใช้ร่ายในการดำเนินเรื่องบรรยายเหตุการณ์ เช่น การรบ การยตราทัพ เป็นต้น หรือการพรรณนาบ้านเมือง เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ส่วนร่ายยาวจะแต่งเรื่องราวในชาดกเพื่อใช้ในการเทศน์ เช่น มหาเวสสันดรชาดก เป็นต้น

2.3 ธรรมเนียมในการแต่ง แบ่งออกได้ ดังนี้

ธรรมเนียมการสร้างเรื่อง วรรณคดีร้อยกรองแบบเดิมของไทยจะมีการสร้างเรื่องเป็นธรรมเนียม อรรถสมอ ตัวเอกในเรื่องจะเป็นมนุษย์ที่เก่งกล้า มีฤทธิ์ และมีวิชาความรู้จะต่อสู้กับฝ่ายอธรรม ซึ่งอาจเป็นยักษ์ หรือเป็นโจรป่า และมักจะชนะการต่อสู้ นอกจากนี้ ยังมีการหึงหวง และมีการพลัดพรากจากกัน ตอนท้ายเรื่องตัวละครจะมาพบกัน

กวีมักนำประสบการณ์ของตนเองและเหตุการณ์บ้านเมืองมาแต่ง ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร มาถ่ายทอดเป็นแบบของชีวิต และสนองอารมณ์ของผู้อ่าน เช่น ยักษ์มักไม่ใช่คนชั่วร้าย แต่มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่มีเลือดเนื้อ มีเมตตาปราณี มีชีวิตจิตใจเยี่ยงมนุษย์ทั้งหลาย

ธรรมเนียมในการดำเนินเรื่อง วรรณคดีร้อยกรองจะมีบทชมโคม บทชมนกชมไม้ ชมรถ บทสงฆ์ทรงเครื่อง การเกี่ยวพาราสี การคร่ำครวญ และบทสังวาส บทอัศจรรย์จะใช้สัญลักษณ์ความเปรียบเทียบกับแบบเนียน สละสลวย ไม่ใช้คำหยาบคาย เช่น พายุฟ้าคะนอง แผลงกับดอกไม้ เป็นต้น

ธรรมเนียมในการสร้างตัวละคร กวีจะสร้างตัวละครตามธรรมเนียมนิยมที่สืบกันมา ก็คือมักจะมีฝ่ายธรรมและฝ่ายอธรรม โดยมักกำหนดให้มนุษย์ เทวดา หรือสัตว์แสนรู้เป็นตัวละครฝ่ายธรรม และยักษ์ โจร และมารดาเลียง เป็นฝ่ายอธรรม การสร้างตัวละครตามขนบธรรมเนียม มักจะมีลักษณะนิสัยและบุคลิกเพียงด้านเดียว คือ ดีก็ดีไม่มีที่ติ ชั่วก็ชั่วจนหาความดีไม่ได้

ธรรมเนียมในการสร้างฉากของเรื่อง กวีจะใช้ฉากที่บรรยายถึงปราสาทราชวัง สวน ป่าเขา ลำเนาไพร ทะเลที่มีความงดงามตามธรรมชาติ โดยเฉพาะฉากในการเดินป่าของตัวละครมักจะกล่าวถึงพันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา หรือพันธุ์ของนกชนิดต่าง ๆ และจะเน้นที่การเล่นคำให้เกิดความไพเราะทางด้านเสียงมากกว่าสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติ เช่น

ฝูงลิงไต่กิ่งกลางลิงไขว่	กลางลิงแค้นไล่กันวุ่นวัง
กลางลิงชิงค่างขึ้นกลางลิง	กาหลงลงกิ่งกาหลงลง
เพกาเกาะทุกก้านกิ่ง	กรรมกร์กำชิ่งกันชมหลง
มัดกากากวนล้วนกาดง	กาฝากกลางทำรงกา
เสียมองย่องแอบต้นตาเสือ	ร่มหูกวางกวางเพื่อฝูงกวางป่า
อ้อยข้างข้างน้ำวเป็นราวมา	สาธิตาจับกิ่งพิกุลกิน
เขาคุ่มกระลมพุกุขันจ้อ	นกกระทาปีกก้อในไพรสินธุ์
คีรีบุบ่นบ้ำกระพือบิน	ขมื่นจับ โมงหมายอยู่ชายไพร

(ขุนช้างขุนแผน)

ธรรมเนียมในการพรรณนาธรรมชาติ กวีจะใช้การพรรณนาโดยให้อารมณ์ ความงาม ความเพลิดเพลิน การบรรยายจะใช้การบรรยายแบบนิราศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เดินทางตามหว่างสิงขร	พระสี่กรชมพรรณพุกษา
ประคูดอกคกคคคคคค	กระดิ่งงาจำปาแกมกัน
บุรณาคลำควนสายหยุด	ชาติบุษย์สุกรมนมสวรรค์
พิกฤษสารภิมะลิวัลย์	คันทรงกุหลาบจำปี
พุทธชาครักซ้อนซ่อนกลิ่น	อินทนิลช้องนางนางคลี่
นางแย้มกล้วยไม้มัลลิว	ยี่สุ่นโยทะกาชบาบาน
กรรมนิการ์เกิดแก้วกาหลง	ประยงค์พะยอมหอมหวาน
ชมพลางเต็ดดวงผกากาญจน์	พระอวตารส่งให้วันิดา
พระลักษณ์เต็ดดอกการะเกด	ถวายเป็นอัครเรศสุณิสา
สามกษัตริย์สำราญวิญญาณ์	ไปตามมรรคาพนาลี

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์)

ประเภทของบทร้อยกรองของเก่า

ประเภทของบทร้อยกรองของเก่าแบ่งออกตามลักษณะคำประพันธ์ได้ ดังนี้

1. ประเภทบทละคร เช่น บทละครเรื่องอิเหนา บทละครเรื่องสังข์ทอง
2. ประเภทลิลิต เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย ลิลิตพระลอ
3. ประเภทคำฉันท์ เช่น สามัคคีเภทคำฉันท์ อิสิราชคำฉันท์
4. ประเภทนิราศ เช่น นิราศพระบาท นิราศเมืองแกลง
5. ประเภทกาพย์ เช่น กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
6. ประเภทคำหลวง เช่น พระนลคำหลวง พระมาลัยคำหลวง
7. ประเภทกลอนเสภา เช่น เสภาขุนช้างขุนแผน
8. ประเภทกลอนนิทาน เช่น พระอภัยมณี สิงห์ไกรภพ
9. ประเภทโคลง เช่น โคลงโลกนิติ
10. ประเภทร่าย เช่น ร่ายมหาเวสสันดรชาดก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเสนอเกี่ยวกับหนังสือประเภทบทร้อยกรอง ว่านักเรียนเคยอ่านหรือไม่ ถ้าเคยอ่าน นักเรียนเคยอ่านเรื่องอะไร โดยครูสุ่มถามนักเรียนประมาณ 2 – 3 คน จากนั้นโยงเข้าสู่เรื่องความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความหมาย และลักษณะของบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปเรื่องร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูอธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่า และประเภทของบทร้อยกรองของเก่า โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “พระร่วงสวรรคโลก” จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ช่วงบทไหว้ครู โดยวิเคราะห์ลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ในการแต่ง และเนื้อหาสาระสำคัญในบทไหว้ครู โดยวิเคราะห์ลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ในการแต่ง และเนื้อหาสาระสำคัญในบทไหว้ครู ครูอธิบายเพิ่มเติม
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 7 – 8 คน 4 กลุ่ม จากนั้นให้นักเรียนอ่านเรื่องพระร่วงสวรรคโลก ช่วงที่ 1 จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ต่อไปนี้
 - 4.1 เนื้อเรื่องย่อ
 - 4.2 การดำเนินเรื่องมีบทอะไรบ้าง เช่น บทชมโฉม บทชมนภกษมาไม้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
 - 4.3 การสร้างตัวละครเป็นอย่างไร
 - 4.4 การสร้างฉากเป็นอย่างไร
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากในประเด็นที่แต่ละกลุ่มจะต้องออกมารายงาน ได้แก่ เนื้อเรื่องย่อ การดำเนินเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างฉาก
6. เมื่อนักเรียนรายงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง และสรุปองค์ประกอบ และประเภทของบทร้อยกรองของเก่าอีกครั้ง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องพระร่วงสวรรคโลก อีกครั้ง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียนภายในกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
2. แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า
3. ใบความรู้เรื่องความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
4. ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า
5. เอกสารประกอบการอ่าน เรื่อง พระร่วงสวรรคโลก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 4 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรองเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ประกอบด้วย ศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และโวหารที่ไพเราะ มีความหมายลึกซึ้ง ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้ความหมายและ ลักษณะของบทร้อยกรอง องค์ประกอบของบทร้อยกรอง โดยเน้นบทร้อยกรองแบบเก่า เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบ และประเภทของบทร้อยกรองแบบเก่าได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและลักษณะของบทร้อยกรองได้
2. อธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองได้
3. บอกประเภทและองค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่าได้

เนื้อหา

ความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง

คำว่า “ บทร้อยกรอง ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า “ ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ ” ฉะนั้น บทร้อยกรองจึงเป็นข้อเขียนที่เขียนขึ้นโดย มีข้อบังคับ จำกัดจำนวนคำในแต่ละวรรคและจำนวนวรรคในแต่ละบท และกำหนดให้มีเสียงสัมผัสระหว่างวรรค ในแต่ละบทและระหว่างวรรค เพื่อให้เกิดความไพเราะตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ในบทบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ บท ร้อยกรองที่ดีจะต้องประกอบด้วยลักษณะดีและถูกต้อง 3 ประการ คือ

1. ต้องมีข้อความหรือเนื้อหาดี
2. ต้องมีการเลือกสรรคำทำให้เกิดสัมผัสดี เพื่อให้เกิดเสียงไพเราะ

3. ต้องแต่งถูกต้องตามลักษณะการบังคับหรือบทบัญญัติที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองบางที่เรียกว่า “ กวีนิพนธ์ ” คือ เรื่องที่กวีแต่งขึ้นเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ ถ้าแบ่งบทร้อยกรองออกตามระยะเวลาการแต่ง จะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทร้อยกรองเก่า เป็นบทร้อยกรองที่กวีในอดีตแต่งขึ้น
2. บทร้อยกรองปัจจุบัน เป็นบทร้อยกรองที่กวีในยุคปัจจุบันแต่งขึ้น โดยได้มีการเริ่มเปลี่ยนแปลงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากเดิมการเขียนร้อยกรองเพื่อ “ สื่อบารมย์ ” มาเป็นเขียนร้อยกรองเพื่อสื่อ “ ความคิด ” แทน

องค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่า

1. **รูปแบบการแต่ง** กวีมักจะแต่งเป็นบทร้อยกรองขนาดยาวเพื่อเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เช่น กลอนนิทาน กลอนเสภา กลอนบทละคร กวีจะยึดถือแบบแผนของฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด บทร้อยกรองต้องมีลักษณะถูกต้องตามลักษณะของฉันทลักษณ์แต่ละชนิด

2. **ธรรมเนียมการแต่ง** กวีสมัยก่อนมีธรรมเนียมการแต่ง 3 ลักษณะ คือ

2.1 ธรรมเนียมเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาการแต่ง

- **บทละคร** มุ่งให้ความรื่นรมย์ และใช้ในการแสดงละคร จะมีคำบอกฐานะของตัวละคร เช่น ใช้คำว่า “ มาจะกล่าวบทไป ” เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวใหม่ ตัวละครใหม่ และใช้คำว่า “ เมื่อนั้น ” เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มีความสำคัญ และใช้คำว่า “ บัดนั้น ” เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มีความสำคัญรองลงไป และบทละครในจะเน้นความงามของท่ารำ และบทร้อง การกล่าวชมธรรมชาติ ชมทัพ

ชมเครื่องแต่งตัวอย่างละเอียด ส่วนบทละครนอกจะเน้นเรื่องเนื้อเรื่องให้รวดเร็ว มีบทดลกขบขัน การชมธรรมชาติ ชมทัพ ชมเครื่องแต่งตัว จึงบรรยายไม่ละเอียด ทั้งบทละครในและบทละครนอก จะบอกท่ารำ การขับร้อง และทำนองเพลงของเครื่องดนตรีกำกับไว้ทุกตอน

- **วรรณคดีประเภทนิทาน** มุ่งแสดงเนื้อเรื่องและวิถีชีวิตของตัวละคร ถ้าเป็นวรรณคดีประเภทคำกลอน เช่น พระอภัยมณี จะเริ่มต้นด้วยกลอน วรรคที่ 2 จะจบลงด้วยคำว่า “ เอย ” เช่นเดียวกับวรรณคดีนิราศ

- **วรรณคดีประเภทนิราศ** ถ้าเป็นนิราศคำโคลงจะเริ่มต้นด้วยการชมความงามของบ้านเมือง ความสมบูรณ์พูนสุข บางที่มีบทไหว้ครูและการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ ส่วนตอนท้ายเรื่องจะบอกสาเหตุที่แต่ง วันเดือนปีที่แต่ง ชื่อและตำแหน่งของผู้แต่ง และกวีมักจะถ่อมตนว่าคำประพันธ์อาจมีข้อบกพร่อง เป็นต้น

สำหรับวรรณคดีนิราศที่เป็นคำกลอน จะบอกวันเดือนปีในการเดินทางและเหตุผลในการเดินทาง ตั้งแต่ตอนเริ่มเรื่อง ส่วนใหญ่จะพรรณนาแต่เฉพาะการเดินทางไปเท่านั้น โดยพรรณนาถึงผู้เป็นที่รักแทรกอยู่กับ

สถานที่ที่ผ่านทั้งภูมิภาค ผู้คน วัฒนธรรม เมื่อถึงจุดหมายปลายทางจะกล่าวถึงความสำคัญของสถานที่และ
จบเรื่อง โดยไม่มีบทไหว้ครูและชมบ้านเมืองในตอนต้นเรื่อง เช่นนิราศคำโคลง

- **วรรณคดีประเภทลิลิต** จะขึ้นต้นด้วยร่าย โดยกล่าวชมบ้านเมือง สรรเสริญพระมหากษัตริย์
บูชาพระรัตนตรัย เทพยดา เป็นการขึ้นต้น ลิลิตจะแต่งด้วยร่ายสลับโคลงสอง โคลงสาม และโคลงสี่

2.2 **ธรรมเนียมการใช้คำประพันธ์ในการแต่งคำประพันธ์ไทย** มี 5 ชนิด คือ โคลง ฉันท์ กาพย์
กลอน และร่าย

- **โคลง** จะนิยมใช้พรรณนาเรื่องราวที่เป็นพิธีการ เป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ หรือใช้ในการแต่งเพื่อ
เฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์ และโคลงด้นเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นต้น นอกจากนั้น โคลงยังใช้ในการพรรณนาความ การคร่ำครวญ
เพื่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ จึงแต่งโคลงในรูปของนิราศ เช่น โคลงกำสรวล โคลงนิราศต่าง ๆ

- **ฉันท์** ฉันท์ถือว่าเป็นคำประพันธ์ที่สูง จึงใช้แต่งเรื่องราวที่ศักดิ์สิทธิ์และสูงส่ง เช่น สรรพ
สิทธิ์คำฉันท์ สามัคคีเภทคำฉันท์ ซึ่งเป็นเรื่องราวในนิทานชาดก และแต่งบูชาพระรัตนตรัย เทพเจ้า และเฉลิม
พระเกียรติพระมหากษัตริย์

- **กาพย์** มักใช้ในการแต่งนิทาน เรียกว่า กลอนสวด ส่วนมากในการแต่งฉันท์ก็ใช้กาพย์
ฉับและกาพย์สุรางคนางค์แทรก

- **กลอน** มักใช้แต่งเรื่องราวที่เป็นบทละคร นิราศ บทเสภา บทสัทวา บทมโหรี หรือบทขับ
ร้องต่าง ๆ ตลอดจนใช้ในการละเล่นต่าง ๆ และกลอนจะนิยมใช้กันในวงกว้างมากกว่าคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ

- **ร่าย** การใช้ร่ายจะใช้ในการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ หรือบทประณามพจน์ บทไหว้ครู
เป็นต้น บางครั้งใช้ร่ายแต่งปนกับกาพย์เป็นลิลิต โดยใช้ร่ายในการดำเนินเรื่องบรรยายเหตุการณ์ เช่น การรบ
การยาตราทัพ เป็นต้น หรือการพรรณนาบ้านเมือง เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ส่วนร่ายยาวจะแต่งเรื่องราวในชาดก
เพื่อใช้ในการเทศน์ เช่น มหาเวสสันดรชาดก เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ธรรมเนียมในการแต่ง แต่งออกได้ ดังนี้

- **ธรรมเนียมการสร้างเรื่อง** วรรณคดีร้อยกรองแบบเดิมของไทยจะมีการสร้างเรื่องเป็นธรรมชาติหรือธรรมเสมอ ตัวเอกในเรื่องจะเป็นมนุษย์ที่เก่งกล้า มีฤทธิ์ และมีวิชาความรู้จะต่อสู้กับฝ่ายธรรม ซึ่งอาจเป็นยักษ์หรือเป็นโจรป่า และมักจะชนะการต่อสู้ นอกจากนี้ ยังมีการหึงหวง และมีการปลัดพรากจากกัน ตอนท้ายเรื่องตัวละครจะมาพบกัน
- กวีมักนำประสบการณ์ของตนเองและเหตุการณ์บ้านเมืองมาแต่ง ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครมาถ่ายทอดเป็นแบบของชีวิตและสนองอารมณ์ของผู้อ่าน เช่น ยักษ์มักไม่ใช่คนดุร้าย แต่มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่มีเลือดเนื้อ มีเมตตาปราณี มีชีวิตจิตใจเยี่ยงมนุษย์ทั้งหลาย
- **ธรรมเนียมในการดำเนินเรื่อง** วรรณคดีประเภทร้อยกรองจะมีบทชมโฉม บทชมมกมไม่ชมรถ บทพรรณน้ำทรงเครื่อง การเกี่ยวพาราตี การคร่ำครวญ และบทสังวาส บทอัศจรรย์จะใช้สัญลักษณ์ความเปรียบเทียบกับแบบเนียน สละสลวย ไม่ใช่คำหยาบคาย เช่น พายุฟ้าคะนอง แผลงกับดอกไม้ เป็นต้น
- **ธรรมเนียมในการสร้างตัวละคร** กวีจะสร้างตัวละครตามธรรมเนียมนิยมที่สืบกันมา ก็คือมักจะมีฝ่ายธรรมและฝ่ายอธรรม โดยมักกำหนดให้มนุษย์ เทวดา หรือสัตว์แสนรู้เป็นตัวละครฝ่ายธรรม และยักษ์ โจร และมารดาเลียง เป็นฝ่ายอธรรม การสร้างตัวละครตามขนบธรรมเนียม มักจะมีลักษณะนิสัยและบุคลิกเพียงด้านเดียว คือ ดีก็ดีไม่มีที่ติ ชั่วก็ชั่วจนหาความดีไม่ได้
- **ธรรมเนียมในการสร้างฉากของเรื่อง** กวีจะใช้ฉากที่บรรยายถึงปราสาทราชวัง สวน ป่าเขา ลำเนาไพร ทะเลที่มีความงดงามตามธรรมชาติ โดยเฉพาะฉากในการเดินป่าของตัวละครมักจะกล่าวถึงพันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา หรือพันธุ์ของนกชนิดต่าง ๆ และจะเน้นที่การเล่นคำให้เกิดความไพเราะทางด้านเสียงมากกว่าสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติ เช่น

ฝูงลิงไต่กิ่งกลางลิงไขว่	นางลิงเล่นไต่กิ่งวุ่นวึ่ง
นางลิงชิงค่างขึ้นนางลิง	กาหลงลงกิ่งกาหลงลง
เพกาเกาะทุกก้านกิ่ง	กรรมกร์กาชิงกันชมหลง
มัดคากากวนล้วนกาดง	กาฝากกลางทำรังกา
เสียมองย่องแอบต้นตาเสือ	ร่มหูกวางวางเพื่อฝูงกวางป่า
อ้อยซ้างซ้างน้ำวเป็นราวมา	สาธิตกาจับกิ่งพิกุลกิน
เขาคุ่มกระลุมพุกุขันจ้อ	นกกระทาปีกก้อในไพรสินธุ์
คีรีบูนบ่นบ้ำกระเพื่อบิน	ขมินจับโหมงหมายอยู่ชายไพร

(ขุนช้างขุนแผน)

- **ธรรมเนียมในการพรรณนาธรรมชาติ** กวีจะใช้การพรรณนาโดยให้อารมณ์ ความงาม ความเพลิดเพลิน การบรรยายจะใช้การบรรยายแบบนิราศ

เดินทางตามหว่างสิงขร	พระสี่กรชมพรรณพุกษา
ประคูดอกคกคดา	กระดิ่งงาจำปาแกมกัน
บุรณาคล้าควนสายหยุด	ชาติบุษย์สุกรมนมสวรรค์
พิกุลสารภิมะลิวัลย์	คันทรงกุหลาบจำปี
พุทธชาครักซ้อนซ่อนกลิ่น	อินทนิลช้องนางนางคลี่
นางแย้มกล้วยไม้มธุลี	ยี่สุ่นโยทะกาชบาบาน
กรรมิการ์เกิดแก้วกาหลง	ประยงค์พะยอมหอมหวาน
ชมพลาวงเต้คควงผกากาญจน์	พระอวตารส่งให้วันิดา
พระลักษณ์เต้คคอกการะเกด	ถวายเป็นอัครเรศสุณิสา
สามกษัตริย์สำราญวิญญาณ์	ไปตามมรรคาพนาลี

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์)

ประเภทของบทร้อยกรองของเก่า

ประเภทของบทร้อยกรองของเก่าแบ่งออกตามลักษณะคำประพันธ์ได้ ดังนี้

1. ประเภทบทละคร เช่น บทละครเรื่องอิเหนา บทละครเรื่องสังข์ทอง
2. ประเภทลิลิต เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย ลิลิตพระลอ
3. ประเภทคำฉันท์ เช่น สามัคคีเภทคำฉันท์ อิลราชคำฉันท์
4. ประเภทนิราศ เช่น นิราศพระบาท นิราศเมืองแกลง
5. ประเภทกาพย์ เช่น กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
6. ประเภทคำหลวง เช่น พระนลคำหลวง พระมาลัยคำหลวง
7. ประเภทกลอนเสภา เช่น เสภาขุนช้างขุนแผน
8. ประเภทกลอนนิทาน เช่น พระอภัยมณี สิงห์ไกรภพ
9. ประเภทโคลง เช่น โคลงโลกนิติ
10. ประเภทร่าย เช่น ร่ายมหาเวสสันดรชาดก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูอ่านบทร้อยกรอง เรื่อง “ ระเด่นลันได ” ตอนช่วงชมโฉมนางประเด จากนั้นครูจึงบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้ เพราะอ่านแล้วเกิดความสุขสนาน และโดยเฉพาะช่วงที่ยกมาอ่านให้นักเรียนฟัง กวีใช้ภาษาที่อ่านแล้วเกิดจินตภาพตาม มีการใช้การเปรียบเทียบความงามของตัวเอง แตกต่างจากการเปรียบเทียบความงามของตัวเองจากวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ จากนั้น ครูถามนักเรียนว่านักเรียนเคยอ่านบทร้อยกรองเรื่องใดแล้วเกิดความรู้สึกชอบหรือประทับใจ แล้วอยากนำเสนอ ครูให้นักเรียนที่ต้องการนำเสนอออกมา นำเสนอหน้าห้องประมาณ 2 – 3 คน จากนั้น ครูโยงเข้าสู่การสอนเรื่องความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง

2. ชั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายความหมาย และลักษณะของบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปเรื่องร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูอธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองของเก่า และประเภทของบทร้อยกรองของเก่า โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ พระร่วงสวรรคโลก ” ช่วง “ บทไหว้ครู ” จากนั้น ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ในการแต่ง และเนื้อหาสาระสำคัญในบทไหว้ครู ครูอธิบายเพิ่มเติม

3. ชั้นสรุปจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านบทร้อยกรองของเก่า เช่น วิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์ประเภทอื่น ๆ จากนั้น ให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านของตัวเองลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อบทร้อยกรองของเก่า จำนวน 5 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่าน คนละ 1 เรื่อง
2. ให้นักเรียนที่เลือกอ่านเรื่องเดียวกันให้เข้ากลุ่มอ่านด้วยกัน
3. เมื่อนักเรียนเลือกเรื่องที่ต้องการอ่านแล้วให้นักเรียนลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
4. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนร่วมกันกำหนดไว้
5. ครูสุ่มเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียก ประมาณ 4 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านบทร้อยกรอง
6. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่าน และทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียน จำนวน 5 คน ออกมา รายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นที่ละคน เกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 4 นาที

7. นักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอเรื่องที่อ่าน ให้เขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านตามจุดประสงค์ที่นักเรียนตั้งไว้
แล้วนำมาส่งครู

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
2. แผนภูมิสรุปองค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า
3. ใบความรู้เรื่องความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง
4. ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองของเก่า
5. เอกสารประกอบการอ่าน เรื่อง พระร่วงสวรรคโลก ช่วงบทไหว้ครู
6. เอกสารประกอบการอ่านบทร้อยกรอง จำนวน 5 เรื่อง

แผนการสอนที่ 5 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรองปัจจุบันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางภาษา ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้องค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน เพื่อสามารถแสวงหาประโยชน์จากการอ่านได้ และยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมด้านภาษาของชาติด้วย

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบันได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบันได้
2. บอกประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบันได้

เนื้อเรื่อง

องค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน

1. รูปแบบการแต่ง

บทร้อยกรองปัจจุบันจะใช้รูปแบบของฉันทลักษณ์เดิมน้อยลง โดยเฉพาะ ฉันท์ ลิลิตร่าย ฉันท์ จะแต่งให้ไพเราะนั้นแต่งได้ยาก บทร้อยกรองจะนิยมแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนมากกว่า และบทร้อยกรองจะมีขนาดสั้น ไม่นิยมแต่งเป็นเรื่องราวทำนองนิยาย

2. แบบแผนของฉันทลักษณ์

บทร้อยกรองปัจจุบันนิยมแต่งเป็นกลอน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านฉันทลักษณ์ และการวางรูปแบบ คือ

2.1 คงฉันทลักษณ์เดิม หมายถึง มีการวางรูปแบบ การกำหนดจำนวนคำในวรรค ในบาท ในบท เหมือนเดิม การสัมผัส มาตรการเสียงสูงต่ำ หนักเบา (ครุ ลหุ) กลอนปัจจุบันไม่เคร่งครัดในจำนวน เหมือนเดิม ตามที่กำหนดไว้ในร่าย โคร่ง กายัพย์ ฉันท และกลอน จึงยังคงเรียกชื่อเหมือนเดิม แต่ความแปลกใหม่ของร้อยกรองปัจจุบันคือ มีจำนวนบทน้อยลง มีการเพิ่มเครื่องหมายวรรคตอน และมีแนวความคิดสมจริง สะท้อนความเป็นจริงของชีวิต

2.2 คงฉันทลักษณ์แต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม กวีในปัจจุบันบางส่วนนิยมเขียนร้อยกรองที่คงฉันทลักษณ์ แต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม คือ ไม่เคร่งครัดเรื่องจำนวนคำและสัมผัส

2.3 เปลี่ยนฉันทลักษณ์และรูปแบบ กวีมีการสร้างรูปแบบของกลอนขึ้นใหม่ เช่น กลอนเปล่า ซึ่งเป็นกลอนที่ไม่มีการบังคับจำนวนคำในแต่ละวรรค ไม่มีการส่งสัมผัส ไม่มีกฎเกณฑ์ แต่ก็ไม่ใช่ความเรียง มีการแบ่งช่วง แบ่งวรรค ให้ได้จังหวะเหมือนกลอน นอกจากนี้ ยังมีร้อยกรองอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการประสานศิลปะการวาดภาพเข้ากับศิลปะการประพันธ์ เรียกว่า วรรณรูป

3. เนื้อหาและแนวคิด

บทร้อยกรองปัจจุบันกวีรุ่นใหม่เน้นการสื่อสารความคิดระหว่างผู้แต่งกับผู้อ่านมากกว่าจะเน้นด้านอารมณ์ บทร้อยกรองปัจจุบันจึงเป็นบทร้อยกรองแห่งความคิดที่ปลุกเร้าใจเกี่ยวข้องกับชีวิต สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง ศิลปะวัฒนธรรม และสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยเน้นข้อเท็จจริงเป็นส่วนใหญ่ และให้แง่คิด ชื่นชอบไว้อย่างลึกซึ้งตามทฤษฎีของกวีแต่ละคน การใช้ถ้อยคำจะใช้ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ บางครั้งใช้ถ้อยคำที่ก้าวร้าวก็ได้ เพื่อมุ่งความสะเทือนใจในด้านสังคม

ประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน

ประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน แบ่งออกตามลักษณะเนื้อหา ได้ดังนี้

1. ประเภทอาเศียรวาท เป็นการแต่งสดุดีในวันอภิถักรวมใจต่าง ๆ มักแต่งเป็นฉันท
2. ประเภทสดุดีบุคคล เป็นการแต่งยกย่องบุคคลที่ทำคุณงามความดีมักแต่งเป็นกลอน
3. ประเภทคำขวัญ คติพจน์ กระทู้ธรรม มีความยาว 2 - 3 บทเท่านั้น มักแต่งเป็นบทดอกสร้อย สักวา
4. ประเภทระบายอารมณ์ แสดงความรัก ความผิดหวัง ให้แง่คิด
5. ประเภทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือความงดงามทางธรรมชาติ
6. ประเภทเสียดสีสังคม การเมือง เป็นการให้แง่คิดและสะท้อนสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำภาพของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และจิระนันท์ พิตรปรีชา มาให้นักเรียนดู แล้วถามนักเรียนว่ารู้จักบุคคลทั้งสองท่านนี้หรือไม่ และถ้ารู้จักรู้จักท่านจากผลงานด้านใด เมื่อนักเรียนช่วยกันตอบได้ว่าเป็นนักเขียนซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ซึ่งเขียนงานประเภทบทร้อยกรอง ครูจึงโยงเข้าสู่การสอนเรื่ององค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และประเภทของบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และแผนภูมิสรุปประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน และความหมาย และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูคิดแผนภูมิบทร้อยกรองบนกระดาน จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของบทร้อยกรองบทนี้ เนื้อความของบทร้อยกรอง คือ

“ ว่าว...

ลอยเด่นบนท้องฟ้า

ด้วยแรงลม

ร่วงลงสู่พื้นดิน

ด้วยสิ้นแรงลม

คน

มีอำนาจวาสนาบารมีสูงส่ง

ด้วยแรงศรัทธา

ตกต่ำสิ้นอำนาจวาสนา

ด้วยสิ้นความดี

(เดือนแรม ประกายเรือง)

3. ครูแจกบทร้อยกรอง 5 บท ให้นักเรียนกลุ่มละ 1 บท ซึ่งบทร้อยกรองที่ครูแจกให้ได้แก่ บทร้อยกรองประเภทอาเศียรวาท สดุดีบุคคล คำขวัญ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และเสียดสีสังคม
4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของบทร้อยกรอง ในประเด็นต่อไปนี้
 - 4.1 กวีใช้รูปแบบคำประพันธ์ชนิดใด
 - 4.2 บทร้อยกรองบทนี้กวีต้องการเสนออะไร
5. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเสร็จแล้ว ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น จากนั้น ครูอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ประกอบบทร้อยกรองปัจจุบัน และประเภทของบทร้อยกรองของอีกครั้ง
2. ครูให้นักเรียนทุกคนไปค้นคว้าประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน โดยหาตัวอย่างบทร้อยกรองปัจจุบัน โดยหาตัวอย่างบทร้อยกรองปัจจุบันแต่ละประเภท พร้อมทั้งบอกแหล่งที่มาประเภทละ 5 บท โดยเขียนเป็นใบรายงานมาส่งในคาบต่อไป

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียนภายในกลุ่ม
4. ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปองค์ประกอบบทร้อยกรองปัจจุบัน แผนภูมิสรุปประเภทของบทร้อยกรอง
2. ใบความรู้องค์ประกอบบทร้อยกรองปัจจุบัน ใบความรู้ประเภทบทร้อยกรอง
3. เอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “นภขมื่น” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
4. แผนภูมิบทร้อยกรอง
5. รูปภาพของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และจิระนันท์ พิตรปรีชา

แผนการสอนที่ 5 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ

100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรองปัจจุบันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางภาษา ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้องค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน เพื่อสามารถแสวงหาประโยชน์จากการอ่านได้ และยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมด้านภาษาของชาติด้วย

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบันได้

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบันได้
2. บอกประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบันได้

เนื้อเรื่อง

องค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน

1. รูปแบบการแต่ง

บทร้อยกรองปัจจุบันจะใช้รูปแบบของฉันทลักษณ์เดิมน้อยลง โดยเฉพาะ ฉันท์ ลิลิตราຍ ฉันท์ จะแต่งให้ไพเราะนั้นแต่งได้ยาก บทร้อยกรองจะนิยมแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนมากกว่า และบทร้อยกรองจะมีขนาดสั้น ไม่นิยมแต่งเป็นเรื่องราวทำนองนิทาน

2. แบบแผนของฉันทลักษณ์

บทร้อยกรองปัจจุบันนิยมแต่งเป็นกลอน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านฉันทลักษณ์ และการวางรูปแบบ คือ

2.1 คงฉันทลักษณ์เดิม หมายถึง มีการวางรูปแบบ การกำหนดจำนวนคำในวรรค ในบาท ในบทเหมือนเดิม การสัมผัส มาตรการเสียงสูงต่ำ หนักเบา (ครุ ลหุ) กลอนปัจจุบันไม่เคร่งครัดในจำนวน เหมือนเดิม

ตามที่กำหนดไว้ในราย โคร่ง ภาพย์ ฉันท์ และกลอน จึงยังคงเรียกชื่อเหมือนเดิม แต่ความแปลกใหม่ของร้อยกรองปัจจุบันคือ มีจำนวนบทน้อยลง มีการเพิ่มเครื่องหมายวรรคตอน และมีแนวความคิดสมจริง สะท้อนความเป็นจริงของชีวิต

2.2 คงฉันทลักษณ์แต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม กวีในปัจจุบันบางส่วนนิยมเขียนร้อยกรองที่คงฉันทลักษณ์แต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม คือ ไม่เคร่งครัดเรื่องจำนวนคำและสัมผัส

2.3 เปลี่ยนฉันทลักษณ์และรูปแบบ กวีมีการสร้างรูปแบบของกลอนขึ้นใหม่ เช่น กลอนเปล่า ซึ่งเป็นกลอนที่ไม่มีการบังคับจำนวนคำในแต่ละวรรค ไม่มีการส่งสัมผัส ไม่มีกฎเกณฑ์ แต่ก็ไม่ใช่ความเรียง มีการแบ่งช่วง แบ่งวรรค ให้ได้จังหวะเหมือนกลอน นอกจากนี้ ยังมีร้อยกรองอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการประสานศิลปะการวาดภาพเข้ากับศิลปะการประพันธ์ เรียกว่า วรรณรูป

3. เนื้อหาและแนวคิด

บทร้อยกรองปัจจุบันกวีรุ่นใหม่เน้นการสื่อสารความคิดระหว่างผู้แต่งกับผู้อ่านมากกว่าจะเน้นด้านอารมณ์ บทร้อยกรองปัจจุบันจึงเป็นบทร้อยกรองแห่งความคิดที่ปลูกเร้าใจเกี่ยวข้องกับชีวิต สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง ศิลปะวัฒนธรรม และสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยเน้นข้อเท็จจริงเป็นส่วนใหญ่ และให้แง่คิดชวนไว้อย่างลึกซึ้งตามทรรศนะของกวีแต่ละคน การใช้ถ้อยคำจะใช้ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ถ้อยคำง่ายๆ บางครั้งใช้ถ้อยคำที่ก้าวร้าวก็ได้ เพื่อมุ่งความสะเทือนใจในด้านสังคม

ประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน

ประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน แบ่งออกตามลักษณะเนื้อหา ได้ดังนี้

1. ประเภทอาเศียรวาท เป็นการแต่งสดุดีในวันอภิถัถจิตสมัยต่าง ๆ มักแต่งเป็นฉันท์
2. ประเภทสดุดีบุคคล เป็นการแต่งยกย่องบุคคลที่ทำคุณงามความดีมักแต่งเป็นกลอน
3. ประเภทคำขวัญ คติพจน์ กระฐ์ธรรม มีความยาว 2-3 บทเท่านั้น มักแต่งเป็นบทดอกสร้อย
4. ประเภทระบายอารมณ์ แสดงความรัก ความผิดหวัง ให้แง่คิด
5. ประเภทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือความงดงามทางธรรมชาติ
6. ประเภทเสียดสีสังคม การเมือง เป็นการให้แง่คิดและสะท้อนสังคม

สัถวา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูอ่านบทกวีของ สุ บัญเฑียร เรื่อง “ ชวนก้ม ” จากนั้นครูบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้ เพราะเป็นเรื่องที่ให้แง่คิดเกี่ยวกับการสอนให้รู้จักคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จากนั้น ครูถามนักเรียนว่า เคยอ่านเรื่องนี้หรือไม่ หรือมีบทกวีบทใดที่นักเรียนอ่านแล้วนักเรียนชอบ ครูให้นักเรียนออกมานำเสนอให้เพื่อนฟัง จากนั้น ครูโยงเข้าสู่การสอนองค์ประกอบและประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน

2. ขั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และประเภทของบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปองค์ประกอบของบทร้อยกรองปัจจุบัน และแผนภูมิสรุปประเภทของบทร้อยกรองปัจจุบัน และความหมาย และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

2. ครูคิดแผนภูมิบทร้อยกรองบนกระดาน จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ห่องค์ประกอบของบทร้อยกรองบทนี้ เนื้อความของบทร้อยกรอง คือ

“ ว่าว . . .
ลอยเด่นบนท้องฟ้า
ด้วยแรงลม
ร่วงลงสู่พื้นดิน
ด้วยสิ้นแรงลม
คน . . .
มีอำนาจวาสนาarmiสูงส่ง
ด้วยแรงศรัทธา
ตกต่ำสิ้นอำนาจวาสนา
ด้วยสิ้นความดี ”

(เดือนแรม ประกายเรือง)

3. ขั้นสรุปจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านบทร้อยกรองของปัจจุบัน เช่น รูปแบบคำประพันธ์ ประเภทของบทร้อยกรอง อื่น ๆ จากนั้น ให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านของตัวเองลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อบทหรือกรงของปัจจุบัน จำนวน 10 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่าน คนละ 1 เรื่อง
2. เมื่อนักเรียนที่เลือกอ่านเรื่องที่ต้องการอ่านแล้ว ให้นักเรียนลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
3. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้วให้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนร่วมกันกำหนดไว้
4. ครูสุ่มเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียก ประมาณ 4 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านบทหรือกรง
5. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่าน และทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียน จำนวน 4 คน ออกมารายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นทีละคน เกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 5 นาที
6. นักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอให้เขียนเรื่องที่นักเรียนอ่านตามจุดประสงค์ที่นักเรียนตั้งไว้แล้วนำมาส่งครู

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิสรุปองค์ประกอบบทหรือกรงปัจจุบัน
2. แผนภูมิสรุปประเภทของบทหรือกรงของปัจจุบัน
3. ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบบทหรือกรงปัจจุบัน
4. ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบและประเภทของบทหรือกรงของเก่า
5. แผนภูมิบทหรือกรง
6. เอกสารประกอบการอ่าน จำนวน 10 เรื่อง

แผนการสอนที่ 6 (กลุ่มควบคุม)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ

100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรอง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ประกอบด้วย ศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และโวหารที่ไพเราะ มีความหมายลึกซึ้ง ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้ศิลปะการ ประพันธ์ กฎเกณฑ์ของบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ รวมทั้งหลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง เพื่อสามารถ แสวงหาประโยชน์จากการอ่านได้ และยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้านภาษาชาติด้วย

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์บทร้อยกรองที่อ่านได้ และได้รับประโยชน์จากการอ่าน ร้อยกรอง

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายหลักการพิจารณาบทร้อยกรองได้
2. บอกประโยชน์จากการอ่านบทร้อยกรองได้

เนื้อเรื่อง

หลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองที่ดีทั้งที่เขียนเป็นเรื่องราวขนาดยาว ขนาดสั้น หรือเพียงแต่เสนอแง่คิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน เช่น อารมณ์สุนทรีย์ ความเพลิดเพลิน สติปัญญา ความรู้ ความคิด คุณธรรม ฯลฯ ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องอ่านด้วยความรู้ความเข้าใจ โดยมีสิ่งควรพิจารณา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของผู้เขียน
2. ประเภทของคำประพันธ์ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์คุณค่าได้ถูกต้อง
3. วิเคราะห์แนวคิดของบทร้อยกรอง โดยจับประเด็นหรือแก่นเรื่อง
4. วิเคราะห์ความงามและความไพเราะของบทร้อยกรอง เช่น การเลือกสรรถ้อยคำ กวีโวหาร สัตยลักษณ์ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง
5. วิเคราะห์คุณค่าของบทร้อยกรอง ได้แก่

5.1 คุณค่าด้านวรรณศิลป์ เป็นการพิจารณาบทร้อยกรองในด้านความงามทางภาษา ความไพเราะของบทร้อยกรอง การเลือกใช้ถ้อยคำให้เกิดจินตนาการ

5.2 คุณค่าเชิงจิตใจ เป็นการแฝงแนวคิดให้เห็นสภาพของชีวิต ให้ปรัชญาคติสอนใจ คติธรรม

5.3 คุณค่าเชิงสังคม เป็นการให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมดีขึ้น สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน

5.4 คุณค่าเชิงความรู้ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน ทั้งด้านภาษา ด้านตำนาน สถานที่ เป็นต้น

5.5 คุณค่าทางด้านอารมณ์ เป็นการให้ความเพลิดเพลิน และสนองอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความสนุกสนาน ให้อารมณ์รัก เกลียด กลัว ขบขัน เป็นต้น

ประโยชน์ของการอ่านบทร้อยกรอง

การอ่านบทร้อยกรองไม่ว่าจะเป็นบทร้อยกรองแบบเก่า หรือบทร้อยกรองปัจจุบันก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านจิตใจ บทร้อยกรองให้คุณค่าในด้านความงาม ก่อให้เกิดความชื่นบาน บทร้อยกรองในฐานะเป็นวรรณศิลป์ จึงช่วยจรดจอบจิตใจแก่ผู้อ่านให้เกิดความเบิกบาน ฝึกจิตใจให้ละเอียดอ่อน รักสวยรักงาม ฝึกจิตใจให้ประณีต และประเทืองอารมณ์ให้เกิดความชื่นบาน

2. ประโยชน์ในด้านเข้าใจชีวิต บทร้อยกรองจะสะท้อนภาพชีวิต และวิถีชีวิตของบุคคล บทร้อยกรองจึงช่วยชี้แนะผู้อ่านให้เข้าใจตนเอง เข้าใจชีวิตดีขึ้นในการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรม

3. ประโยชน์ด้านภาษา บทร้อยกรองมีการเลือกสรรคำมาแต่งให้เกิดความไพเราะ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ในแง่ของภาษา รู้จักคำศัพท์มากขึ้น

4. ประโยชน์ด้านวัฒนธรรม บทร้อยกรองจะบันทึกเหตุการณ์ พิธีการต่าง ๆ เป็นการอ่านเพื่อประเทืองปัญญา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูคิดแผนภูมิบทร้อยกรอง เรื่อง “ ศิลปกรรม ” บนกระดานแล้วให้นักเรียนอ่านพร้อมกันทั้งห้อง จากนั้นครูถามนักเรียนว่า กวีเขียนเกี่ยวกับอะไร เมื่อนักเรียนตอบว่าเป็นการนำเสนอถึงความชื่นชอบของกวีที่มีต่อบทกวีของไทย ครูจึงโยงเข้าสู่การสอนเรื่องประโยชน์ของบทร้อยกรอง

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายประโยชน์ของการอ่านบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปประโยชน์ของบทร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

2. ครูอธิบายหลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปหลักการพิจารณาบทร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย

3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่าน เรื่อง “ กาพย์เห่เรือ ” โดยตัดตอนมาให้ให้นักเรียนอ่าน

4. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันวิจารณ์กาพย์เห่เรือในประเด็น ต่อไปนี้

4.1 คำศัพท์

4.2 จุดมุ่งหมายของการแต่ง

4.3 ประเภทคำประพันธ์

4.4 กลวิธีการประพันธ์

4.5 คุณค่าที่ได้รับจากบทร้อยกรอง

5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 5 กลุ่ม

6. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่านเรื่อง “ บางกอก ” ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ให้นักเรียนอ่าน

7. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นที่ครูกำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วเขียนเป็นใบงานมาส่งครู

7.1 คำศัพท์

7.2 ประเภทของคำประพันธ์

7.3 กลวิธีการประพันธ์

7.4 สาระสำคัญ

7.5 คุณค่าที่ได้รับจากบทร้อยกรอง

8. ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากในประเด็นที่แต่ละกลุ่มจะต้องออกมารายงาน

9. เมื่อนักเรียนรายงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

อีกครั้ง

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของบทร้อยกรอง และหลักการพิจารณาบทร้อยกรอง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทร้อยกรอง เรื่อง “ บางกอก ” อีกครั้ง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียนภายในกลุ่ม
4. ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิบัตร้อยกรอง เรื่อง “ ศิลปกรรม ”
2. แผนภูมิสรุปประโยชน์ของบัตร้อยกรอง
3. แผนภูมิสรุปหลักการอ่านและพิจารณาบัตร้อยกรอง
4. ใบความรู้ประโยชน์ของบัตร้อยกรอง
5. ใบความรู้หลักการอ่านและพิจารณาบัตร้อยกรอง
6. เอกสารประกอบการอ่านบัตร้อยกรอง เรื่อง “ กาพย์เห่เรือ ” และ “ บางกอก ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 6 (กลุ่มทดลอง)

เรื่อง บทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 คาบ

100 นาที

สาระสำคัญ

บทร้อยกรอง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่เกิดจากภูมิปัญญาของกวีไทย ประกอบด้วย ศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และโวหารที่ไพเราะ มีความหมายลึกซึ้ง ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้ศิลปะการ ประพันธ์ กฎเกณฑ์ของบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ รวมทั้งหลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง เพื่อสามารถ แสวงหาประโยชน์จากการอ่านได้ และยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้านภาษาชาติด้วย

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์บทร้อยกรองที่อ่านได้ และได้รับประโยชน์จากการอ่าน ร้อยกรอง

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายหลักการพิจารณาบทร้อยกรองได้
2. บอกประโยชน์จากการอ่านบทร้อยกรองได้

เนื้อเรื่อง

หลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองที่ดีทั้งที่เขียนเป็นเรื่องราวขนาดยาว ขนาดสั้น หรือเพียงแต่เสนอแง่คิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน เช่น อารมณ์สุนทรีย์ ความเพลิดเพลิน สติปัญญา ความรู้ ความคิด คุณธรรม ฯลฯ ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องอ่านด้วยความรู้ความเข้าใจ โดยมีสิ่งควรพิจารณา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของผู้เขียน
2. ประเภทของคำประพันธ์ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์คุณค่าได้ถูกต้อง
3. วิเคราะห์แนวคิดของบทร้อยกรอง โดยจับประเด็นหรือแก่นเรื่อง
4. วิเคราะห์ความงามและความไพเราะของบทร้อยกรอง เช่น การเลือกสรรถ้อยคำ กวีโวหาร สัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง

5. วิเคราะห์คุณค่าของบทร้อยกรอง ได้แก่

- 5.1 คุณค่าด้านวรรณศิลป์ เป็นการพิจารณาบทร้อยกรองในด้านความงามทางภาษา ความไพเราะของบทร้อยกรอง การเลือกใช้ถ้อยคำให้เกิดจินตนาการ
- 5.2 คุณค่าเชิงจิตใจ เป็นการแฝงแนวคิดให้เห็นสภาพของชีวิต ให้ปรัชญา คติสอนใจ คติธรรม
- 5.3 คุณค่าเชิงสังคม เป็นการให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมดีขึ้น สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- 5.4 คุณค่าเชิงความรู้ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน ทั้งด้านภาษา ด้านตำนาน สถานที่ เป็นต้น
- 5.5 คุณค่าทางด้านอารมณ์ เป็นการให้ความเพลิดเพลิน และสนองอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความสนุกสนาน ให้อารมณ์รัก เกลียด กลัว ขบขัน เป็นต้น

ประโยชน์ของการอ่านบทร้อยกรอง

การอ่านบทร้อยกรองไม่ว่าจะเป็นบทร้อยกรองแบบเก่า หรือบทร้อยกรองปัจจุบันก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านจิตใจ บทร้อยกรองให้คุณค่าในด้านความงาม ก่อให้เกิดความชื่นบาน บทร้อยกรองในฐานะเป็นวรรณศิลป์ จึงช่วยจรโลงจิตใจแก่ผู้อ่านให้เกิดความเบิกบาน ฝึกจิตใจให้ละเอียดอ่อน รักสวยรักงาม ฝึกจิตใจให้ประณีต และประเทืองอารมณ์ให้เกิดความชื่นบาน
2. ประโยชน์ในด้านเข้าใจชีวิต บทร้อยกรองจะสะท้อนภาพชีวิต และวิถีชีวิตของบุคคล บทร้อยกรองจึงช่วยชี้แนะผู้อ่านให้เข้าใจตนเอง เข้าใจชีวิตดีขึ้นในการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรม
3. ประโยชน์ด้านภาษา บทร้อยกรองมีการเลือกสรรคำมาแต่งให้เกิดความไพเราะ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ในแง่ของภาษา รู้จักคำศัพท์มากขึ้น
4. ประโยชน์ด้านวัฒนธรรม บทร้อยกรองจะบันทึกเหตุการณ์ พิธีการต่าง ๆ เป็นการอ่านเพื่อประเทืองปัญญา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเปิดเพลง “ ดอกไม้จะบาน ” ซึ่งเป็นเพลงที่นำมาจากบทกวีของ จิระนันท์ พิตรปรีชา จากนั้นครูบอกเหตุผลที่ครูชอบบทกวีบทนี้ เพราะเป็นบทกวีที่ปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับฐานะและบทบาทของสตรี จากนั้นครูถามนักเรียนว่าเคยฟังเพลง หรือเคยอ่านบทกวีบทนี้หรือไม่ หรือมีบทกวีบทใดที่นักเรียนเคยอ่านแล้วรู้สึกประทับใจอยากนำเสนอให้เพื่อนฟัง ครูให้นักเรียนที่ต้องการนำเสนอออกมาแนะนำเสนอหน้าชั้น จากนั้นครูโยงเข้าสู่การสอนเรื่องประโยชน์ของบทร้อยกรอง

2. ขั้นสอนบทเรียนสั้น (20 นาที)

1. ครูอธิบายประโยชน์ของการอ่านบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปประโยชน์ของบทร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูอธิบายหลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง โดยใช้แผนภูมิสรุปหลักการพิจารณาบทร้อยกรอง และแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
3. ครูแจกเอกสารประกอบการอ่าน เรื่อง “ กาพย์เห่เรือ ” โดยตัดตอนมาให้ให้นักเรียนอ่าน
4. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันวิจารณ์กาพย์เห่เรือในประเด็น ต่อไปนี้
 - 4.1 คำศัพท์
 - 4.2 จุดมุ่งหมายของการแต่ง
 - 4.3 ประเภทคำประพันธ์
 - 4.4 กลวิธีการประพันธ์
 - 4.5 คุณค่าที่ได้รับจากบทร้อยกรอง

เมื่อนักเรียนช่วยกันนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ แล้ว ครูอธิบายเพิ่มเติม

3. ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่าน โดยกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านบทร้อยกรอง เช่น วิจารณ์บทร้อยกรองที่อ่าน สาระสำคัญที่ได้รับจากการอ่าน อื่น ๆ จากนั้นให้นักเรียนบันทึกจุดประสงค์การอ่านของตัวเองลงในแผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

4. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง และการตอบสนอง (50 นาที)

1. ครูนำรายชื่อบทร้อยกรอง จำนวน 15 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง โดยห้ามนักเรียนเลือกเรื่องที่เคยได้เลือกอ่านแล้ว
2. เมื่อนักเรียนเลือกเรื่องที่ต้องการอ่านแล้วให้นักเรียนลงมืออ่านเรื่องที่นักเรียนเลือก
3. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกจบแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนร่วมกันกำหนดไว้
4. ครูเรียกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียก จำนวน 5 คน เพื่อพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียน หรือให้นักเรียนได้ปรึกษาเกี่ยวกับการอ่านบทร้อยกรอง
5. เมื่อนักเรียนทุกคนอื่นและทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ครูเรียกนักเรียน จำนวน 4 คน ออกมารายงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นที่ละคน เกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน โดยใช้เวลาคนละ 5 นาที
6. นักเรียนที่ไม่ได้ออกมาเสนอ ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่อ่านตามจุดประสงค์การอ่านที่นักเรียนตั้งไว้ แล้วนำมาส่งครู

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

สื่อการเรียนการสอน

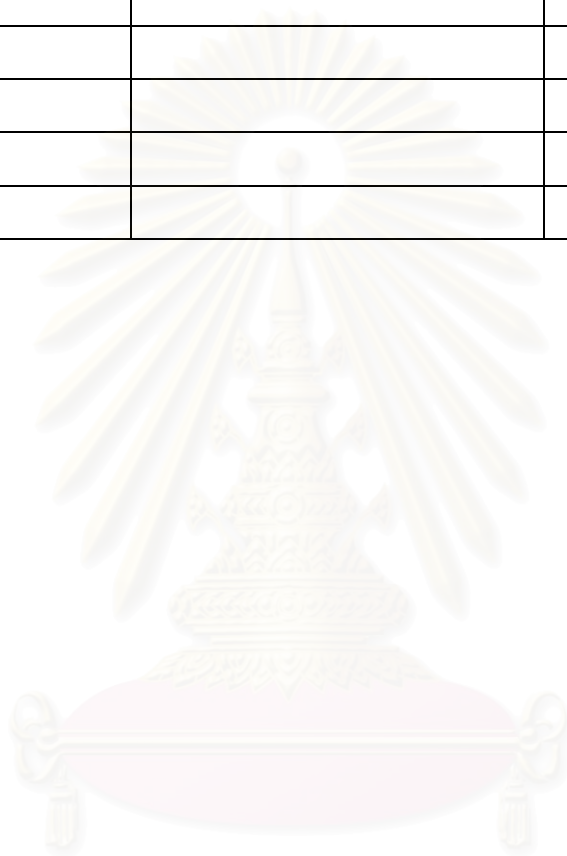
1. แผนภูมิสรุปประโยชน์ของบทร้อยกรอง
2. แผนภูมิสรุปหลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง
3. ใบความรู้ประโยชน์ของบทร้อยกรอง
4. ใบความรู้หลักการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง
5. เอกสารประกอบการอ่านบทร้อยกรองจำนวน 15 เรื่อง
6. เพลง “ดอกไม้จะบาน”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิบันทึกจุดประสงค์การอ่าน

ชื่อ - สกุล.....
 ชั้น

ครั้งที่	ชื่อเรื่องที่อ่าน	จุดประสงค์การอ่าน
1		
2		
3		
4		
5		
6		

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
แบบสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบาย

1. แบบทดสอบฉบับนี้วัดความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาไทย มีจำนวน 38 ข้อ และใช้เวลาในการสอบ 50 นาที
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องที่เลือกตอบ ดังตัวอย่างตัวเลือก ง. ในข้อ (0) ต่อไปนี้

กระดาษคำตอบ

ข้อ 0. ก ข ค ง

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่จากตัวเลือก ง เป็น ข ให้ทำ ดังนี้

ข้อ 0. ก ข ค ง

3. เมื่อพบข้อยาก ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน ถ้ามีเวลาเหลือจึงกลับมาทำใหม่อีกครั้ง
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
5. เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งแบบทดสอบคืนกรรมการคุมสอบด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1 – 2

ไก่ตัวหนึ่งร่วมกับฝูงตัวเมีย ซึ่งเป็นบริวารของมันคุ้ยเขี่ยหาอาหารกินที่ลานข้างโรงนา ทันใดนั้นมันได้เห็นอะไร
 สิ่งหนึ่งเป็นประกายแวววับอยู่ในระหว่างกลุ่มฟางข้าว “โฮ ! โฮ !” นายไก่อึ้งอุทานด้วยความดีใจ “นั่นมันต้องเป็นลาภ
 ของข้าแน่ ๆ” แต่เมื่อมันเขี่ยสิ่งนั้นออกมาจากใต้กองฟาง ปรากฏว่าสิ่งนั้นคือไข่มุกที่มนุษย์ไปทำตกไว้ “เจ้าอาจเป็นสิ่งที่
 มีค่า” นายไก่อึ้งพูดกับไข่มุกนั้น “แต่นั่นต้องสำหรับมนุษย์สำหรับข้าซึ่งเป็นไก่ เจ้าสู้ข้าวเปลือกเมล็ดเดียวก็ไม่ได้”

1. จำนวนในข้อใด **ไม่** สอดคล้องกับข้อความข้างต้น

ก. ไก่ได้พลอย ข. วานรได้แก้ว ค. กิ้งก่าได้ทอง ง. หัวล้านได้หวี

2. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี่คืออะไร

ก. จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
 ข. สิ่งที่มีค่าควรอยู่กับผู้ที่คู่ควร
 ค. สิ่งของจะมีค่าถ้ามีประโยชน์
 ง. สิ่งใดจะมีค่าขึ้นอยู่กับผู้ที่รู้จักค่า

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 3 – 5

ใบพ้อพันห่อหุ้ม	กฤษณา
หอมระรวยรสพา	เพริดด้วย
คือคนเสพเสนาหา	นักปราชญ์
ความสุขซาบฤม้วย	คจไม่กลิ่นหอม

3. คำประพันธ์นี้มีลักษณะเด่นในการประพันธ์อย่างไร

ก. ใช้ความเปรียบเทียบชัดเจน
 ข. มีสัมผัสไพเราะ
 ค. ลำดับเนื้อความต่อเนื่องดี
 ง. ไม่มีคำเอกโทษ โทโทษ

4 “คือคนเสพเสนาหา นักปราชญ์” จากข้อความนี้คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงข้อใด

ก. คบ ข. กิน ค. ไซ้ ง. สัมผัส

5. คำประพันธ์นี้อาจเปรียบเนื้อความได้ดังความในข้อใด

ก. เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ข. คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล
 ค. ตกกระได้ พลอยโจน ง. ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6 – 8

“นายเที่ยงมัวไปเล่นอยู่แถวสงขลา” นายพูดเจ้าภาพวัยห้าสิบเศษพูดพลางชำเลืองดูพริ้งผู้สงบอย่างเห็นใจ “เลยไม่รู้จักหนังสือพริ้ง เขามีชื่อมากในระยะสองปีนี่ แข่งชนะตามอำเภอรอบนอกมาเยอะแยะ ไม่เคยมาแข่งในเมืองก็จริง แต่นายอำเภอเคยรับมาเล่น โรงเรียนตอนปีใหม่”

“อ้อ อัยน้องบ่าวคนนี่เอง” เที่ยงหัวเราะก๊ากใหญ่ “ฉันเคยได้ยินข่าวเรื่องนั้นเหมือนกัน เล่นเรื่องอะไรของนายอำเภอที่คนพากันหนีหมดใช้ไหม มีคนบอกฉันว่าเรียนจบถึง ม.8” เขาหันมาพ่งหน้าพริ้ง “พริ้งออกจากโรงเรียนมาซีเอ็งนะ “ครับ” พริ้งตอบเบา ๆ

“เรื่องอะไรมารีเล่นหนังสือ” เที่ยงพูดอย่างขบขัน “เป็นลูกเป็นหลานข้าก็โดนเตะแล้วไปเรียนหนังสือต่อซี กรุงเทพฯ โนน เป็นทนายความ หรือปลัด หรือผู้หมวดยังดีเสียกว่าเล่นหนังสือมันต้องคนอย่างข้า”

6. ข้อใดเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เขียนต้องการเสนอแก่ผู้อ่าน

ก. ชีวิตสังคมในชนบท	ข. การละเล่นพื้นเมือง
ค. ค่านิยมในการศึกษา	ง. ศิลปะในการแสดง

7. “ฉันเคยได้ยินข่าวเรื่องนั้นเหมือนกัน เล่นเรื่องอะไรของนายอำเภอที่คนดูพากันหนีหมดไหม” ข้อความนี้แสดงว่าผู้พูดมีเจตนาอย่างไร

ก. ตำหนิ	ข. ประชด
ค. ห่วงใย	ง. ล้อเลียน

8. “เล่นหนังสือนะ มันต้องคนอย่างข้า” ข้อความนี้แสดงว่าผู้พูดนิสัยอย่างไร

ก. เย่อหยิ่ง	ข. โอ้อวด
ค. ถือตัว	ง. ทะนงตน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 9 – 12

นกกระจอกหลายสิบตัวกางปีกโฉบบินขึ้นไปบนต้นไม้ แล้วโฉบลงมา โฉบบินขึ้นไปบนต้นไม้แล้วโฉบลงมา ขึ้นอยู่กับเสียงฝีเท้าและจังหวะเดินของคนทีเคลื่อนไหวไปมาอยู่ในบริเวณนั้น เมื่อลงมาเกาะยืนที่พื้นได้ต้นไม้ได้ นกเหล่านั้นจะก้มลงมาเกาะยืนที่พื้นได้ต้นไม้ได้ นกเหล่านั้นจะก้มลงจิก“อะไร” สักอย่างหนึ่งรวดเร็ว ราวกับว่ามีเวลาน้อยเสียเต็มประดา พอคนเดินผ่านมามันก็กางปีกโฉบบินขึ้นไปจับอยู่บนต้นไม้พร้อม ๆ กัน ยกเว้นบางตัวที่ท่าใจกล้า เดินถอยหลังไปยืนคุมเชิงอยู่ห่าง ๆ ไม่ต้องเสียเวลากางปีกใหม่ พอเสียงฝีเท้าของคนห่างไป และฝีเท้าคูใหม่ยังไม่มา มันก็จะเดินล้ำหน้าออกมาจิกกิน“อะไร” นั้น

อ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 18 – 20

ดอกไม้บานแล้วกลีบร่วง เมื่อดวงตะวันจากวัน ยามผลิแสงงามฟุ้งฟ่อง ไร้ค่าใครเล่าเขาจะคอย	ไม่หวังแหนค่าหุหรรั กลีบปลิ้นร่วงโรยลอย ยามโรยกลีบขาดร่วงพลี้อย เหลือรอยทรงจำในใจ
---	--

18. บทร้อยกรองจากข้างต้น ผู้ประพันธ์มุ่งเน้นเรื่องใดเป็นสำคัญ

- ก. ดอกไม้เป็นความงามที่ไม่มั่นคง ข. สิ่งมีชีวิตทุกอย่าง มีเกิดย่อมมีดับ
ค. พระอาทิตย์มีขึ้นย่อมมีตก ง. คนที่ไม่มีความสามารถ คือคนไร้ค่า

19. บทร้อยกรองนี้ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นไร

- ก. สดชื่น ข. เพลิดเพลิน ค. รันทด ง. ท้อแท้

20. ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบดอกไม้กับสิ่งใด

- ก. ความสวยงาม ข. ความสดชื่น ค. ความดีงาม ง. ความสุข

อ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 21 – 25

วันหนึ่ง พ่อภบนั่งเล่นอยู่ที่ปากบ่อ มีลูกภบนั่งมองดูอยู่ด้วยสายตาที่เลื่อมใสใก้ ๆ ตัว ขณะนั้นมีวัวตัวหนึ่งเดินกินหญ้าผ่านมา ลูกภบเหลือวไปมองดูวัว แล้วก็กระโดดลงไปในน้ำด้วยความตกใจ ครู่หนึ่งก็โผล่หัวตะโจนร้องบอกเสียงหลงว่า

“อู้ฮู พ่อ พ่อ คูอะไรนั่นเนาะ”

พ่อภบซึ่งเคยเห็นวัวมาก่อน และรู้ว่าไม่มีอันตราย จึงตะโจนกลับไปว่า

“เฮ้ย วัวนะ ไอ้หนู เอ็งจะไปกลัวอะไรกับวัว ข้ายังอยู่ทั้งคน ใครจะมาทำอะไรเอ็งได้”

ฝ่ายลูกภบได้ยินพ่อว่ายังไม่ไว้วางใจ ลอยคอออยู่กลางบ่อ แล้วพูดต่อไปว่า

“พ่อจ๋าพ่อ วัวนี้ทำไมตัวมันใหญ่หนักล่ะ”

“ก็มันเป็นวัวนี่วะ” พ่อภบตอบ

“เอ... มันก็แปลกอยู่นะพ่อ” ลูกภบว่า “แต่ก่อนนี่ฉันนึกว่าพ่อตัวโตที่สุดในโลกนี่ แต่.. แต่ไอ้วัวนี้มันตัวโตกว่าพ่อเสียอีก”

พ่อภบได้ยินคำลูกภบว่าก็สะดุดใจ เหลือวไปมองดูลูกภบ แลเห็นกิริยาอาการแล้วก็ใจหาย เพราะลูกภบดูวัวทีหนึ่งแล้วก็หันมามองดูพ่อภบอีกทีหนึ่ง เป็นทำนองเปรียบเทียบ ทุกครั้งที่ลูกภบหันมาดูพ่อภบ ความนับถือที่เคยปรากฏอยู่ในสายตาของลูกภบก็น้อยลงไปทุกทีจนเห็นได้ชัด

“จริง ๆ นะพ่อ” ลูกบอกว่า “วันนี้ตัวมันโตกว่าพ่อตั้งเป็นกำเป็นกอง”
 “เฮ้ย มันไม่เท่าไรหรอกวะอ้ายหนู” พ่อตอบ “ถ้าข้าจะเบ่งเข้าจริง ๆ ตัวข้าก็โตกว่าเสียอีก”
 “จริง ๆ หรือพ่อ” แววดตาของลูกกบซึกจะมีความเลื่อมใสกลับคืนมาอีก “พ่อเบ่งให้ตัวโตกว่าว่าได้จริง ๆ หรือ ?”
 “จริงซิวะ มือชั้นนี้แล้ว” พ่อบอกว่า ส่วนในใจนั้นนึกถึงนิทานเก่า เรื่องแม่คางคกหรืออึ่งอ่าง หรือตัวอะไรที่เคยไปเบ่งให้ลูกจูนท้องแตกตาย แล้วก็สบายใจเลย
 “ไหนพ่อลองเบ่งให้ดูหน่อยซี” เสียงลูกกบร้องมาจากกลางบ่อเป็นเชิงท้าทาย
 พ่อกบกลืนน้ำลายทำตาปริบ ๆ แล้วนึกในใจว่า
 “กรรมของเราเอง ไม่ควรไปหลอกเด็กเลย”

21. การกระทำของพ่อกบตรงกับข้อใดมากที่สุด
 ก. พุดเท็จ ข. โอ้อวด ค. ไม่ประมาณตน ง. ไม่ยอมรับความจริง
22. พ่อกบกลืนน้ำลายแล้วนึกในใจว่า “กรรมของเราเองไม่ควรหลอกเด็ก” ข้อความนี้แสดงให้เห็นทราบว่าพ่อกบรู้สึกอย่างไร
 ก. ไม่สบายใจ ข. เสียใจ ค. ท้อแท้ใจ ง. ฝืนใจ
23. การกระทำของพ่อกบเปรียบได้กับสำนวนในข้อใด
 ก. เตี้ยอุ้มค่อม ข. แกวงเท่าหาเสียน
 ค. ตกกระไดพลอยโจน ง. มือถือสาปากถือศีล
24. ผู้เขียนเรื่องนี้มีเจตนาอย่างไร
 ก. เล่าเรื่อง ข. ชี้นำ ค. สั่งสอน ง. ล้อเลียน
25. ข้อความข้างต้นผู้เขียนต้องการให้ข้อคิดในเรื่องใด
 ก. ไม่ควรพุดปด ข. ไม่ควรเชื่อคนง่าย
 ค. ไม่ควรเลียนแบบผู้อื่น ง. ไม่ควรหลอกหลวงผู้ที่ฉลาดน้อยกว่า

อ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 26 – 29

เขาเป็นผู้อดทนต่อความเลวเป็นอย่างยิ่ง...

บ่อยครั้งในบ้านสลัม และช่วงชีวิตอันแร้นแค้นลำเค็ญในกรุงเทพฯ นั้นความเลวได้มาทำทนายให้เขา กระโจนเข้าหามันอยู่บ่อย ๆ มันบีบคั้นลำไส้อันหิวโหยและรื้อรังก้องท้องอันว่างเปล่าทั้งเขาและเธอแทบขาดใจพ่ายแพ้

“ฉันไม่อยากจะทำชั่ว แม่แต่สักขโมยของ ๆ ใครสักชิ้น” เขามักจะปลอบเธอในวันอันร้ายกาจเหล่านั้นให้อดทนและ
ก็ชนะทุกหนมา

กับลูกละ.. เขาก็ตั้งความหวังไว้สูง

“ฉันจะให้มันเรียนหนังสือให้เก่งให้มันเรียนสูง ๆ เป็นครูหรือเป็นหมอก็ได้” เขาว่าอย่างนั้น เธอยังแอบ
หัวเราะ

ชีวิตกำลังจะเริ่มขึ้น อะไรต่ออะไรกำลังจะดีขึ้น ความทุกข์ความเดือดร้อนกำลังจะหมดไป แทนด้วย
ความหวังความสุขตามพอมิพอได้ เมื่อเขาได้งานประจำมั่นคงเป็นหลักฐาน เป็นคนกวาดขยะของเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่เป็น
ประจำอยู่กับถนนสายหนึ่งของกรุงเทพฯ ... “ถนนของฉันสะอาดเรียบร้อย” เขายังเคยอวดเธอ..

เวรกรรมที่ทั้งเขาและเธอไม่เคยสร้างก็มีมาล้างผลาญเสียแล้ววันนี้

รถยนต์ของใครไม่รู้ ช้อนร่างของเขาถอยล่องและร่วงอยู่กับท้องถนนอันแสนสะอาดของเขาเอง.. เธอ
หลับตาเห็นเลือดไหลออกจากเรือนกายของเขาเป็นสีแดงทาประอั่วทั่วท้องถนน รถยนต์ของใครคนนั้น มันไม่เพียงแต่ขโมย
ชีวิตของเขาไประหว่างกระทำหน้าที่ มันผลาญความสุข และลักพาชีวิตของครอบครัวเธอไปสิ้น

เธอรำให้...อยู่ในความเย็นย่ำ..ว่าหัวของบ้าน...

คุณนาย กลับถึงบ้านอันโอฬารของเธอเมื่อยามเดียวกันนั้น พร้อมกับรับทราบว่า.. ลูกชายได้ขับรถใหญ่ไป
ชนคนตายเข้าแล้ว

เขา.. ลูกของเธอตกใจมากนับเป็นอุบัติเหตุที่ร้ายแรงอีกครั้งในชีวิตของเขา !

มันคงไม่กระไรนักหรอกน่า.. ไม่มีคนเห็น คุณนายปลอบลูกอย่างนั้น..

ถนนก็เปลี่ยว โขยงดี คุณนายว่า

26. พฤติกรรมของ”คุณนาย” ในเรื่องนี้น่าจะตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. เห็นแก่ตัว ข. ขาดศีลธรรม ค. ไร้มนุษยธรรม ง. ไม่มีความเมตตา

27. “เขา” และ “เธอ” ในเรื่องนี้มีคุณธรรมในข้อใด

ก. ซันติ ข. เมตตา ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

28. จากข้อความข้างต้นแสดงถึงสภาวะทางสังคมในด้านใดที่ตกต่ำที่สุด

ก. จิตใจ ข. พฤติกรรม ค. ฐานะ ง. เศรษฐกิจ

29. “ถนนของฉันสะอาด เขายังเคยอวด ”

จากข้อความนี้ “เขา” รู้สึกอย่างไร

ก. ดีใจ ข. ภูมิใจ ค. ประทับใจ ง. ซาบซึ้งใจ

อ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 30 – 32

ฟ้าที่นี้ครั้งดั่งน้ำเลือด	ทิ้งชายเชือดชวากเขาตัดเงาไฟ
ม่านสีด้ากำลังจะบังไพร	และน้ำในแควน้อยค่อยเลือนราง
กลางคืนคือความหนาวแห่งราวป่า	สัตว์นานาบรรเลงเพลงต่างต่าง
เดือนทแยงแสงลอดขอบคูดงยาง	เสียงน้ำค้างพร่างหล่นเหมือนฝนปราย
กลางวันวันคือความไหม้แห่งไฟแดด	อันเผาเผาเป็นตัวเด่นรั้วสาย
ทั้งคงเถื่อนเหมือนจะเริ่มละลาย	ตะวันชายบ้ายเย็นเหมือนเป็นปี

30. ข้อความนี้มีลักษณะเด่นในเรื่องใดมากที่สุด

- ก. ใช้คำไพเราะสละสลวย ข. มีความคิดสร้างสรรค์
ค. ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ง. ใช้โวหารเปรียบเทียบ

31. “ม่านสีด้ากำลังจะบังไพร” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร

- ก. ความมืด ข. ความทุกข์ ค. หมอกควัน ง. เวลากลางวัน

32. “กลางวันคือความไหม้แห่งไฟแดด อันเผาเผาเป็นตัวเด่นรั้วสาย”

คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร

- ก. คน ข. นก ค. แดด ง. ต้นไม้

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 33 – 35

ในปัจจุบันนี้ มีการโฆษณาสินค้าบุหรีที่โรงงานยาสูบผลิตออกมาทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ กันอย่างกว้างขวาง ผลของการโฆษณานี้ย่อมมีอิทธิพลลงใจเยาวชนให้เสพติดบุหรีกันมากขึ้นอย่างไม่ปัญหา จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่ควรจะมีการควบคุมการโฆษณาสินค้าบุหรี เพื่อลดการเสพติดบุหรีในหมู่เด็ก และเยาวชนให้น้อยลงโดยทางอ้อม

33. จากข้อความนี้ ผู้เขียนเขียนในลักษณะใด

- ก. ชี้แจง ข. บรรยาย ค. ตั้งสอน ง. เสนอแนะ

34. ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร

- ก. ผลของการสูบบุหรี ข. ผลของการโฆษณาบุหรี
ค. การควบคุมการสูบบุหรี ง. การควบคุมการโฆษณาบุหรี

35. ข้อความนี้สรุปได้ว่าอย่างไร

- ก. รัฐบาลไม่ควบคุมการผลิตบุหรี ข. เยาวชนเสพติดบุหรีเพราะดูโฆษณา
ค. การโฆษณาเกินขอบเขตมีผลเสียต่อเยาวชน ง. หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ส่งเสริมให้เยาวชนเสพติด

บุหรี

แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบาย

1. แบบทดสอบฉบับนี้วัดความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาไทย มีจำนวน 45 ข้อ และใช้เวลาในการสอบ 60 นาที

2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องที่เลือกตอบ ดังตัวอย่างตัวเลือก ง. ในข้อ (0) ต่อไปนี้

กระดาษคำตอบ

ข้อ 0. ก ข ค ง

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่จากตัวเลือก ง เป็น ข ให้ทำ ดังนี้

ข้อ 0. ก ข ค ง

3. เมื่อพบข้อยาก ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน ถ้ามีเวลาเหลือจึงกลับมาทำใหม่อีกครั้ง
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
5. เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งแบบทดสอบคืนกรรมการคุมสอบด้วย

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1 – 3

“ชาวสวนมีลูกมากคนหนึ่ง เมื่อเจ็บไถ่จะตายใครจะสอนลูกให้รู้จักบำรุงสวน ครั้นจะสอนตรง ๆ ก็เกรงว่าลูกจะไม่ทำ จึงคิดสอนในทางอ้อม บอกกับลูกว่า สมบัติของพ่อฝังไว้ในสวน ให้เจ้าไปขุดเอาเองเถิด แล้วชาวสวนก็ตายไป พวกลูก ๆ อยากรู้สมบัติของพ่อ จึงพากันไปขุดหาจนทั่วสวนก็ไม่พบ พอสิ้นปีนั้นต้นไม้ในสวนเมื่อได้รับการพรวนดิน ก็ออกงามออกผลดก ลูกของชาวสวนได้เก็บเอาไปขายได้เงินมากกว่าปีก่อน ๆ ”

1. เรื่องนี้เป็นนิทานประเภทใด
 - ก. นิทานขบขัน
 - ข. นิทานโกหก
 - ค. นิทานสุภาษิต
 - ง. นิทานโบราณ
2. ควรตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอย่างไร
 - ก. ชาวสวนเจ้าปัญญา
 - ข. ชาวสวนกับลูก
 - ค. ชาวสวนลูกมาก
 - ง. สมบัติชาวสวน
3. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้เป็นอะไร
 - ก. ควรสอนคนโลกโดยทางอ้อม
 - ข. ควรสอนคนโง่โดยทางอ้อม
 - ค. ควรมีความเพียรจึงจะประสบความสำเร็จ
 - ง. ควรมีความสามัคคีจึงจะประสบความสำเร็จ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 4 – 7

ไม่เคยคลาดแคล้ว	ดอกไม้บานแล้ว
ร่วงโรยตาลง	ปลัดแผ้วผกผัน
ในงานอัศจรรย์	มีคงลาวัณย์
	มีเสียม โศก โทรม

4. แนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเสนอแก่ผู้อ่านคืออะไร
 - ก. คติธรรม
 - ข. คุณธรรม
 - ค. สัจธรรม
 - ง. มโนธรรม

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16 – 17

ฉันกับจันทร์แก้ว คนงานที่บ้านจะเห็นตรงกันอยู่อย่างหนึ่งว่า การซื้อขายเสียงของพวกเขา ส.ส. นั้นเป็นเรื่องใหญ่ เพียงแต่ใหญ่กับคนละมุม

จันทร์แก้วนั้นรู้ว่าฉันชิงชังนักการเมืองพวกนี้แค่ไหน เธอได้ยื่นฉันเจริญพรการซื้อขายเสียงของพวกเขาเต็มสองหูมานาน แต่จันทร์แก้วก็มีความหวังกระชุ่มกระชวยทุกครั้งที่มีการยุบสภา การได้เงินมา"ฟรี ๆ" ลงทุนแค่กากบาทลงในบัตรเลือกตั้งนั้น ถือเป็นเรื่องใหญ่ของเธอและพรรคพวกที่น้อง รอง ๆ จากการถูกห่วยเลยทีเดียว ใครจะดีจะเลวไม่ใช่เรื่องใหญ่ เรื่องใหญ่ก็คือ คราวนี้ใครจะให้เท่าไร เพดานความคิดติดอยู่แค่ตรงนี้จริง ๆ ทะลุไม่ได้

"เป็นเพราะเธอนั้นแหละ จันทร์แก้ว เลือคนพวกนี้เข้ามากินบ้านกินเมือง"

16. จากข้อความข้างต้น คำว่า "เจริญพร" หมายถึงอะไร

ก. ชื่นชม	ข. สรรเสริญ
ค. ตำนาน	ง. ต่อว่า

17. " เป็นเพราะเธอนั้นแหละ จันทร์แก้ว เลือคนพวกนี้เข้ามากินบ้านกินเมือง "

จากข้อความนี้ผู้พูดน่าจะรู้สึกอย่างไร

ก. โกรธ	ข. เสียใจ
ค. ไม่พอใจ	ง. น้อยใจ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 18 – 19

"ตะวันสูงส่งเงาไม้ลงทาบซ้อน ไอแดด เต็มระยิบ อยู่ตามยอดพุ่มที่ถูกแสงเกาะ ทว่าต่ำได้ลงมา ทั้งปายัง
ครึ้มเย็น"

18. จากข้อความข้างต้นผู้เขียนกล่าวถึงเวลาใด

ก. เวลาสาย	ข. เวลาเที่ยง
ค. เวลาบ่าย	ง. เวลาเย็น

19. "ไอแดดเต็มระยิบ" ข้อความนี้มีลักษณะเด่นอย่างไร

ก. ใช้คำสละสลวย	ข. ใช้คำได้เกิดภาพพจน์
ค. ใช้คำเปรียบเทียบ	ง. ใช้คำกล่าวเกินจริง

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 20

“ แสงตะวันนวลนุ่มลูบไล้ทิวเขาราวฝ่ามือของความรัก ไออุ่นแห่งรุ่งอรุณแผ่ซ่านน้ำตา
แห่งราตรี ขณะสายหมอกกรุ่นยังไม่ยอมคลาย แมกไม้ออกจากอ้อมกอด”

20. “ไออุ่นแห่งอรุณแผ่ซ่านน้ำตาแห่งราตรี” ข้อความนี้มีลักษณะเด่นอย่างไร
ก. ใช้คำอุปสรรค	ข. ใช้คำอธิพจน์
ค. ใช้คำอุปมาอุปไมย	ง. ใช้คำบุคลาธิษฐาน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 21 – 23

“โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่ เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม่ถูกหยัน
คงยืนหยัดสู้ไปใฝ่ประจัน ยอมอาสัญก็เพราะปกป้องเทิดทูนไท”

21. คำประพันธ์ข้างต้นนี้กล่าวเน้นในเรื่องใด
ก. ความทรหดของมนุษย์	ข. การต่อสู้ของลูกผู้ชาย
ค. ความสุขในโลกมนุษย์	ง. การเสียสละเพื่อแผ่นดิน
22. สาระสำคัญของบทประพันธ์นี้คือข้อใด
ก. ชีวิตคือการต่อสู้	ข. ตัวตายดีกว่าชาติตาย
ค. แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร	ง. เกิดเป็นคนต้องดิ้นรนไม่หยุด
23. บทประพันธ์นี้เขียนในลักษณะใด
ก. ปลุกใจ	ข. เตือนใจ
ค. โน้มน้ำใจ	ง. จรรโลงใจ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 32 – 36

เมื่อเสียงเครื่องจักรหยุดลง ประตูโรงงานปิด เพราะเจ้าของโรงงานได้คำนวณต้นทุนแล้วเห็นว่าเขาไม่มีกำไร เขาจึงชิงปิดมันเสียก่อนที่ต้นทุนเขาจะร่อยหรอและโทรมเหลือแต่ซาก ผิดกับแสง ลำพา และเพื่อนที่ไม่เคยคำนวณต้นทุนชีวิตคิดว่า พวกเขาจึงเหมือนไม้โทรมแห้งและผุยุ่ยไปมากแล้ว

“กลับบ้าน” แสงนั่งมองน้ำสีคล้ำที่ไหลกลิ้งเหม็นอยู่ชั่วนาตาปี

ลำพาถอนใจ “ห่วงแต่ลูกสองคน” เธอคิดถึงลูกสาวทั้งสองที่กำลังเรียนมัธยมทั้งคู่

“กลับกันไปหมดนั่นแหละ” แสงตัดสินใจ “ไม่มีโรงงานอีกแล้ว” ข่าวการลอยแพคนงานที่กรอกหูแสงอยู่ทุกวันทำให้เขาสรุปลงอย่างนั้น

“เอาไงก็เอากัน” ลำพาโต และแกร่ง เกินจะรู้สึกอับอายใครต่อใครในการชมชานคีนคู่บ้านเกิดอีกแล้ว “ใคร ๆ ก็กลับบ้านกันทั้งนั้น” เธอยิ้มเปลี่ยวในขณะที่กลิ่นเหม็นโชยคลุ้งขึ้นมา แม่แก่ไปมากทีเดียว นัยน์ตาที่เคยแจ่มใส บัดนี้ฝ้ามัว แต่ยังคงเห็นกระฉับกระเฉง หลังพ้อตาย แม่ของแสงก็ปักหลักอยู่บนที่ดินผืนเดิม แก่ไม่ยอมไปอยู่กับใครทั้งนั้น บอกลูก ๆ ด้วยอารมณ์ขัน แต่ว่าแกจะเป็นยาโสมเผ่าที่รักษาสามีของแก

แรกทีเดียว แสง ลำพา และลูก ๆ คิดว่าแม่คงจะเสียใจที่ลูกเอาชีวิตไปทิ้งในโรงงานเสียก่อนชีวิต กลับมาเพียงซากโทรม ๆ แต่พวกเขาคาดคิดไปถนัด แม่กลับแจ่มใส หัวเราะเอิ๊กอ๊าก แกกอดลูกชาย ลูกสะใภ้ และหลาน ๆ แน่น น้ำตาไหลเลาะมาตามรอยยับไม่ใช่ น้ำตาแห่งความอาดูร หากแต่เป็นน้ำตาของความปิติ

“แม่ฝังรกรอกลูก ๆ ไว้ที่นี่” แม่พูดเสียงสดใส “รกรอกที่ไหน ลูก ๆ ก็ต้องอยู่ที่นั่น”

32. จากข้อความนี้ สะท้อนสภาพปัญหาด้านใดเด่นชัดที่สุด

ก. สังคม

ข. เศรษฐกิจ

ค. การเมือง

ง. สิ่งแวดล้อม

33. “แสง” และ “ลำพา” อาศัยอยู่ที่ไหน

ก. แฟลต

ข. อพาร์ทเมนต์

ค. ห้องเช่าในสลัม

ง. บ้านพักคนงาน

34. “แม่ของแสง” มีนิสัยเป็นอย่างไร

ก. ใจดี

ข. เมตตา

ค. โอบอ้อมอารี

ง. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

35. “รกรอกที่ไหน ลูก ๆ ก็ต้องอยู่ที่นั่น” คำที่ขีดเส้นใต้จะตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. บ้านเกิด

ข. ครอบครัว

ค. ญาติพี่น้อง

ง. จิตวิญญาณ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 36 - 38

ไก่อ้วผู้สองตัวอยู่ในเล้าเดียวกัน ในเล้านั้นมีไก่อ้วเมียอยู่ด้วยกันหลายตัว แต่
 วิสัยของไก่อ้วผู้พ่อเล้า ซึ่งมักไม่ยอมจะลงหัวให้แก่กัน
 มันจึงมักจะตีกันอยู่เสมอ เพราะสาเหตุที่จะแย่งเป็นพ่อเล้าครอบครองไก่อ้วเมีย
 ทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว
 วันหนึ่ง .. ไก่อ้วผู้ทั้งคู่ก็เกิดปะทะกันอย่างหนัก ถึงขนาดแพ้ชนะ ไก่อ้วที่แพ้ต้อง
 หนีไปหลบ ๆ ซ่อน ๆ อยู่ในมุมมืด ไม่กล้าออกมาตีอีก
 ส่วนไก่อ้วที่ชนะนั้น ก็ลึงโลดใจว่าตนเองเป็นผู้ชนะถึงกับกระโดดขึ้นไปยืนเกาะ
 อยู่บนเสารั้วเล้า แล้วตีปีกส่งเสียงดังลั่น บอกความเป็นผู้ชนะ
 นกอินทรีตัวหนึ่งบินผ่านมาเห็นเข้า ก็บินถลาลงมาโฉบเอาไก่อ้วผู้ตัวนั้น
 ด้วยกรงเล็บแหลมคมของมันขึ้นไปทันที แล้วพาไปจากที่นั้น
 ไก่อ้วที่แพ้เลยได้เป็นพ่อเล้าแทน

36. พฤติกรรมของไก่อ้วทั้งสองตัวเปรียบได้กับสำนวนในข้อใด

ก. หัวเราะทีหลังดังกว่า	ข. แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร
ค. เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้	ง. คนโง่ยอมเป็นเหยื่อของคนฉลาด

37. ไก่อ้วที่ชนะเป็นเหยื่อของนกอินทรีเพราะอะไร

ก. ทะนงตน	ข. หลงตัวเอง
ค. ประมาท	ง. เย่อหยิ่ง

38. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้คือข้อใด

ก. ไม่ควรรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า	ข. ไม่ควรยึดติดกับอำนาจวาสนา
ค. ควรผูกมิตรดีกว่าสร้างศัตรู	ง. ควรมีความสามัคคีในหมู่คณะ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 39 – 41

“อย่าเกียจคร้านการเรียนเร่งสุดส่ำที่ จะตกถิ่นฐาน ไคคงไม่แคลน อันความรู้รู้กระจำงแต่อย่างเดียว อาจชักเชิดชูฟูสกนธ์ เกิดเป็นชายชาวสยามตามวิสัย ต้องอับอายขายหน้าทั้งคาปี	มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน ถึงคับแค้นก็พอยังปะทั้งตน แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี หนังสือไทยก็ไม่รู้ฉบับดี ถึงผู้ดีก็คงด้อยถอยตระกูล”
---	--

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 40-45

พุทธพิงส์เดินกลับมาที่แก้อีตัวเดิม ฝนสาดเข้ามาทางหน้าต่างที่เปิดทิ้งไว้ จนพื้นห้องเริ่มเปียกนอง..ชายหนุ่มมองดูน้ำบนพื้นเงิบ ๆ หากน้ำเหล่านี้ตกลงบนพื้นดินก็คงเป็นสิ่งที่มีความยิ่งกว่าที่จะถูกปล่อยทิ้งอยู่บนพื้นตึก เพื่อรอเวลาที่จะถูกเช็ดทิ้งไปในกองขยะ ..ตัวของเขาเองก็คงจะเหมือนกับน้ำฝนบนพื้นตึกซึ่งถูกทอดทิ้งอย่างน่าเสียดายและปวดร้าว หลายครั้งหลายหนที่เขานึกจะลุกขึ้นจากแก้อีตัวนี้และเดินออกไปให้พ้นจากตึกหลังนี้ ไปสู่ที่แห่งใดแห่งหนึ่งที่มีคนเห็นคุณค่าและเขารู้สึกภูมิใจในคุณค่าของตัวเอง

44. จากข้อความนี้เขามีความรู้สึกอย่างไร

ก. โมโห	ข. ท้อแท้
ค. เสียใจ	ง. ผิดหวัง

45. ผู้เขียนต้องการแสดงทัศนะในเรื่องใด

- มนุษย์ทุกคนต้องการการยอมรับนับถือ
- การทำงานย่อมเกิดอุปสรรคและปัญหา
- ควรใช้ความสามารถของคนให้เหมาะสมกับงาน
- การทำงานควรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จะถามความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านคุณประโยชน์และความสำคัญของการอ่าน ตลอดจนการเรียนเกี่ยวกับการอ่านภาษาไทย
2. นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกตอบตามความรู้สึก หรือความคิดเห็นของตัวเอง ซึ่งคำตอบของนักเรียนไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ฉะนั้น ขอให้ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ไม่ต้องวิตกกังวล
3. วิธีทำแบบสอบถาม ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียน โดยในแต่ละข้อให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ เพียงช่องเดียว แต่ละความรู้สึกและความคิดเห็นนั้นมีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนอย่างยิ่ง
เห็นด้วย	หมายความว่า	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายความว่า	นักเรียนไม่แน่ใจกับข้อความนั้น
ไม่เห็นด้วย	หมายความว่า	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนอย่างยิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	เมื่อข้าพเจ้าเฝ้าข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ					
2	เมื่อข้าพเจ้าได้เงินในโอกาสพิเศษจากผู้ปกครอง ข้าพเจ้าจะนำไปซื้อหนังสือ					
3	การซื้อหนังสือมาอ่าน ทำให้สิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ					
4	ข้าพเจ้ารู้สึกชอบที่จะได้อ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท					
5	ข้าพเจ้าซื้อหนังสือเป็นของขวัญให้แก่เพื่อนในโอกาสสำคัญต่าง ๆ					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจถ้าได้ของขวัญวันเกิดเป็นหนังสือ					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจถ้าครูลดจำนวนหนังสือที่สั่งให้อ่าน					
8	ทุกวันก่อนนอนข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ					
9	การอ่านหนังสือช่วยผ่อนคลายความเครียด					
10	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้น					
11	การอ่านหนังสือช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์โลกเสมอ					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจเมื่อถึงชั่วโมงการอ่านในห้องเรียน					
13	หลังจากเรียนการอ่านแล้วทุกครั้ง ข้าพเจ้าจะกลับมาทบทวนเสมอ					
14	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภทนิทาน					
15	เมื่อต้องการศึกษาความรู้เรื่องใด ข้าพเจ้ามักจะศึกษาโดยวิธีอ่านหนังสือ					
16	การอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้สายตาสั้น					
17	ถ้าข้าพเจ้าจับฉลากได้หนังสือ จะนำไปแลกเปลี่ยนของอย่างอื่น					
18	ถ้าข้าพเจ้าไม่ทราบเรื่องอะไร ข้าพเจ้าจะถามเพื่อนมากกว่าอ่านหนังสือ					
19	ข้าพเจ้าไม่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อเรื่องยาวเกินไป					
20	วิชาการอ่านให้ประโยชน์น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ					
21	ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่ให้กับเพื่อนมากกว่าหนังสือ					
22	ข้าพเจ้าชอบอ่านบทประพันธ์ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์					
23	ข้าพเจ้าจะอ่านเฉพาะหัวข้อที่น่าสนใจเท่านั้น					
24	การดูรายการโทรทัศน์น่าสนใจมากกว่าการอ่านหนังสือ					
25	การอ่านหนังสือเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
26	ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนมากในช่วงปิดภาคเรียนอ่านหนังสือ					
27	การที่ครูให้อ่านหนังสือมาล่วงหน้าเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง					
28	ขณะที่อ่านหนังสือ เวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว					
29	การอ่านหนังสือเฉพาะในเวลาเรียนก็เพียงพอแล้ว					
30	ข้าพเจ้าไม่เคยหยิบหนังสือที่เคยอ่านแล้วมาอ่านเป็นครั้งที่สอง					

ประวัติผู้เขียน

นางสาว จิตราภรณ์ ดั่งวงจุมพล เกิดวันที่ 20 มิถุนายน พุทธศักราช 2515 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อปีการศึกษา 2540 เข้าศึกษาคณะครุศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย ปีการศึกษา 2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย